

Obres escollides de Lenin en català

**L'“ESQUERRANISME”,
MALALTIA INFANTIL DEL
COMUNISME**

V. I. LENIN

1920

2ª edició

Edicions internacionals Sedov

Núcleo en defensa
del marxismo

Germinal

Índex

I: EN QUIN SENTIT ES POT PARLAR DE LA SIGNIFICACIÓ INTERNACIONAL DE LA REVOLUCIÓ RUSSA?	3
II: UNA DE LES CONDICIONS FONAMENTALS DE L'ÈXIT DELS BOLXEVICS.....	4
III: LES PRINCIPALS ETAPES EN LA HISTÒRIA DEL BOLXEVISME.....	5
IV: EN LLUITA AMB QUINS ENEMICS AL SI DEL MOVIMENT OBRER HA POGUT CRÉIXER, ENFORTIR-SE I TEMPERAR-SE EL BOLXEVISME?.....	7
V: EL COMUNISME “D'ESQUERRA” A ALEMANYA. CAPS, PARTIT, CLASSE, MASSA.....	10
VI: HAN D'ACTUAR ELS REVOLUCIONARIS EN ELS SINDICATS REACCIONARIS?	13
VII: S'HA DE PARTICIPAR ALS PARLAMENTS BURGESOS?	17
VIII: CAP COMPROMÍS?	22
IX: EL COMUNISME “D'ESQUERRA” EN ANGLATERRA.....	26
X: ALGUNES CONCLUSIONS	32
ANNEX.....	38
I: L'ESCISSIÓ DELS COMUNISTES ALEMANYS	38
II: COMUNISTES I INDEPENDENTS A ALEMANYA	39
III: TURATI I COMPANYIA A ITÀLIA	40
IV: CONCLUSIONS FALSES DE PREMISSES JUSTES	41
V.....	43
CARTA DE WIJNKOOP	43

I: EN QUIN SENTIT ES POT PARLAR DE LA SIGNIFICACIÓ INTERNACIONAL DE LA REVOLUCIÓ RUSSA?

En els primers mesos que van seguir a la conquesta del Poder polític pel proletariat a Rússia (25-X-7-XI 1917), podia parèixer que, a conseqüència de les enormes diferències existents entre la Rússia endarrerida i els països avançats de l'Europa occidental, la revolució del proletariat en aquests últims s'assemblaria molt poc a la nostra. En l'actualitat comptem ja amb una experiència internacional més que regular, que demostra amb absoluta claredat que alguns dels trets fonamentals de la nostra revolució tenen una significació no sols local, particularment nacional, russa, sinó també internacional. I parlo de la significació internacional no en el sentit ampli de la paraula: no són només alguns, sinó tots els trets fonamentals, i molts secundaris, de la nostra revolució, els que tenen una significació internacional, des del punt de vista de la influència de la dita revolució sobre tots els països. No parlo en el sentit més estret de la paraula, és a dir, entenen per significació internacional la seua importància internacional o la inevitabilitat històrica de la repetició en escala internacional del que va ocórrer en el nostre país, aquesta significació ha de ser reconeguda en alguns dels trets fonamentals de la nostra revolució.

Naturalment, seria un tremend error exagerar aquesta veritat estenent-la més enllà d'alguns trets fonamentals de la nostra revolució. Així mateix, seria un error perdre de vista que després de la victòria de la revolució proletària, encara que no siga més que en un dels països avançats, es produirà segurament un canvi radical, és a dir: Rússia serà, poc després d'açò, no un país model, sinó de nou un país endarrerit (en el sentit “soviètic” i socialista).

Però en aquest moment històric es tracta precisament que l'exemple rus mostra a tots els països quelcom, i quelcom molt substancial, del seu futur pròxim i inevitable. Els obrers avançats de tots els països fa ja temps que ho han comprés i, més que comprendre-ho, ho han percebut, ho han sentit amb el seu instint revolucionari de classe.

D'ací la “significació” internacional (en el sentit estret de la paraula) del Poder soviètic i dels fonaments de la teoria i de la tàctica bolxevic. Açò no ho han comprés els caps “revolucionaris” de la II Internacional, com Kautsky a Alemanya, Otto Bauer i Fredic Adler a Àustria, que es van convertir per açò en reaccionaris, en defensors del pitjor dels oportunismes i de la social-traïció. Diguem de pas que el fullet anònim *La Revolució Mundial [Weltrevolution]*, aparegut en 1919 a Viena (Sozialistische Bücherei, Heft 11; Ignaz Brand) mostra amb una eloqüència particular tota la contextura ideològica i tot el cercle d'idees, més exactament, tot l'abisme d'incomprensió, pedanteria, vilesa i traïció als interessos de la classe obrera, assaonat, a més, amb la “defensa” de la idea de la “revolució mundial”.

Però ens detindrem detalladament en aquest fullet en una altra ocasió. Consignem ací únicament el següent: en els temps, ja ben llunyans, que Kautsky era encara un marxista i no un renegat, a l'examinar la qüestió com a historiador, preveia la possibilitat de l'adveniment d'una situació, com a conseqüència de la qual el revolucionarisme del proletariat rus es convertiria en un model per a l'Europa occidental. Açò era en 1902, quan Kautsky va escriure en la *Iskra* revolucionària l'article “Els eslaus i la revolució”. Heus ací el que deia en aquest article:

“En l'actualitat” (al contrari que en 1848) “es pot creure que no sols s'han incorporat els eslaus a les files dels pobles revolucionaris, sinó que el centre de gravetat del pensament i de l'obra revolucionaris es desplaça cada dia més cap als eslaus. El centre revolucionari va desplaçant-se de l'Occident a l'Orient. En la primera meitat del segle XIX es trobava a França, en alguns moments a Anglaterra. En 1848, Alemanya va entrar en les files de les nacions revolucionàries... El nou segle comença amb esdeveniments que suggereixen la idea que ens trobem en presència d'un nou desplaçament del centre revolucionari, concretament: del seu trasllat a Rússia... Rússia, que s'ha assimilat tanta iniciativa revolucionària d'Occident, és possible que en l'actualitat es trobe presta, ella mateixa, a servir de font d'energia revolucionària per a aquest últim. El moviment revolucionari rus resultarà potser el mitjà més poderós per a espolsar aqueix esperit de filisteisme fofu i de politiqueria moderada que comença a difondre's en les nostres files i farà sorgir novament la flama viva de l'anhel de lluita i de fidelitat apassionada als nostres grans ideals. Rússia fa ja temps que ha deixat de ser, per a l'Europa occidental, un simple reducte de la reacció i de l'absolutisme. En l'actualitat, ocorre potser tot el contrari. L'Europa occidental es converteix en el reducte de la reacció i de l'absolutisme de Rússia... Els revolucionaris russos, és possible, s'hagueren alliberat fa ja molt de temps del tsar, si no hagueren de lluitar al mateix temps contra l'aliat d'aquest últim, el capital europeu. Esperem que aquesta vegada aconseguiran alliberar-se d'ambdós enemics i que la nova “santa aliança” s'afonarà més prompte encara que les seues predecessores. Però siga quin siga el resultat de la lluita actual a Rússia, la sang i els patiments dels màrtirs, que aquesta lluita engendra per desgràcia més del que és necessari, no seran vans, sinó que fertilitzaran el terreny per a la revolució social en tot el món civilitzat i impulsaran d'una manera més esplendorosa i ràpida el seu floriment. En 1848, eren els eslaus gelada horrible que matava les flors de la primavera popular. És possible que ara estiguen cridats a ser la tempestat que trencarà el gel de la reacció i que portarà irresistiblement amb si una nova i feliç

primavera per als pobles” (C. Kautsky, “Els eslaus i la revolució”, article en *Iskra*, periòdic revolucionari de la socialdemocràcia russa, núm. 18, 10 de març de 1902).

No escrivia malament Karl Kautsky fa 18 anys!

II: UNA DE LES CONDICIONS FONAMENTALS DE L'ÈXIT DELS BOLXEVICS

Segurament que hui quasi tot el món veu ja que els bolxevics no s'hagueren mantingut en el Poder, no dos anys i mig, sinó ni tan sols dos mesos i mig, sense la disciplina severíssima, vertaderament fèrria, dins del nostre Partit, sense el suport més complet i abnegat prestat a aquest per tota la massa de la classe obrera, açò és, per tot el que ella té de conscient, honrat, abnegat, influent i capaç de conduir darrere ella o d'atraure's les capes endarrerides.

La dictadura del proletariat és la guerra més abnegada i més implacable de la nova classe contra un enemic *més poderós*, contra la burgesia, la resistència de la qual es troba *decuplicada* pel seu enderrocament (encara que no siga més que en un sol país) i la potència del qual consisteix, no sols en la força del capital internacional, en la força i la solidesa de les relacions internacionals de la burgesia, sinó, a més, en *la força del costum*, en la força de *la petita producció*. Perquè, per desgràcia, queda encara en el món molta i molta petita producció i aquesta *engendra* el capitalisme i la burgesia constantment, cada dia, cada hora, per un procés espontani i en massa. Per tots aquests motius, la dictadura del proletariat és necessària, i la victòria sobre la burgesia és impossible sense una lluita prolongada, tenaç, desesperada, a mort, una lluita que exigeix serenitat, disciplina, fermesa, inflexibilitat i una voluntat única.

Ho repetisc, l'experiència de la dictadura triomfant del proletariat a Rússia ha mostrat d'una manera palpable a qui no sap pensar o a qui no ha tingut l'ocasió de reflexionar sobre aquesta qüestió, que la centralització incondicional i la disciplina més severa del proletariat constitueixen una de les condicions fonamentals de la victòria sobre la burgesia.

D'açò es parla sovint. Però no es reflexiona prou sobre el que açò significa, en quines condicions és possible ¿No convindria que les salutacions entusiastes al Poder dels Soviets i als bolxevics es veren acompanyades *amb més freqüència d'una anàlisi seriosa* de les causes que han permès als bolxevics forjar la disciplina necessària per al proletariat revolucionari?

El bolxevisme existeix, com a corrent del pensament polític i com a partit polític, des de 1903. Només la història del bolxevisme, en *tot* el període de la seua existència, pot explicar d'una manera satisfactòria per què el bolxevisme va poder forjar i mantindre, en les condicions més difícils, la disciplina fèrria necessària per a la victòria del proletariat.

La primera pregunta que sorgeix és la següent: com es manté la disciplina del partit revolucionari del proletariat? Com es controla? Com es reforça? Primer per la consciència de l'avantguarda proletària i per la seua fidelitat a la revolució, per la seua fermesa, pel seu esperit de sacrifici, pel seu heroisme. Segon, per la seua capacitat de vincular-se, aproximar-se i fins a cert punt, si voleu, fondre's amb les més grans masses treballadores, en primer terme amb la massa proletària, *però també amb la massa treballadora no proletària*. Tercer, per l'encert de la direcció política que porta a terme aquesta avantguarda; per l'encert de la seua estratègia i de la seua tàctica polítiques, a condició que les masses més extenses es convencen d'això *per experiència pròpia*. Sense aquestes condicions, no és possible la disciplina en un partit revolucionari, vertaderament apte per a ser el partit de la classe avançada, cridada a derrocar la burgesia i a transformar tota la societat. Sense aquestes condicions, els intents d'implantar una disciplina es converteixen, inevitablement, en una ficció, en una frase, en gestos grotescos. Però, d'altra banda, aquestes condicions no poden brollar de colp. Van formant-se només a través d'una labor prolongada, a través d'una dura experiència; la seua formació es facilita a través d'una encertada teoria revolucionària, que, al seu torn, no és cap dogma, sinó que només es forma definitivament en estreta relació amb la pràctica d'un moviment que siga vertaderament de masses i vertaderament revolucionari.

Si el bolxevisme va poder elaborar i portar a la pràctica amb èxit en els anys 1917-1920, en condicions d'una gravetat inaudita, la centralització més severa i una disciplina fèrria, es deu senzillament a una sèrie de particularitats històriques de Rússia.

D'una part, el bolxevisme va sorgir en 1903, sobre la més sòlida base de la teoria del marxisme. I que aquesta teoria revolucionària és justa (i que és l'única justa) ha sigut demostrat, no sols per l'experiència internacional de tot el segle XIX, sinó també, en particular, per l'experiència de les desviacions, els titubejos, els errors i els desenganys del pensament revolucionari a Rússia. En el transcurs de quasi mig segle, aproximadament de 1840 a 1890, el pensament avançat a Rússia, davall el jou del despotisme inaudit del tsarisme salvatge i reaccionari, buscava àvidament una teoria

revolucionària justa, seguint amb un zel i una atenció admirables cada “última paraula” d'Europa i Amèrica en aquest terreny. Rússia *va fer seua* l'única teoria revolucionària justa, el marxisme, durant mig segle de tortures i de sacrificis inaudits, d'heroisme revolucionari mai vist, d'energia increïble i d'investigació abnegada, d'estudi, d'experimentació en la pràctica, de desenganys, de comprovació, de comparació amb l'experiència d'Europa. Gràcies a l'emigració provocada pel tsarisme, la Rússia revolucionària de la segona meitat del segle XIX comptava amb una riquesa de relacions internacionals, amb un coneixement tan excel·lent de totes les formes i teories del moviment revolucionari mundial com cap altre país del món.

D'una altra part, el bolxevisme, sorgit basant-se en aqueixa teòrica granítica, va tindre una història pràctica de quinze anys (1903-1917) que, per la riquesa de l'experiència que representa, no pot ser comparada a cap altra en el món. Perquè cap país, en el transcurs d'aquests quinze anys, va passar ni aproximadament per una experiència revolucionària tan rica, per una rapidesa i una varietat tals de la successió de les distintes formes del moviment, legal i il·legal, pacífic i tempestuós, clandestí i obert, de propaganda en els cercles i de propaganda entre les masses, parlamentari i terrorista. En cap país va estar concentrada en un període de temps tan breu una tal riquesa de formes, de matisos, de mètodes de lluita *de totes* les classes de la societat contemporània, lluita que, a més, com a conseqüència de l'endarreriment del país i del pes del jou del tsarisme, madurava amb particular rapidesa i assimilava amb particular avidesa i eficàcia l'“última paraula” corresponent de l'experiència política americana i europea.

III: LES PRINCIPALS ETAPES EN LA HISTÒRIA DEL BOLXEVISME

Anys de preparació de la revolució (1903-1905). Presagis de gran tempestat per totes les bandes, fermentació i preparació en totes les classes. En l'estranger, la premsa de l'emigració planteja teòricament *totes* les qüestions essencials de la revolució. Els representants de les tres classes fonamentals, de les tres tendències polítiques principals: la liberal-burguesa, la democràticopetitburguesa (coberta davall l'etiqueta dels corrents “socialdemòcrata” i “socialrevolucionària”) i la proletària revolucionària, per mitjà d'una lluita aferrissada de concepcions programàtiques i tàctiques, anuncien i preparen la futura lluita oberta de classes. *Totes* les qüestions per les quals les masses van prendre les armes en 1905-1907 i en 1917-1920, poden (i s'hi han de) veure's, en forma embrionària, en la premsa d'aquella època. Naturalment, entre aquestes tres tendències principals hi ha totes les formacions intermèdies, transitòries, híbrides, que es vullga. Més exactament: en la lluita entre els òrgans de premsa, els partits, les fraccions, els grups, van cristal·litzant-se les tendències ideològiques i polítiques realment de classe; les classes es forgen una arma ideologicopolítica adequada per als combats futurs.

Anys de revolució (1905-1907). Totes les classes entren obertament en acció. Totes les concepcions programàtiques i tàctiques són comprovades per mitjà de l'acció de les masses. Lluita vaguística mai vista en el món, per la seua amplitud i el seu caràcter agut. Transformació de la vaga econòmica en política i de la vaga política en insurrecció. Comprovació pràctica de les relacions existents entre el proletariat dirigent i els camperols dirigits, vacil·lants, dubtosos. Naixement, en el desenvolupament espontani de la lluita, de la forma soviètica d'organització. Els debats d'aquell llavors sobre el paper dels Soviets són una anticipació de la gran lluita de 1917-1920. La successió dels mètodes de lluita parlamentaris i no parlamentaris, de la tàctica de boicot del parlament i de participació en el mateix, de les formes legals i il·legals de lluita, així com les seues relacions recíproques i els vincles existents entre ells, tot açò es distingeix per una sorprenent riquesa de contingut. Cada mes d'aquest període val, des del punt de vista de l'aprenentatge dels fonaments de la ciència política, (per a les masses i els caps, per a les classes i els partits) per un any de desenvolupament “pacífic” i “constitucional”. Sense el “assaig general” de 1905, la victòria de la Revolució d'Octubre en 1917 haguera sigut impossible.

Anys de reacció (1907-1910). El tsarisme ha triomfat. Han sigut esclafats tots els partits revolucionaris i d'oposició. Desànim, desmoralització, escissions, dispersió, traïcions, pornografia en compte de política. Reforçament de les tendències a l'idealisme filosòfic; misticisme, com a disfressa d'un estat d'esperit contrarevolucionari. Però al mateix temps aquesta gran derrota dóna als partits revolucionaris i a la classe revolucionària una vertadera lliçó summament saludable, una lliçó de dialèctica històrica, una lliçó d'intel·ligència, de destresa i art per a conduir la lluita política. Els amics es coneixen en la desgràcia. Els exèrcits derrotats s'instrueixen zelosament.

El tsarisme victoriós es veu obligat a destruir precipitadament els residus del règim de vida preburgès, patriarcal, a Rússia. El desenvolupament burgès del país progressa amb rapidesa notable. Les il·lusions situades al marge de les classes, per damunt d'elles, il·lusions sobre la

possibilitat d'evitar el capitalisme, cauen fetes pols. Entra en escena la lluita de classes d'una manera absolutament nova i amb major relleu.

Els partits revolucionaris han de completar la seua instrucció Han après a atacar. Ara, han de comprendre que aquesta ciència ha d'estar completada per la de saber replegar-se amb el major encert. Cal comprendre (i la classe revolucionària aprèn a comprendre-ho per la seua pròpia i amarga experiència) que no es pot triomfar sense aprendre a prendre l'ofensiva i a portar a terme la retirada amb encert. De tots els partits revolucionaris i d'oposició derrotats, van ser els bolxevics els que van retrocedir amb més ordre, amb menys crebant del seu “exèrcit”; amb una conservació millor del seu nucli central, amb les escissions menys profundes i irreparables, amb menys desmoralització, amb més capacitat per a reprendre l'acció d'una manera més àmplia, encertada i enèrgica. I si els bolxevics van obtindre aquest resultat, va ser exclusivament perquè van desemmascarar i van expulsar sense pietat els revolucionaris de paraula, obstinats en no comprendre que cal retrocedir, que cal saber retrocedir, que és obligatori aprendre a actuar legalment en els parlaments més reaccionaris, en les organitzacions sindicals, en les cooperatives, en les mutualitats i altres organitzacions semblants, per més reaccionàries que siguem.

Anys d'ascens (1910-1914). Al principi, l'ascens va ser d'una lentitud inversemblant; més tard, després dels successos del Lena, en 1912, un poc més ràpid. Vencent dificultats enormes, els bolxevics van eliminar els menxevics, el paper dels quals, com a agents burgesos en el moviment obrer, va ser admirablement comprés per tota la burgesia després de 1905 i als quals, per aquest motiu, aquesta última sostenia de mil maneres contra els bolxevics. Però aquests no hagueren arribat mai a semblant resultat, si no hagueren aplicat una tàctica encertada, combinant l'actuació il·legal amb la utilització obligatòria de les “possibilitats legals” En la més reaccionària de les Dumes, els bolxevics van conquerir tota la cúria obrera.

Primera guerra imperialista mundial (1914-1917). El parlamentarisme legal, amb un “parlament” ultrareaccionari, presta els més grans servicis al partit del proletariat revolucionari, als bolxevics. Els diputats bolxevics van a Sibèria. En la premsa de l'emigració troben plena expressió tots els matisos del socialimperialisme, del socialxovinisme, del socialpatriotisme, de l'internacionalisme inconseqüent i conseqüent, del pacifisme i de la negació revolucionària de les il·lusions pacifistes. Les eminències estúpides i els vells arrossinats de la II Internacional, que arrufaven les celles amb desdeny i supèrbia davant l'abundància de “fraccions” del socialisme rus i la lluita aferrissada d'aquestes entre si, van ser incapaços, en el moment en què la guerra va suprimir en tots els països avançats la cloquejada “legalitat”, d'organitzar, encara que no fóra més que aproximadament, un lliure (il·legal) intercanvi d'idees i una lliure (il·legal) elaboració de concepcions justes, semblants a la que els revolucionaris russos van organitzar a Suïssa i altres països. Ha sigut precisament per açò pel que els social-patriotes descarats i els “kautskistes” de tots els països han resultat els pitjors traïdors del proletariat. I si el bolxevisme va poder triomfar en 1917-1920, una de les causes fonamentals de semblant victòria es deu al fet que des de finals de 1914 va desemmascarar sense pietat la vilania, la infàmia, l'abjecció del socialxovinisme i del “kautskisme” (al qual correspon el longuetisme a França, les idees dels caps del Partit Obrer Independent i dels fabians a Anglaterra, de Turati a Itàlia, etc.) i que les masses s'han convençut més i més, per experiència pròpia, que les concepcions dels bolxevics eren justes.

Segona revolució russa (febrer-octubre, 1917). El grau de decrepitud inversemblant i de caducitat del tsarisme (amb ajuda dels revessos i patiments d'una guerra infinitament penosa) van suscitar contra ell una força extraordinària de destrucció. En pocs dies Rússia es va veure convertida en una república democràticoburguesa més lliure, en les condicions de la guerra, que qualsevol altre país del món. El govern va ser constituït pels caps dels partits d'oposició i revolucionaris, com en les repúbliques del més “pur parlamentarisme”, perquè el títol de cap d'un partit d'oposició en el parlament, fins en el més reaccionari, *ha facilitat* sempre el paper futur d'aquest cap en la revolució.

En poques setmanes els menxevics i els “socialrevolucionaris” van assimilar perfectament tots els procediments i modals, arguments i sofismes dels herois europeus de la II Internacional, dels ministerialistes i de tota la canalla oportunista. Tot el que llegim hui sobre els Scheidemann i Noske, sobre Kautsky i Hilferding, Renner i Austerlitz, Otto Bauer i Fritz Adler, Turati i Longuet, sobre els fabians i els caps del Partit Obrer Independent d'Anglaterra, tot ens pareix (i ho és en realitat) una avorrida repetició d'un motiu antic i conegut. Tot això ho havíem vist ja en els menxevics. La història els ha fet una mala jugada, obligant els oportunistes d'un país endarrerit a avançar-se als oportunistes d'una sèrie de països avançats.

Si tots els herois de la II Internacional han fracassat, si s'han cobert d'oprobri en la qüestió de la funció i la importància dels Soviets i del Poder soviètic, si s'han cobert d'ignomínia d'una manera particularment “rellevant” i han incorregut en qualsevol classe de contradiccions en aquesta qüestió els caps dels tres grans partits que s'han separat actualment de la II Internacional (el Partit

Socialdemòcrata Independent d'Alemanya, el Partit longuetista de França i el Partit Obrer Independent d'Anglaterra), si tots han resultat esclaus dels prejudicis de la democràcia petit burgesa (exactament a la manera dels petits burgesos de 1848, que s'anomenaven “socialdemòcrates”), també és cert que *ja* hem vist *tot* açò en l'exemple dels menxevics. La història ha fet aquesta jugada: els Soviets van nàixer a Rússia en 1905, van ser falsificats en febrer-octubre de 1917 pels menxevics, que van fracassar per no haver comprés el seu paper i la seua importància, i hui ha sorgit *en el món sencer* la idea del Poder soviètic, idea que s'estén amb rapidesa inusitada entre el proletariat de tots els països, mentre fracassen *en totes parts*, al seu torn, els vells herois de la II Internacional, per no haver sabut comprendre, de la mateixa manera que els nostres menxevics, el paper i la importància dels Soviets. L'experiència ha demostrat que en algunes qüestions essencials de la revolució proletària *tots* els països passaran inevitablement pel mateix que ha passat Rússia.

Els bolxevics van començar la seua lluita victoriosa contra la república parlamentària (burguesa de fet) i contra els menxevics amb summa prudència i no la van preparar, ni de bon tros, tan senzillament com hui pensen molts a Europa i Amèrica. En el principi del període mencionat *no* vam incitar a derrocar el govern, sinó que vam explicar la impossibilitat de fer-ho *sense* modificar prèviament la composició i l'estat d'esperit dels Soviets. No vam declarar el boicot al parlament burgès, a l'Assemblea Constituent, sinó que vam dir, a partir de la Conferència del nostre Partit, celebrada a l'abril de 1917, vam dir oficialment, en nom del Partit, que una república burgesa, amb una Assemblea Constituent, era preferible a la mateixa república sense Constituent, però que la república “obrera i camperola” soviètica és millor que qualsevol república democràticoburguesa, parlamentària. Sense aquesta preparació prudent, minuciosa, circumspecta i prolongada, no haguérem pogut aconseguir ni consolidar la victòria a l'octubre de 1917.

IV: EN LLUITA AMB QUINS ENEMICS AL SI DEL MOVIMENT OBRER HA POGUT CRÉIXER, ENFORTIR-SE I TEMPERAR-SE EL BOLXEVISME?

En primer lloc i sobretot, en la lluita contra l'oportunisme, que en 1914 es va transformar definitivament en socialxovinisme i que s'ha passat definitivament al costat de la burgesia, contra el proletariat. Aquest era, naturalment, el principal enemic del bolxevisme al si del moviment obrer i segueix sent-ho en escala mundial. El bolxevisme li ha prestat i li presta a aquest enemic la major atenció. Aquest aspecte de l'activitat dels bolxevics és ja prou bé conegut també en l'estranger.

Una altra cosa cal dir d'un altre enemic del bolxevisme al si del moviment obrer. En l'estranger se sap encara d'una manera molt insuficient que el bolxevisme ha crescut, s'ha anat formant i s'ha temperat en llargs anys de lluita contra aqueix *revolucionarisme petit burgès* que s'assembla a l'anarquisme o que ha pres quelcom d'ell i que s'aparta en tot l'essencial de les condicions i exigències d'una ferma lluita de classes del proletariat. Per als marxistes està plenament establert des del punt de vista teòric (i l'experiència de totes les revolucions i els moviments revolucionaris d'Europa ho han confirmat enterament) que el petit propietari, el petit patró (tipus social que en molts països europeus està molt difós, que comprèn masses), que pateix davall el capitalisme una pressió contínua i molt sovint un empitjorament increïblement brusc i ràpid de les seues condicions d'existència i la ruïna, adquireix fàcilment una mentalitat ultrarevolucionària, però que és incapaç de manifestar serenitat, esperit d'organització, disciplina, fermesa. El petit burgès “enfurit” pels horrors del capitalisme és un fenomen social propi, com l'anarquisme, de tots els països capitalistes. La inconstància d'aquestes vel·leïtats revolucionàries, la seua esterilitat, la seua facilitat de canviar-se ràpidament en submissió, en apatia, en imaginacions fantàstiques, fins en un entusiasme “furiós”, per tal o qual tendència burgesa “de moda”, són universalment conegudes. Però a un partit revolucionari no li basta de cap manera de reconèixer teòricament, abstractament, semblants veritats, per a estar a l'abric dels vells errors que es produeixen sempre a vegades per motius inesperats, amb una lleugera variació de forma, amb una aparença o un contorn no vistos abans, en una situació original (més o menys original).

L'anarquisme ha sigut sovint una espècie d'expiació dels pecats oportunistes del moviment obrer. Aquestes dos aberracions es completaven mútuament. I si l'anarquisme no va exercir a Rússia, en les dos revolucions de 1905 i 1917 i durant la seua preparació, malgrat que la població petit burgesa era ací més nombrosa que en els països europeus, sinó una influència relativament insignificant, es deu en part, indubtablement, al bolxevisme, que sempre va lluitar del mode més desprietat i irreconciliable contra l'oportunisme. I dic “en part” perquè el que més va contribuir a debilitar l'anarquisme a Rússia va ser la possibilitat que va tindre en el passat (en els

anys del 70 del segle XIX) d'adquirir un desenvolupament extraordinari i de revelar fins al fons el seu caràcter quimèric, la seua incapacitat de servir com a teoria dirigent de la classe revolucionària.

El bolxevisme va heretar, al sorgir en 1903, la tradició de guerra despietada al revolucionarisme petit burgès, semianarquista (o capaç de coquetejar amb l'anarquisme), tradició que havia existit sempre en la socialdemocràcia revolucionària i que es va consolidar particularment en el nostre país en 1900-1903, quan s'assentaven els fonaments del partit de masses del proletariat revolucionari de Rússia. El bolxevisme va assimilar i va continuar la lluita contra el partit que més fidelment expressava les tendències del revolucionarisme petit burgès, és a dir, el partit “socialrevolucionari”, en tres punts principals. En primer lloc, aquest partit, que rebutjava el marxisme, s'obstinava en no voler comprendre (tal vegada fóra més just dir en no poder comprendre) la necessitat de tindre en compte amb estricta objectivitat, abans de mamprendre una acció política, les forces de classe i les seues relacions mútues. En segon terme, aquest partit veia un signe particular del seu “revolucionarisme” o del seu “esquerranisme” en el reconeixement del terror individual, dels atemptats, que nosaltres, els marxistes, rebutjàvem categòricament. Clar és que nosaltres condemnàvem el terror individual únicament per motius de conveniència; però les gents capaces de condemnar “en principi” el terror de la Gran Revolució Francesa, o, en general, el terror exercit per un partit revolucionari victoriós, assetjat per la burgesia de tot el món, aqueixes gents van ser ja condemnades per sempre al ridícul i a l'oprobri en 1900-1903 per Plekhanov, quan aquest era marxista i revolucionari. En tercer lloc, per als “socialrevolucionaris” ser “esquerrà”, consistia en riure's dels pecats oportunistes, relativament lleus, de la socialdemocràcia alemanya, mentre imitaven els ultraoportunistes d'aqueix mateix partit en qüestions com ara l'agrària o la de la dictadura del proletariat.

La història, dit siga de pas, ha confirmat hui en gran escala, historicomundial, l'opinió que hem defès sempre, a saber: que la socialdemocràcia *revolucionària* alemanya (i tinga's en compte que ja en 1900-1903 Plekhanov reclamava l'expulsió de Bernstein del Partit i que els bolxevics, seguint sempre aquesta tradició, desemascaraven en 1913 tota la vilania, la baixesa i la traïció de Legien), que la socialdemocràcia revolucionària alemanya estava *més prop* que cap altre partit que necessitava el proletariat revolucionari per a triomfar. Ara, en 1920, després de totes les fallides i crisis ignominioses de l'època de la guerra i dels primers anys que la van seguir, apareix amb evidència que, de tots els partits d'Occident, la socialdemocràcia revolucionària alemanya és precisament la que ha donat els millors caps, la que s'ha refet, s'ha curat i ha recobrat les seues forces més ràpidament. S'adverteix açò també en el Partit dels espartaquistes i en l'ala esquerra proletària del “Partit Socialdemòcrata Independent d'Alemanya”, que sostenen una ferma lluita contra l'oportunisme i la falta de caràcter dels Kautsky, Hilferding, Ledebour i Crispian. Si llancem ara una ullada al període històric que ha arribat al seu complet terme, que va des de la Comuna de París a la primera República Socialista Soviètica, veurem dibuixar-se amb relleu absolutament marcat i indiscutible la posició del marxisme respecte a l'anarquisme. El marxisme ha demostrat a la fi tindre raó, i si els anarquistes indicaven amb justícia el caràcter oportunista de les concepcions sobre l'Estat que imperaven en la majoria dels partits socialistes, cal advertir, en primer terme, que aquest caràcter oportunista obeïa a una deformació i fins a una ocultació conscient de les idees de Marx sobre l'Estat (en el meu llibre *L'estat i la revolució* he fet notar que Bebel va mantindre en el fons d'un calaix durant 36 anys, de 1875 a 1911, la carta en què Engels denunciava amb un relleu, amb un vigor, amb una franquesa i claredat admirables l'oportunisme de les concepcions socialdemòcrates en voga sobre l'Estat); en segon lloc, la rectificació d'aquestes idees oportunistes, el reconeixement del Poder soviètic i de la seua superioritat sobre la democràcia parlamentària burgesa, han partit, amb major amplitud i rapidesa, precisament de les tendències més marxistes existents al si dels partits socialistes d'Europa i Amèrica.

Hi ha hagut dos moments en els quals la lluita dels bolxevics contra les desviacions d'“esquerra” del seu propi partit ha adquirit una magnitud particularment considerable: en 1908, sobre la qüestió de la participació en un “parlament” ultrareaccionari i en les societats obreres legals que la més reaccionària de les legislacions havia deixat en peu, i en 1918 (pau de Brest), sobre la qüestió de l'admissibilitat de tal o qual “compromís”.

En 1908, els bolxevics “d'esquerra” van ser expulsats del nostre Partit, pel seu obstinat interès en no comprendre la necessitat de la participació en un “parlament” ultrareaccionari: els “esquerrans”, entre els que hi havia molts excel·lents revolucionaris que van ser després (i continuen sent), honrosament, membres del Partit Comunista, es recolzaven sobretot en l'experiència favorable del boicot de 1905. Quan el tsar, a l'agost de 1905, va anunciar la convocatòria d'un “parlament” consultiu, els bolxevics, contra tots els partits d'oposició i contra els menxevics, van declarar el boicot a semblant parlament, i la revolució d'octubre de 1905 el va agranar en efecte. Llavors el boicot va ser just, no perquè siga bo no participar en general en els parlaments reaccionaris, sinó perquè va

ser encertadament presa en consideració la situació objectiva, que conduïa a la ràpida transformació de les vagues de masses en vaga política i, successivament, en vaga revolucionària i en insurrecció. A més, l'objecte del debat era, aleshores, saber si calia deixar en mans del tsar la convocatòria de la primera institució representativa, o si havia d'intentar-se arrancar-se-la de les mans a l'antic règim. Com que no hi havia ni podia haver-hi la certesa plena de què la situació objectiva era anàloga i que el seu desenvolupament s'havia de realitzar en el mateix sentit i amb la mateixa rapidesa, el boicot deixava de ser just.

El boicot dels bolxevics contra el “parlament” l'any 1905 va enriquir el proletariat revolucionari amb una experiència política extraordinàriament preciosa, fent-li veure que, en la combinació de les formes legals i il·legals, de les formes parlamentàries i extraparlamentàries de lluita, és, a vegades, convenient, i fins i tot obligat, saber renunciar a les formes parlamentàries. Però transportar cegament, per simple imitació, sense discerniment, aquesta experiència a *altres* condicions, a *altres* conjuntures, és el major dels errors. El que va constituir ja un error, encara que no granment i fàcilment corregible², va ser el boicot de la “Duma” pels bolxevics en 1906. Van ser errors més seriosament i difícilment reparables els boicots de 1907, 1908 i els anys següents, perquè, d'una banda, no calia esperar que s'alçara novament ràpidament l'onada revolucionària, ni la transformació de la mateixa en insurrecció i, d'una altra, la necessitat de combinar el treball legal amb l'il·legal naixia del conjunt de la situació històrica lligada a la renovació de la monarquia burgesa. Hui, quan es considera retrospectivament aquest període històric, que ha arribat al seu complet terme (i el enllaç del qual amb els períodes ulteriors s'ha manifestat ja plenament) es comprèn amb singular claredat, que els bolxevics no haurien pogut refermar, desenvolupar i enfortir el nucli sòlid del partit revolucionari del proletariat durant els anys 1908-1914, si no hagueren defès en la lluita més dura la combinació *obligatòria* de les formes legals de lluita amb les formes il·legals, la participació *obligatòria* en un parlament ultrareaccionari i en una sèrie d'altres institucions permeses per una legislació reaccionària (societats de socors mutus, etc.).

En 1918, les coses no van arribar fins a l'escissió. Els comunistes “d'esquerra” només van constituir llavors un grup especial o “fracció” en l'interior del nostre Partit, i no per molt de temps. En el mateix 1918, els representants més assenyalats del “comunisme d'esquerra”, Radek i Bukharin, per exemple, van reconèixer obertament el seu error. Els pareixia que la pau de Brest era un compromís amb els imperialistes, inacceptable en principi i funest per al partit del proletariat revolucionari. Es tractava, en efecte, d'un compromís amb els imperialistes; però precisament un compromís tal i en unes circumstàncies tals, que era *obligatori*.

Actualment, quan escolte, per exemple, als “socialrevolucionaris” atacar la tàctica seguida per nosaltres al firmar la pau de Brest, o una advertència com la que em va fer el camarada Landsbury en el curs d'una conversació: “Els caps de les nostres tradeunions angleses diuen que també poden permetre's un compromís, ja que els bolxevics se l'han permès”, responc habitualment primer que res amb una comparació senzilla i “popular”:

Figureu-vos que l'automòbil en què aneu és detingut per uns bandits armats. Els doneu els diners, el passaport, el revòlver, l'automòbil, però, a canvi d'açò, vos veieu desembarassats de l'agradable veïnat dels bandits. Es tracta, evidentment, d'un compromís. *Do ut des* (“et done” els meus diners, les meues armes, el meu automòbil, “perquè em dónes” la possibilitat d'anar-me'n en pau). Però difícilment es trobaria un home que no estiga boig i que declarara que semblant compromís és “inadmissible en principi” i denunciara a qui l'ha concertat com a còmplice dels bandits (encara que aquests, una vegada amos de l'automòbil i de les armes, els utilitzen per a nous pillatges). El nostre compromís amb els bandits de l'imperialisme alemany va ser anàleg a aquest.

Però quan els menxevics i els socialrevolucionaris a Rússia, els partidaris de Scheidemann (i, en gran part, els kautskians) a Alemanya, Otto Bauer i Friedrich Adler (sense parlar dels senyors Renner i companyia) a Àustria, els Renaudel, Longuet i companyia a França, els fabians, “independents” i “laboristes” a Anglaterra van concertar, en 1914-1918 i en 1918-1920, amb els bandits de la seua pròpia burgesia i a vegades de la burgesia “aliada”, *compromisos* dirigits *contra* el proletariat revolucionari del seu propi país, llavors aqueixos senyors van obrar com a *còmplices dels bandits*.

La conclusió és clara: rebutjar els compromisos “en principi”, negar la legitimitat de tot compromís en general, és una puerilitat que és difícil prendre seriosament. Un home polític que vullga ser útil al proletariat revolucionari, ha de saber distingir els casos *concrets* de compromís que són precisament inadmissibles, que són una expressió d'oportunisme i de *traïció*, i dirigir *contra tals* compromisos *concrets* tota la força de la seua crítica, tot el tall d'un desemmascament implacable i

² De la política i dels partits es pot dir (amb les variants corresponents) el mateix que dels individus. Intel·ligent no és qui no cau en errors. Homes que no cauen en errors ni el hi ha ni els pot haver. Intel·ligent és qui cau en errors que no són molt greus i sap corregir-los bé i prompte.

d'una guerra sense quarter, no permetent als socialistes, amb la seua gran experiència de “maniobrers”, i als jesuítiques parlamentaris escórrer l'embalum, eludir la responsabilitat, per mitjà de disquisicions sobre els “compromisos en general”. Els senyors “caps” de les tradeunions angleses, el mateix que els de la Societat Fabiana i del Partit Obrer “Independent”, pretenen eludir precisament així la responsabilitat per *la traïció que han comés*, per haver concertat *semblant* compromís que no és en realitat més que oportunisme, defecció i traïció de la pitjor espècie.

Hi ha compromisos i compromisos. És precís saber analitzar la situació i les circumstàncies concretes de cada compromís o de cada varietat de compromís. Ha d'aprendre's a distingir l'home que ha lliurat als bandits la seua bossa i les seues armes, a fi de disminuir el mal causat per ells i facilitar la seua captura i execució, del que dona als bandits la seua bossa i les seues armes per a participar en el repartiment del botí. En política açò dista molt de ser tan fàcil com en aquest exemple d'una simplicitat infantil. Però aquell que pretenguera imaginar una recepta per als obrers, que assenyalara per avançat solucions adequades per a totes les circumstàncies de la vida o prometera que en la política del proletariat revolucionari no es trobaran mai dificultats ni situacions embrollades, seria senzillament un xarlatà.

Per a no deixar lloc a cap interpretació falsa, intentaré esbossar, encara que només siga breument, algunes tesis fonamentals per a l'anàlisi dels casos concrets de compromís.

El partit que va concertar amb l'imperialisme alemany el compromís consistent en firmar la pau de Brest, havia començat a elaborar pràcticament el seu internacionalisme a finals de 1914. Aqueix partit no temia proclamar la derrota de la monarquia tsarista i estigmatitzar la “defensa de la pàtria” en la guerra entre dos imperialismes voraçs. Els diputats de tal partit en el parlament van ser a Sibèria, en compte de seguir el fàcil camí que condueix a les carteres ministerials en un govern burgès. La revolució, al derrocar el tsarisme i crear la república democràtica, va sotmetre aquest partit a una nova i gran prova: no va contraure cap compromís amb els imperialistes “del seu” país, sinó que va preparar el seu afonament i els va afonar. Aquest mateix partit, una vegada amo del Poder polític, no ha deixat pedra sobre pedra ni de la propietat agrària de la noblesa ni de la propietat capitalista. Després d'haver fetes miquetes els tractats secrets dels imperialistes, va proposar la pau a tots els pobles i només va cedir davant de la violència dels bandits de Brest, quan els imperialistes anglofrancesos van fer fracassar les seues proposicions de pau i després que els bolxevics van haver fet tot l'humanament possible per a accelerar la revolució a Alemanya i en altres països. La plena legitimitat de semblant compromís, contret per tal partit en tals circumstàncies, es fa cada dia més clara i evident per a tots.

Els menxevics i socialrevolucionaris de Rússia (com tots els caps de la II Internacional en el món sencer, en 1914-1920) van començar per la traïció, justificant, directament o indirectament, la “defensa de la pàtria”, és a dir, la defensa de *la seua* burgesia àvida de conquestes, i van persistir en la seua traïció coalitzant-se amb la burgesia del *seu* país i lluitant al *seu costat* contra el proletariat revolucionari del seu propi país. El seu bloc amb Kerenski i els kadets primer, amb Koltxak i Denikin després, a Rússia, així com el bloc dels seus correligionaris estrangers amb la burgesia dels *seus* propis països va ser una deserció al camp de la burgesia contra el proletariat. *El seu* compromís amb els bandits de l'imperialisme va consistir des del principi fins a la fi en fer-se *els còmplices* del bandolerisme imperialista.

V: EL COMUNISME “D'ESQUERRA” A ALEMANYA. CAPS, PARTIT, CLASSE, MASSA

Els comunistes alemanys, dels que hem de parlar ara, no s'anomenen “esquerrans”, sinó “oposició de principi”, si no m'equivoque. Però que tenen tots els símptomes de la “malaltia infantil de l'esquerranisme”, es veurà pel que segueix.

El fullet titulat *Una escissió en el Partit Comunista d'Alemanya (Lliga dels espartaquistes)*, que reflecteix el punt de vista d'aquesta oposició i ha sigut editat pel “Grup local de Frankfurt del Meno”, exposa amb molt de relleu, exactitud, claredat i concisió l'essència dels punts de vista d'aquesta oposició. Algunes citacions seran suficients per a donar a conèixer al lector la dita essència:

“El Partit Comunista és el partit de la lluita de classes més decidida...”

“...Des del punt de vista polític aquest període de transició” (entre el capitalisme i el socialisme) “és el període de la dictadura del proletariat...”

“...Es planteja la qüestió: qui ha d'exercir la dictadura, *el Partit Comunista o la classe proletària* ? Per principis s'ha de tendir a la dictadura del Partit Comunista o a la dictadura de la classe proletària?!”

(Les paraules subratllades ho estan també en l'original).

Més avant, el Comitè Central del Partit Comunista d'Alemanya és acusat per l'autor del fullet de buscar *una coalició amb el Partit Socialdemòcrata Independent d'Alemanya*, que “*la qüestió del reconeixement, en principi, de tots els mitjans polítics*” de lluita, entre ells el parlamentarisme, ha sigut plantejada per aquest Comitè Central només per a ocultar les seues intencions vertaderes i essencials de realitzar una coalició amb els independents. I el fullet continua:

“L'oposició ha triat una altra senda. Sosté l'opinió que la qüestió de l'hegemonia del Partit Comunista i de la dictadura del mateix no és més que una qüestió de tàctica. En tot cas, l'hegemonia del Partit Comunista és la forma última de tota hegemonia de partit. *En principi*, s'ha de tendir a la dictadura de la classe proletària. I totes les mesures del Partit, la seua organització, les seues formes de lluita, la seua estratègia i la seua tàctica han de ser adaptades a aquest fi. Cal rebutjar, per consegüent, del mode més categòric, tot compromís amb els altres partits, tot retorn als mètodes de lluita parlamentaris, els quals han caducat ja històricament i políticament, tota política de maniobra i conciliació”. “Els mètodes específicament proletaris de lluita revolucionària han de ser subratllats enèrgicament. I per a comprendre als més amplis cercles i capes proletàries, que han de mamprendre la lluita revolucionària sota la direcció del Partit Comunista, cal crear noves formes d'organització sobre la base més àmplia i amb els més amplis marcs. Aquest lloc d'agrupament de tots els elements revolucionaris és la *Unió Obrera* constituïda sobre la base de les organitzacions de fàbrica. La Unió ha d'agrupar tots els obrers fidels al lema: fora dels sindicats! És ací on es forma el proletariat militant en les més vastes files combatives. Per a ser admès basta el reconeixement de la lluita de classes, el sistema dels Soviets i la dictadura. L'educació política ulterior de les masses militants i l'orientació política de les mateixes en la lluita és missió del Partit Comunista, que es troba fora de la Unió Obrera...”

“...Hi ha, per consegüent, ara, dos partits comunistes, un davant d'un altre:

“*Un, el partit dels caps* que volen organitzar i dirigir la lluita revolucionària *des de dalt* acceptant els compromisos i el parlamentarisme, a fi de crear situacions que permeten a aquests caps entrar en un govern de coalició en les mans del qual es trobe la dictadura.

“*Altre, el partit de les masses*, que espera de baix l'impuls de la lluita revolucionària, i no coneix ni aplica per a aquesta lluita un altre mètode que el que condueix clarament al fi, rebutjant tots els procediments parlamentaris i oportunistes; aqueix mètode únic és *l'enderrocament incondicional de la burgesia* per a implantar després la dictadura de classe del proletariat a fi d'instaurar el socialisme...”

“...D'un costat la dictadura dels caps, d'un altre la dictadura de les masses! Tal és la nostra consigna”.

Tals són les tesis essencials que caracteritzen el punt de vista de l'oposició en el Partit Comunista Alemany.

Tot bolxevic que haja contribuït conscientment al desenvolupament del bolxevisme des de 1903 o l'haja observat de prop, no podrà menys d'exclamar, immediatament després d'haver llegit aquests raonaments: “Quines antigalles tan conegudes! Quin infantilisme de ‘esquerra!’”

Però examinem més de prop aquests raonaments.

El sol fet de preguntar: “dictadura del partit o dictadura de classe?, dictadura (partit) dels caps o dictadura (partit) de les masses?” acredita la més increïble i irremeiable confusió d'idees. Hi ha gents que s'esforcen per *inventar* quelcom enterament original i no aconsegueixen més, en el seu afany de saviesa, que caure en el ridícul. De tots és sabut que les masses es divideixen en classes, que oposar les masses a les classes no pot permetre's més que en un sentit, si s'oposa una majoria indiscutible, en la seua totalitat, sense distingir-se les posicions ocupades amb relació al règim social de la producció, a categories que ocupen una posició especial en aquest règim; que les classes estan generalment, en la majoria dels casos, almenys en els països civilitzats moderns, dirigides per partits polítics; que els partits polítics estan dirigits, per regla general, per grups més o menys estables de les persones més autoritzades, influents, expertes, elegides per als càrrecs més responsables i que s'anomenen caps. Tot açò és l'abecé, tot açò és senzill i clar. Quina necessitat havia de posar en el seu lloc no sé quins galimaties, no sé quin nou “volapuk”? D'una banda, aquestes gents, pel que s'ha vist, s'han desorientat, caient en una situació difícil, quan la successió ràpida de la vida legal i il·legal del partit altera les relacions ordinàries, normals i simples entre els caps, els partits i les classes. A Alemanya, com en els altres països europeus, s'està excessivament habituat a la legalitat, a l'elecció lliure i regular dels “caps” pels congressos reglamentaris del Partit, a la comprovació còmoda de la composició de classe d'aquest últim per mitjà d'eleccions al parlament, els mitjans, la premsa, l'estat d'esperit dels sindicats i altres associacions, etc. Quan ha sigut necessari, en virtut de la marxa borrascosa de la revolució i el desenvolupament de la guerra civil, passar ràpidament d'aquesta rutina a la successió, a la combinació de la legalitat i la il·legalitat, als procediments “poc còmodes”, “no democràtics”, per a designar, formar o conservar els “grups de dirigents”, la gent ha perdut el cap i ha començat a inventar un monstrosos absurd. Pel que s'ha vist, els “tribunistes” holandesos, que han tingut la desgràcia de nàixer en un país petit amb una tradició de situació legal privilegiada i particularment estable i que mai han vist la successió de les situacions legals i il·legals, s'han embrollat i han perdut el cap, afavorint les invencions més absurdes.

D'altra banda, bota a la vista l'ús irreflexiu i arbitrari d'algunes paraules “de moda” en la nostra època, com “la massa”, “els caps”. La gent ha escoltat molts atacs contra els “caps” i se'ls ha

aprés de memòria, ha escoltat com els oposaven a la “massa”, però no s'ha pres el treball de reflexionar sobre el sentit de tot açò.

Al final de la guerra imperialista i després d'ella, és quan amb més vivacitat i relleu s'ha manifestat el divorci entre “els caps” i “la massa” en tots els països. La causa principal d'aquest fenomen ha sigut explicada moltes vegades per Marx i Engels, de 1852 a 1892, prenent l'exemple d'Anglaterra. La situació monopolista de tal país va donar origen al naixement d'una “aristocràcia obrera” oportunista, semipetitburgesa, eixida de la “massa”. Els caps d'aquesta aristocràcia obrera es passaven constantment al camp de la burgesia i eren mantinguts per ella directament o indirectament. Marx va merèixer l'odi, que l'honra, d'aquests canalles, perquè els va titllar públicament de traïdors. L'imperialisme modern (del segle XX) ha creat també a favor d'alguns països avançats una situació privilegiada, monopolista, i sobre aquest terreny ha sorgit en totes parts, dins de la II Internacional, aqueix tipus de caps traïdors, oportunistes, socialxovinistes, que defenen els interessos de la seua corporació, de la seua reduïda capa d'aristocràcia obrera. Aquests partits oportunistes s'han separat de les “masses”, és a dir, dels sectors més vastos de treballadors, de la majoria dels mateixos, dels obrers pitjor retribuïts. La victòria del proletariat revolucionari és impossible si no es lluita contra semblant mal, si no es desemmascara, si no s'afronta, si no s'expulsa als caps oportunistes socialtraïdors; tal és la política que ha portat a la pràctica la III Internacional.

Però arribar amb aquest pretext a contraposar, *en termes generals*, la dictadura de les masses a la dictadura dels caps, és un absurd ridícul i una imbecil·litat. El més divertit és que, de fet, en el lloc dels antics caps que s'atenien a les idees comunes sobre les coses simples, es destaquen (encobrint-ho amb la consigna de “a baix els caps”) *caps nous* que diuen favades i disbarats. Tals són, a Alemanya: Laufenberg, Wolffheim, Horner, Karl Schröder, Friedrich Wendell, Karl Erler³. Les temptatives d'aquest últim per a “aprofundir” la qüestió i proclamar d'una manera general la inutilitat i l’“aburgesament” dels partits polítics són tals columnes d'Hèrcules de l'estupidesa, que el deixen a un petrificat. Quant cert és que d'un petit error es pot sempre fer un de monstruosament gran, si s'insisteix sobre ell, si s'aprofundeix per a trobar-li raons i si es vol “portar-lo fins a les últimes conseqüències”.

Negar la necessitat del partit i de la disciplina del partit, heus ací el *resultat* a què ha arribat l'oposició. I açò equival a desarmar completament el proletariat *en profit de la burgesia*. Açò dóna per resultat els vicis petitburgesos: dispersió, inconstància, falta de capacitat per al domini de si mateix, per a la unió dels esforços, per a l'acció organitzada que produeixen inevitablement, si s'és indulgent amb ells, la ruïna de tot moviment revolucionari del proletariat. Negar, des del punt de vista comunista, la necessitat del partit, és donar un bot des de la vespra de la fallida del capitalisme (a Alemanya), no fins a la fase inferior o mitja, sinó fins a la fase superior del comunisme. A Rússia (tres anys després d'haver derrocat la burgesia) estem donant encara els primers passos des del capitalisme al socialisme, o fase inferior del comunisme. Les classes han quedat i subsistiran en totes parts *durant anys després* de la conquesta del Poder pel proletariat. És possible que a Anglaterra, on no hi ha camperols (encara que, en canvi, no falten els petits patrons!) aquest termini siga més breu. Suprimir les classes no consisteix únicament en expulsar els grans terratinents i capitalistes (açò ho hem fet nosaltres amb relativa facilitat), sinó també *en suprimir els petits productors de mercaderies*. Però a aquests *és impossible expulsar-los*, és impossible esclafar-los; cal entendre's amb ells, se'ls pot (i se'ls ha de) transformar, reeducar tan sols per mitjà d'una labor d'organització molt llarga, lenta i cautelosa. Aquests petits productors assetgen el proletariat per totes les bandes de l'element petit burgès, l'impregnen d'aquest element, el desmoralitzen amb ell, provoquen constantment al si del proletariat recaigudes de pusil·lanimitat petit burgesa, d'atomització, d'individualisme, d'oscil·lacions entre l'exaltació i l'abatiment. Són necessàries una centralització i una disciplina severíssimes en el partit polític del proletariat per a fer front a això, per a permetre que el proletariat exercisca encertadament, eficaçment i victoriosament la seua funció *organitzadora* (que és la seua funció *principal*). La dictadura del proletariat és una lluita tenaç, cruenta i incruenta, violenta i pacífica, militar i econòmica, pedagògica i administrativa, contra les forces i les tradicions de la vella societat. La força del costum de milions i desenes de milions d'homes, és la força més terrible. Sense un partit ferri i temperat en la lluita, sense un partit que gaudisca de la confiança de tot allò que haja d'honorat dins de la classe, sense un partit que sàpia copsar l'estat d'esperit de les masses i influir sobre ell, és

³ En el *Diari Obrer Comunista* (número 32, Hamburg, 7 de febrer de 1920), *Carles Erler* diu en un article titulat *La dissolució del partit*: “La classe obrera no pot destruir l'estat burgès sense aniquilar la democràcia burgesa, i no pot aniquilar la democràcia burgesa sense destruir els partits”.

El caps més confusos dels sindicalistes i anarquistes llatins poden sentir-se “satisfets”: alguns alemanys de pes que, com es veu, es consideren marxistes (amb els seus articles en el dit periòdic, Erler i Hrner demostren amb aplom que se consideren marxistes sòlids, encara diuen d'una forma singularment ridícula tonteries inversemblants, manifestant així comprendre el abc del marxisme) arriben a afirmar coses absurdes per complet. El reconeixement del marxisme no preserva per si mateix dels errors. Els russos ho saben molt bé açò, perquè el marxisme ha estat de “moda” amb molt freqüència en el nostre país.

impossible portar a terme amb èxit aquesta lluita. És mil vegades més fàcil vèncer la gran burgesia centralitzada, que “vèncer” milions i milions de petits patrons, aquests últims, amb la seua activitat corruptora invisible, inaprehensible, de tots els dies, produeixen *els mateixos* resultats que la burgesia necessita, que determinen *la restauració* de la mateixa. El que debilita, per poc que siga, la disciplina fèrria del partit del proletariat (sobretot en l'època de la seua dictadura) ajuda de fet la burgesia contra el proletariat.

Al costat de la qüestió sobre els caps, el partit, la classe, la massa, cal plantejar la qüestió sobre els sindicats “reaccionaris”. Però abans em permetré fer, a manera de conclusió, algunes advertències fundades en l'experiència del nostre Partit. En aquest *sempre han existit* els atacs contra la “dictadura dels caps”. La primera vegada, que jo recorde, va ser en 1895, època en què el nostre Partit no existia encara formalment, però que ja començava a constituir-se a Petersburg el grup central que havia de fer-se càrrec de la direcció dels grups regionals. En el IX Congrés del nostre Partit (a l'abril de 1920), va haver-hi una petita oposició, que es va declarar així mateix contra la “dictadura dels caps”, l'“oligarquia”, etc. No hi ha, puix, res de sorprenent, res de nou, gens alarmant en la “malaltia infantil” del “comunisme d'esquerra” dels alemanys. Aquesta malaltia transcorre sense conseqüències i fins i tot, una vegada passada, deixa més vigorós l'organisme. D'altra banda, la ràpida successió del treball legal i il·legal, amb la necessitat d'“ocultar”, de rodejar sobretot de secret precisament l'Estat Major, els caps, va motivar, al nostre país, fenòmens profundament perillosos. El pitjor va ser l'entrada en el Comitè Central dels bolxevics, en 1912, d'un agent provocador, Malinovski. Aquest va causar la pèrdua de desenes i desenes dels més excel·lents i abnegats camarades, portant-los als treballs forçats i accelerant la mort de molts d'ells. Si no va causar més dany va ser perquè havíem establert adequadament la relació entre el treball legal i l'il·legal. Per a guanyar la nostra confiança, Malinovski, com a membre del Comitè Central del Partit i diputat en la Duma, va haver d'ajudar-nos a organitzar la publicació de periòdics diaris legals, que van saber, inclús davall el tsarisme, portar a terme la lluita contra l'oportunisme dels menxevics i predicar els principis fonamentals del bolxevisme, amb la necessària dissimulació. Amb una mà Malinovski enviava al presidi i a la mort desenes dels millors combatents del bolxevisme, però amb l'altra es veia obligat a contribuir a l'educació de desenes i desenes de milers de nous bolxevics per mitjà de la premsa legal. Aquest és un fet en el que haurien de reflexionar detingudament els camarades alemanys (i també els anglesos, els americans, els francesos i els italians), davant dels quals es presenta el problema d'aprendre a realitzar una labor revolucionària en els sindicats reaccionaris⁴.

En molts països, inclús en els més avançats, la burgesia, sens dubte, envia i continuarà enviant provocadors als partits comunistes. Un dels mitjans de lluitar contra aquest perill, és el de saber combinar com cal el treball il·legal amb el legal.

VI: HAN D'ACTUAR ELS REVOLUCIONARIS EN ELS SINDICATS REACCIONARIS?

Els comunistes “d'esquerra” alemanys creuen que poden respondre resoludament a aquesta qüestió amb la negativa. Segons la seua opinió la cridadissa i els crits de còlera contra els sindicats “reaccionaris” i “contrarevolucionaris” (açò ho fa K. Horner amb un “aplom” i una neciesa especialíssims) basten per a “demostrar” la inutilitat i fins i tot la inadmissibilitat de la labor dels revolucionaris, dels comunistes, en els sindicats grocs, socialxovinistes, conciliadors, en els sindicats contrarevolucionaris dels Legien.

Però per convençuts que estiguen els comunistes “d'esquerra” alemanys del caràcter revolucionari de semblant tàctica, aquesta és radicalment errònia i no conté més que frases buides.

Per a aclarir-ho, partiré de la nostra pròpia experiència conforme al pla general del present fullet, que té com a objecte aplicar a l'Europa occidental el que la història i la tàctica actual del bolxevisme contenen d'aplicable, important i obligatori en totes parts.

La relació entre caps, partit, classe i masses, i, al mateix temps, la de la dictadura del proletariat i el seu partit respecte als sindicats, es presenta actualment entre nosaltres en la forma concreta següent: la dictadura la porta a terme el proletariat organitzat en Soviets, dirigit pel Partit

⁴ Malinovski estigué presoner en Alemanya. Quan va tornar a Rússia, ja sota el poder bolxevic, va ser immediatament lliurat als tribunals i afusellat pels nostres obrers. Els menxevics ens han atacat amb especial acritud pel error d'haver tingut un provocador al Comitè Central del nostre partit. Però quan sota Kerenski vam exigir que fora detingut i jutjat el president de la Duma, Rodzianko, que des d'abans de la guerra sabia que Malinovski era un provocador i *no ho havia comunicat* als diputats trudovics i obrers de la Duma, ni els menxevics ni els socialistes revolucionaris, que formaven part del govern amb Kerenski, recolzaren la nostra demanda i Rodzianko va quedar lliure i va poder unir-se sense cap obstacle a Denikin.

Comunista bolxevic, que, segons les dades de l'últim Congrés (abril de 1920), compta amb 611.000 membres. El nombre dels seus afiliats ha oscil·lat molt tant abans com després de la Revolució d'Octubre, i inclús en 1918-1919 va ser molt menys considerable. Temem eixamplar excessivament el Partit, perquè els arribistes i cavallers d'indústria, que no mereixen més que ser afusellats, tendeixen inevitablement a infiltrar-se en un partit que es troba en el Poder. Últimament varem obrir de bat a bat les portes del Partit (només per als obrers i camperols), en els dies (hivern de 1919) en què Iudenitx estava a algunes verstes de Petrograd i Denikin en Oriol (a unes tres-centes cinquanta verstes de Moscou), és a dir, quan la República Soviètica es veia davant d'un perill terrible, davant d'un perill mortal, i els aventurers, els arribistes, els cavallers d'indústria i, en general, els covards, no podien comptar de fer una carrera avantatjosa (sinó més prompte amb la força i les tortures) d'adherir-se als comunistes. Un Comitè Central de 19 membres, elegit en el Congrés, dirigeix el Partit, que reuneix congressos anuals (en l'últim, la representació era d'un delegat per cada mil membres) i la gestió dels assumptes corrents la porten a Moscou dos secretariats, inclús més restringits, denominats “Buró d'Organització” i “Buró Polític”, elegits en assemblees plenàries del Comitè Central i compostos cada un d'ells per cinc membres del CC. Ens trobem, per consegüent, en presència d'una vertadera “oligarquia”. No hi ha qüestió important, política o d'organització, que siga resolta per qualsevol institució estatal de la nostra República, sense que el Comitè Central del Partit haja donat les seues normes directives.

El Partit es recolza directament, per a la seua labor, en *els sindicats*, que compten ara, segons les dades de l'últim Congrés (abril de 1920), amb més de quatre milions d'afiliats, i que en l'aspecte formal són *sense partit*. De fet, totes les institucions directores de l'enorme majoria dels sindicats, i sobretot, naturalment, la central o Buró sindical (Consell Central dels Sindicats de Rússia) es componen de comunistes i apliquen totes les directives del Partit. S'obté, en conjunt, un aparell proletari, formalment no comunista, flexible i relativament ampli, potentíssim, per mitjà del qual el Partit està estretament vinculat a *la classe* i a *la massa* i per mitjà del qual es porta a terme *la dictadura de classe*, sota la direcció del Partit. Ens haguera sigut naturalment impossible, no ja dos anys, ni tan sols dos mesos governar el país i sostindre la dictadura, sense la més estreta unió amb els sindicats, sense el seu suport entusiasta, sense la seua col·laboració abnegada, no sols en el terreny de la construcció econòmica, *sinó també en el militar*. Es comprèn que aquesta estreta unió significa, en la pràctica, una labor de propaganda, d'agitació complexíssima i variada, oportunes i freqüents conferències, no sols amb els dirigents, sinó amb els militants que, en general, tenen influència en els sindicats, una lluita decidida contra els menxevics, que han conservat fins hui cert nombre de partidaris (molt petit en veritat), als que inicien en totes les males arts de la contrarevolució, que, començant per la defensa ideològica de la democràcia (*burgesa*) i passant per la prèdica de la “independència” dels sindicats (independència... del Poder governamental proletari!), arriben fins al sabotatge de la disciplina proletària, etc., etc.

Reconeixem que per al manteniment del contacte amb les “masses” són insuficients els sindicats. En el curs de la revolució s'ha creat a Rússia una pràctica que procurem per tots els mitjans mantindre, desenvolupar, estendre: *les conferències d'obriers i camperols sense partit*, que ens permeten observar l'estat d'esperit de les masses, acostar-nos a elles, respondre als seus anhels, elevar als llocs governamentals als seus millors elements, etc. Per un decret recent sobre l'organització del Comissariat del Poble de Control de l'Estat, que es converteix en “Inspecció Obrera i Camperola”, es concedeix a aquestes conferències sense partit el dret a elegir membres del Control de l'Estat encarregats de les funcions més diverses de revisió, etc.

Naturalment, tota la labor del Partit es realitza, a més, a través dels Soviets, que unifiquen les masses treballadores, sense distinció d'oficis. Els congressos de districte dels Soviets representen una institució *democràtica*, com mai s'ha vist en les millors repúbliques democràtiques del món burgès, i per mitjà d'aquests congressos (la labor dels quals segueix el Partit amb tota l'atenció possible), així com per la designació constant dels obrers més conscients per als càrrecs en les poblacions rurals, el proletariat exerceix la seua funció directora respecte a la classe camperola, es realitza la dictadura del proletariat de les ciutats, la lluita sistemàtica contra els camperols rics, burgesos, explotadors i especuladors, etc.

Tal és el mecanisme general del Poder estatal proletari examinat “des de dalt”, des del punt de vista de la realització pràctica de la dictadura. És d'esperar que el lector comprendrà per què el bolxevic rus, que coneix de prop aquest mecanisme i l'ha vist nàixer dels petits cercles il·legals i clandestins en el curs de 25 anys, no pot per menys de trobar ridícules, puerils i absurdes totes les discussions sobre la dictadura “des de dalt” o “des de baix”, la dictadura dels caps o la dictadura de les masses, etc., com ho seria una disputa sobre la utilitat major o menor per a l'home de la cama esquerra o del braç dret.

Tampoc poden no parèixer ridícules, puerils i absurdes les molt sàvies, importants i terriblement revolucionàries disquisicions dels comunistes d'esquerra alemanys sobre aquest tema, a saber: que els comunistes no poden ni han de militar en els sindicats reaccionaris, que és lícit renunciar a semblant acció, que cal eixir dels sindicats i organitzar sense falta “unions obreres” noves, completament pures, inventades per comunistes molt simpàtics (i en la majoria dels casos, probablement molt joves), etc., etc.

El capitalisme llega inevitablement al socialisme, d'una part, les velles distincions professionals i corporatives que s'han format en el transcurs dels segles entre els obrers, i, d'altra, els sindicats, que no poden desenvolupar-se sinó molt lentament en el curs dels anys i que es transformaran amb el temps en sindicats d'indústria més amplis, menys corporatius (que engloben indústries senceres, i no sols corporacions, oficis i professions). Després, per mediació d'aquests sindicats d'indústria, es passarà a la supressió de la divisió del treball entre els homes, a l'educació, la instrucció i la formació d'homes *universalment desenvolupats i universalment preparats*, homes que *ho sabran fer tot*. En aquest sentit s'orienta, ha d'orientar-se i a açò arribarà el comunisme encara que d'ací a molts anys. Intentar portar actualment a la pràctica aqueix resultat futur d'un comunisme arribat al terme del seu complet desenvolupament, solidesa i formació, de la seua íntegra realització i de la seua maduresa, és el mateix que voler ensenyar matemàtiques superiors a un xiquet de quatre anys.

Podem (i devem) mamprendre la construcció del socialisme, no amb un material humà fantàstic, especialment creat per nosaltres, sinó amb el que ens ha deixat com a herència el capitalisme. No cal ni dir-ho que açò és molt “difícil”, però qualsevol altre mode d'abordar el problema és tan poc seriós, que ni tan sols mereix ser mencionat.

Els sindicats representaven un progrés gegantí de la classe obrera en els primers temps del desenvolupament del capitalisme, per quant significaven el pas de la divisió i de la impotència dels obrers *als embrions* d'unió de classe. Quan va començar a desenvolupar-se la forma *superior* d'unió de classe dels proletaris, *el partit revolucionari del proletariat* (que no mereixerà aquest nom mentre no sàpia lligar els líders amb la classe i les masses en un tot únic, indissoluble), els sindicats van començar a manifestar fatalment *certs* trets reaccionaris, certa estretor corporativa, certa tendència a l'apoliticisme, cert esperit rutinari, etc. Però el desenvolupament del proletariat no s'ha efectuat ni ha pogut efectuar-se en cap país d'una altra manera que pels sindicats i per la seua acció concertada amb el partit de la classe obrera. La conquesta del Poder polític pel proletariat és un progrés gegantí d'aquest últim considerat com a classe; i el partit es troba en l'obligació de consagrar-se més, i d'una manera nova i no pels procediments antics, a l'educació dels sindicats, a dirigir-los, sense oblidar alhora que aquests són i seran encara prou de temps una “escola de comunisme” necessària, l'escola preparatòria dels proletaris per a la realització de la seua dictadura, l'associació indispensable dels obrers per al pas progressiu de la direcció de tota l'economia del país, primer a les mans *de la classe* obrera (i no de professions aïllades) i després a les mans de tots els treballadors.

Davall la dictadura del proletariat, és *inevitable cert* “esperit reaccionari” dels sindicats en el sentit indicat. No comprendre-ho significa donar prova d'una incomprensió total de les condicions fonamentals *de la transició* del capitalisme al socialisme. Témer *aquest* “esperit reaccionari”, esforçar-se per *prescindir* d'ell, per botar per damunt d'ell, és una immensa favada, perquè equival a témer el paper d'avantguarda del proletariat, que consisteix en educar, instruir, preparar, portar a una vida nova els sectors més endarrerits de les masses obreres i camperoles. D'altra banda, ajornar la dictadura del proletariat fins que no quedara ni un sol obrer d'estret esperit sindical, un sol obrer que tinguera prejudicis tradeunionistes i corporatius, seria un error encara més profund. L'art del polític (i la comprensió encertada dels seus deures en el comunista) consisteix precisament en saber apreciar amb exactitud les condicions i el moment en què l'avantguarda del proletariat pot prendre victoriosament el Poder, que pot, durant la presa del Poder i després d'ella, obtindre un suport suficient de sectors prou amplis de la classe obrera i de les masses laborioses no proletàries, que pot, després de la presa del Poder, mantindre, refermar, eixamplar el seu domini, educant, instruint, atraient-se masses cada vegada més àmplies de treballadors.

Més inclús. En els països més avançats que Rússia, s'ha fet sentir i havia de fer-se sentir un cert esperit reaccionari dels sindicats, indubtablement més accentuat que en el nostre país. Ací els menxevics trobaven (i en part troben encara en un petit nombre de sindicats) un suport entre els sindicats, precisament gràcies a aqueixa estretor corporativa, a aqueix egoisme professional i a l'oportunisme. Els menxevics d'Occident s'han “fortificat” molt més sòlidament en els sindicats, allí ha sorgit una capa molt més forta d’*aristocràcia obrera* “*professional, mesquina, egoista, malvada, àvida, petit burgesa, d'esperit imperialista, comprada i corrompuda per l'imperialisme*”. Açò és indiscutible. La lluita contra els Gomper, contra els senyors Jouhaux, els Henderson, Merrheim,

Legien i Cia. en l'Europa occidental, és molt més difícil que la lluita contra els nostres menxevics, que representen un tipus social i polític *completament homogeni*. És precis sostindre aquesta lluita implacablement i continuar-la com hem fet nosaltres fins a cobrir d'oprobri i expulsar dels sindicats tots els caps incorregibles de l'oportunisme i del socialxovinisme. És impossible conquerir el Poder polític (i no ha d'intentar-se prendre el Poder polític) mentre aquesta lluita no haja aconseguit *cert* grau; aquest “cert grau” *no és idèntic* en tots els països i en totes condicions, i només dirigents polítics reflexius, experimentats i competents del proletariat poden determinar-ho amb encert en cada país. (A Rússia ens van donar la mesura de l'èxit en la nostra lluita, entre altres coses, les eleccions a l'Assemblea Constituent al novembre de 1917, uns dies després de la revolució proletària del 25 d'octubre de 1917. En aqueixes eleccions, els menxevics van ser literalment esclafats, obtenint 700.000 de vots (1.400.000, comptant els de Transcaucàsia) contra nou milions aconseguits pels bolxevics. Veja's el meu article “Les eleccions a l'Assemblea Constituent i la dictadura del proletariat”, en el número 7-8 de *La Internacional Comunista*.)

Però la lluita contra l'“aristocràcia obrera” la sostenim en nom de la massa obrera i per a posar-la de la nostra part; la lluita contra els caps oportunistes i socialxovinistes la portem a terme per a conquerir la classe obrera. Seria neci oblidar aquesta veritat elementalíssima i més que evident. I tal és precisament la neciesa que cometen els comunistes alemanys “d'esquerra”, els quals dedueixen *del* caràcter reaccionari i contrarevolucionari *dels capitosts* dels sindicats la conclusió de la necessitat... d'eixir dels sindicats!!, de renunciar a treballar en els mateixos!! i de crear noves formes d'organització obrera *inventades* per ells!! És aquesta una estupidesa tan imperdonable que equival al millor servei prestat a la burgesia pels comunistes. Perquè els nostres menxevics, com tots els líders sindicals oportunistes, socialxovinistes i kautskians, no són més que “agents de la burgesia en el moviment obrer” (com hem dit sempre referint-nos als menxevics) o en altres termes, els “lloctinents obrers de la classe dels capitalistes” [labor lieutenants of the capitalist class], segons la magnífica expressió, profundament exacta, dels deixebles de Daniel de León als Estats Units. No actuar en el si dels sindicats reaccionaris, significa abandonar les masses obreres insuficientment desenvolupades o endarrerides, a la influència dels líders reaccionaris, dels agents de la burgesia, dels obrers aristòcrates o “obrers aburguesats” (sobre aquest punt veja's la carta de 1858 d'Engels a Marx sobre els obrers anglesos).

Precisament l'absurda “teoria” de la no participació dels comunistes en els sindicats reaccionaris demostra amb la major evidència amb quina lleugeresa aquests comunistes “d'esquerra” consideren la qüestió de la influència sobre les “masses” i de quina manera abusen de la seua cridòria sobre les “masses”. Per a saber ajudar la “massa”, per a adquirir la seua simpatia, la seua adhesió i el seu suport, no cal témer les dificultats, les travetes, els insults, els atacs, les persecucions dels “caps” (que, sent oportunistes i socialxovinistes, estan en la major part dels casos en relació directa o indirecta amb la burgesia i la policia) i *treballar sense falta allí on estiguen les masses*. Cal saber fer qualsevol classe de sacrificis, vèncer els majors obstacles per a lliurar-se a una propaganda i agitació sistemàtica, tenaç, perseverant, pacient, precisament en les institucions, societats, sindicats, per reaccionaris que siguin, on es trobe la massa proletària o semiproletària. I els sindicats i les cooperatives obreres (aquestes últimes, almenys, en alguns casos) són precisament les organitzacions on estan les masses. A Anglaterra, segons les dades publicades pel periòdic suec *Folkets Dagblad Politiken* del 10 de març de 1920, el nombre de membres de les tradeunions s'ha elevat, des de finals de 1917 a últims de 1918, de 5,5 milions a 6,6 milions, és a dir que ha augmentat en el 19 per cent. A finals de 1919, els efectius ascendien a 7 milions i mig. No tinc a mà les xifres corresponents a França i Alemanya, però alguns fets, enterament indiscutibles i coneguts de tot el món, testimonien el considerable creixement del nombre de membres dels sindicats també en aquests països.

Aquests fets manifesten amb sencera claredat el que altres mil símptomes confirmen: els progressos de la consciència i dels anhels d'organització precisament en les masses proletàries, en els sectors més “baixos” d'elles, en els més endarrerits. Milions d'obrers a Anglaterra, a França, a Alemanya passen per primera vegada de la inorganització completa a la forma més elemental i rudimentària, més simple i més accessible (per als que es troben encara de ple impregnats de prejudicis democràticoburguesos) d'organització: precisament els sindicats; i els comunistes d'esquerra, revolucionaris, però irreflexius, queden al costat i criden: “Massa!”, “Massa!” i *es neguen a treballar en els sindicats!!* sota pretext del seu “esperit reaccionari”!! i inventen una “Unió Obrera” nova, pura, neta de tot prejudici democràticoburgès i de tot pecat d'estretor corporativa i professional, “Unió Obrera” que serà (que serà!) (diuen) molt àmplia i per a l'admissió en la qual s'exigeix només (només!) el “reconeixement del sistema dels Soviets i de la dictadura” (sobre açò veja's la citació transcrita més amunt)!!

No es pot concebre major insensatesa, un dany major causat a la revolució pels revolucionaris "d'esquerra". Si hui a Rússia, després de dos anys i mig de triomfs sense precedents sobre la burgesia russa i la de l'Entente, establírem com a condició precisa per a l'ingrés en els sindicats el "reconeixement de la dictadura", cometriem una favada, trencariem la nostra influència sobre les masses, ajudariem els menxevics. Perquè tota la tasca dels comunistes consisteix en saber *convèncer* els elements endarrerits, a saber treballar *entre* ells i no en *aïllar-se* d'ells per mitjà de fantàstiques consignes infantilment "esquerranes".

És indubtable que els senyors Gomper, Henderson, Jouhau, Legien estan molt reconeguts a aqueixos revolucionaris "d'esquerra" que, com els de l'oposició "de principi" alemanya (el cel ens preserve de semblants "principis"! o d'alguns revolucionaris d'"Els Treballadors Industrials del Món" en els Estats Units, prediquen l'eixida dels sindicats reaccionaris i la renúncia a treballar-hi. No dubtem que els senyors "caps" de l'oportunisme recorreran a tots els procediments de la diplomàcia burgesa, al concurs dels governs burgesos, dels capellans, de la policia, dels tribunals, per a impedir l'entrada dels comunistes en els sindicats, per a expulsar-los d'ells per tots els mitjans possibles, per a fer la seua labor en els sindicats el més desagradable possible, per a ofendre'ls, acaçar-los i perseguir-los. Cal saber resistir a tot açò, disposar-se a tots els sacrificis, emprar inclús, en cas de necessitat, totes els estratagemes, totes les astúcies, els procediments il·legals, silenciar i ocultar la veritat a fi de penetrar en els sindicats, romandre en ells i realitzar-hi, coste el que coste, una labor comunista. Davall el règim tsarista, fins a 1905, no vam tindre cap "possibilitat legal", però quan el policia Zubatov⁵ va organitzar les seues assemblees, les seues associacions obreres reaccionàries, a fi de caçar els revolucionaris i lluitar contra ells, hi enviarem membres del nostre Partit (recorde entre ells al camarada Babushkin, un destacat obrer petersburgès, afusellat en 1906 pels generals tsaristes), els quals van establir el contacte amb la massa, van aconseguir realitzar la seua agitació i sostraure els obrers a la influència de les gents de Subatov. Actuar així, naturalment, és més difícil en els països de l'Europa occidental, especialment impregnats de prejudicis legalistes, constitucionals, democràticoburgesos, particularment arrelats. Però es pot i s'ha de fer, procedint sistemàticament.

El Comitè Executiu de la III Internacional, al meu entendre, ha de condemnar obertament i proposar al pròxim Congrés de la Internacional Comunista que condemne tant la política de no participació en els sindicats reaccionaris (motivat detalladament la insensatesa d'aquesta no participació i el greu dany que es fa a la causa de la revolució proletària amb semblant actitud) i, d'una manera particular, la línia de conducta d'alguns membres del Partit Comunista Holandès, els quals (directament o indirectament, obertament o ocultament, generalment o parcialment, el mateix dóna), han sostingut aquesta política errònia. La III Internacional ha de trencar amb la tàctica de la Segona i no eludir les qüestions escabroses, no ocultar-les, sinó plantejar-les estrictament. Hem dit cara a cara la veritat als "independents" (Partit Socialdemòcrata Independent d'Alemanya); de la mateixa manera cal dir tota la veritat cara a cara als comunistes "d'esquerra".

VII: S'HA DE PARTICIPAR ALS PARLAMENTS BURGESOS?

Els comunistes "d'esquerra" alemanys, amb el major menyspreu (i la major lleugeresa), responen a aquesta pregunta negativament. Els seus arguments? En la citació que hem reproduït més amunt llegim:

"...rebutjar del mode més categòric tot retorn als mètodes de lluita parlamentaris, els quals han caducat ja històricament i políticament..."

Açò està dit en un to ridícul, de pur presumptuós, i és una falsedat evident. "Retorn" al parlamentarisme! Existeix ja potser a Alemanya una República Soviètica? Pareix que no. Com pot parlar-se llavors de "retorn"? No és açò una frase buida?

El parlamentarisme "ha caducat històricament". Açò és cert des del punt de vista de la propaganda. Però ningú ignora que d'ací a la seua superació *pràctica* hi ha una distància immensa. Fa ja algunes dècades que podia dir-se, amb sencera justícia, que el capitalisme havia "caducat històricament", la qual cosa no impedeix, ni de bon tros, que ens vegem precisats a sostindre una lluita molt prolongada i molt tenaç *sobre el terreny* del capitalisme. El parlamentarisme "ha caducat històricament" des d'un punt de vista *històric universal*, és a dir, *l'època* del parlamentarisme burgès ha acabat, *l'època* de la dictadura del proletariat *ha començat*. Açò és indiscutible, però en la història universal es compta per dècades. Ací deu o vint anys més o menys no tenen importància, des del

⁵ Els Gomper, els Henderson, els Jouhau i els Legien no són sinó els Zubatov que es distingeixen del nostre pel seu vestit europeu, les seues maneres elegants i el refinats procediments aparentment democràtics i civilitzats que empen per a realitzar la seua canallesca política.

punt de vista de la història universal són una menudesa, impossible d'apreciar ni aproximadament. Però, precisament per això, remetre's en una qüestió de política pràctica a l'escala de la història universal, és l'aberració teòrica més escandalosa.

Ha “caducat políticament” el parlamentarisme? Açò és ja una altra qüestió. Si fóra cert, la posició dels “esquerrans” seria sòlida. Però cal provar-ho per mitjà d'una anàlisi seriosa, i els “esquerrans” ni tan sols saben abordar-lo. L'anàlisi continguda en les “Tesis sobre el parlamentarisme”, publicades en el número 1 del *Bulletí de l'Oficina Provisional d'Amsterdam de la Internacional Comunista (Bulletin of the Provisional Bureau in Amsterdam of the Communist International, February 1920)*, i que expressen clarament les tendències específicament esquerranes dels holandesos o les tendències d'esquerra específicament holandeses, com veurem, no val tampoc un comí.

En primer lloc, els comunistes “d'esquerra” alemanys, com se sap, ja al gener de 1919 consideraven el parlamentarisme com “políticament caduc”, contra l'opinió de dirigents polítics tan eminents com ara Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht. Com és sabut, els “esquerrans” es van equivocar. Aquest fet basta per a destruir de colp i radicalment la tesi segons la qual el parlamentarisme “ha caducat políticament”. Els “esquerrans” tenen el deure de demostrar per què aqueix error indiscutible de llavors ha deixat de ser-ho hui. Però no aporten la menor ombra de prova, ni poden aportar-la. L'actitud d'un partit polític davant dels seus errors és una de les proves més importants i més fidels de la serietat d'aqueix partit i del compliment *efectiu* dels seus deures cap a la seua *classe* i cap a *les masses* treballadores. Reconèixer obertament els errors, posar al descobert les seues causes, analitzar la situació que els ha engendrat i examinar atentament els mitjans de corregir-los: açò és el que caracteritza a un partit seriós, en açò és en el que consisteix el compliment dels seus deures, açò és educar i instruir *la classe*, primer, i, després, *les masses*. Com no compleixen aqueixa obligació seua, com no posen tota l'atenció, tot el zel i cura necessàries per a estudiar el seu error manifest, els “esquerrans” d'Alemanya (i d'Holanda) mostren que no són *el partit d'una classe*, sinó un cercle, que no són *el partit de les masses*, sinó un grup d'intel·lectuals i un reduït nombre d'obers que imiten els pitjors trets dels intel·lectuals.

En segon lloc, en el mateix fullet del grup “d'esquerra” de Frankfurt, del que hem fornint citacions detallades més amunt, llegim:

“...els milions d'obers que segueixen encara la política del centre” (del Partit Catòlic del “Centre”) “són contrarevolucionaris. Els proletaris del camp formen les legions dels exèrcits contrarevolucionaris” (p. 3 del fullet citat)

Com es veu, tot açò està dit amb un èmfasi i una exageració excessius. Però el fet fonamental ací referit és indiscutible, i el seu reconeixement pels “esquerrans” testifica amb particular evidència el seu error. En efecte, ¿com es pot dir que el “parlamentarisme ha caducat políticament”, si “milions” i “legions” *de proletaris* són encara, no sols partidaris del parlamentarisme en general, sinó fins i tot francament “contrarevolucionaris”?

És evident que el parlamentarisme a Alemanya *no* ha caducat *encara* políticament. És evident que els “esquerrans” d'Alemanya han pres *el seu desig*, el seu ideal polític per una realitat objectiva. Aquest és el més perillós dels errors per als revolucionaris. A Rússia, on el jou profundament salvatge i cruel del tsarisme va engendrar, durant un període summament prolongat i en formes particularment variades, revolucionaris de tots els matisos, revolucionaris d'una abnegació, d'un entusiasme, d'un heroisme, d'una força de voluntat sorprenents, a Rússia, hem pogut observar molt de prop, estudiar amb molta atenció, conèixer a la perfecció aquest error dels revolucionaris, i per açò l'apreciem amb especial claredat en els altres. Naturalment, per als comunistes d'Alemanya el parlamentarisme “ha caducat políticament”, però es tracta precisament de *no* creure que el que ha caducat *per a nosaltres* haja caducat *per a la classe, per a la massa*. Una vegada més, veiem ací que els “esquerrans” no saben raonar, no saben conduir-se com partit *de classe*, com partit *de masses*. El vostre deure consisteix en no descendir fins al nivell de les masses, fins al nivell dels sectors endarrerits de la classe. Açò és indiscutible. Teniu el deure de dir-los l'amarga veritat, de dir-los que els seus prejudicis democràticoburguesos i parlamentaris són això, prejudicis, però al mateix temps, heu d'observar *serenament* l'estat *real* de consciència i de preparació de la classe sencera (i no sols de la seua avantguarda comunista), de tota la *massa* treballadora sencera (i no sols dels seus individus avançats).

Encara que no fossen “milions” i “legions”, sinó una simple *minoria* prou important d'obers industrials, la que seguiria els capellans catòlics, i d'obers agrícoles, la que seguiria els grans terratinents i camperols rics (*Grossbauern*), podria assegurar-se ja *sense dubtar* que el parlamentarisme a Alemanya *no* havia caducat *encara* políticament, que la participació en les eleccions parlamentàries i la lluita en la tribuna parlamentària és *obligatòria* per al partit del proletariat revolucionari, *precisament* per a educar els elements endarrerits *de la seua classe*, precisament per a despertar i il·lustrar la *massa* pobletana analfabeta, ignorant i embrutida. Mentre no tingueu força per

a dissoldre el parlament burgès i qualsevol altra institució reaccionària, esteu *obligats* a treballar en l'interior d'aqueixes institucions, *precisament* perquè hi ha encara en elles obrers idiotitzats pel clero i per la vida en els racons més perduts del camp. En cas contrari, correu el risc de convertir-vos en simples xarlatans.

En tercer lloc, els comunistes “d'esquerra” ens omplen d'elogis a nosaltres, els bolxevics. A vegades donen ganes de dir-los: lloeu-nos menys, però compenetreu-vos més amb la nostra tàctica, familiaritzeu-vos més amb ella! Vam participar, de setembre a novembre de 1917, en les eleccions al parlament burgès de Rússia, a l'Assemblea Constituent. Era encertada la nostra tàctica o no? Si no ho era, cal dir-ho clarament i demostrar-ho: és indispensable per a elaborar la tàctica justa del comunisme internacional. Si ho era, han de traure's d'això les conclusions que s'imposen. Naturalment, no es tracta, ni de bon tros, d'equiparar les condicions de Rússia a les de l'Europa occidental. Però especialment respecte al significat de la idea que el “parlamentarisme ha caducat políticament”, cal tindre cuidadosament en compte nostra experiència, perquè si no es pren en consideració una experiència concreta, aquestes idees es converteixen amb excessiva facilitat en frases buides. ¿Potser no teníem nosaltres, els bolxevics russos, en aquell període, de setembre a novembre de 1917, *més* dret que qualssevulla altres comunistes d'Occident a considerar que el parlamentarisme havia caducat políticament a Rússia? El teníem, naturalment, perquè no es tracta de si els parlaments burgesos porten molt de temps d'existència o existeixen des de fa poc, sinó del grau de *preparació* (ideològica, política, pràctica) de les grans masses treballadores per a acceptar el règim soviètic i dissoldre o admetre la dissolució del parlament democraticoburgès. Que a Rússia, de setembre a novembre de 1917, la classe obrera de les ciutats, els soldats i els camperols estaven, en virtut d'una sèrie de condicions específiques, excepcionalment disposats a acceptar el règim soviètic i a dissoldre el parlament burgès més democràtic, és un fet històric absolutament indiscutible i plenament demostrat. I no obstant, els bolxevics *no* van boicotejar l'Assemblea Constituent, sinó que van participar en les eleccions tant abans com *després* de la conquesta del Poder polític pel proletariat. Que aqueixes eleccions han donat resultats polítics extraordinàriament valuosos (i excepcionalment útils per al proletariat), és un fet que crec haver demostrat en l'article citat més amunt, on analitze detalladament els resultats de les eleccions a l'Assemblea Constituent de Rússia.

La conclusió que se'n deriva és absolutament indiscutible: està provat que, inclús unes setmanes abans del triomf de la República Soviètica, inclús *després* d'aquest triomf, la participació en un parlament democraticoburgès, no sols no perjudica el proletariat revolucionari, sinó que li facilita la possibilitat de *fer veure* a les masses endarrerides per què semblants parlaments mereixen ser dissolts, *facilita* l'èxit de la seua dissolució, *facilita* l'“eliminació política” del parlamentarisme burgès. No tindre en compte aquesta experiència i pretendre al mateix temps pertànyer a la Internacional Comunista, que ha d'elaborar *internacionalment* la seua tàctica (no una tàctica estreta o exclusivament nacional, sinó precisament una tàctica internacional), significa incórrer en el més profund dels errors i precisament apartar-se de fet de l'internacionalisme, encara que aquest siga proclamat de paraula.

Considerem ara els arguments “esquerrans específicament holandesos” a favor de la no participació en els parlaments. Heus ací la tesi 4, una de les més importants de les tesis “holandeses” citades més amunt, traduïda de l'anglès:

“Quan el sistema capitalista de producció és destrossat i la societat travessa un període revolucionari, l'acció parlamentària perd a poc a poc el seu valor, en comparació amb l'acció de les mateixes masses. Quan en aquestes condicions el parlament es converteix en el centre i l'òrgan de la contrarevolució, i, d'altra banda, la classe obrera crea els instruments del seu Poder en forma de Soviets, pot resultar inclús necessari renunciar a tota participació en l'acció parlamentària”.

La primera frase és evidentment falsa, perquè l'acció de les masses, per exemple, una gran vaga, és *sempre* més important que l'acció parlamentària, i no sols durant la revolució o en una situació revolucionària. Aquest argument, d'indubtable inconsistència històricament i políticament fals, mostra només, amb particular evidència, que els autors no tenen per a res en compte ni l'experiència de tota Europa (de França en vigílies de les revolucions de 1848 i 1870, d'Alemanya entre 1878 i 1890, etc.) ni de Rússia (veja's més amunt) sobre la importància de la *combinació* de la lluita legal amb la il·legal. Aquesta qüestió té una importància immensa, tant d'una manera general com d'una manera especial, perquè en *tots* els països civilitzats i avançats s'acosta a grans passos l'època en què aqueixa combinació serà (i ho és ja en part) cada vegada més obligatòria per al partit del proletariat revolucionari, a conseqüència de la maduració i de la proximitat de la guerra civil del proletariat amb la burgesia, a conseqüència de les feroçes persecucions dels comunistes pels governs republicans i, en general, pels governs burgesos, que violen constantment la legalitat (com a exemple d'això basta citar als Estats Units), etc. Aquesta qüestió essencial és absolutament incompresa pels holandesos i els esquerrans en general.

La segona frase és, en primer terme, falsa històricament. Els bolxevics hem actuat en els parlaments més contrarevolucionaris, i l'experiència ha demostrat que semblant participació ha sigut, no sols útil, sinó necessària per al partit del proletariat revolucionari, precisament després de la primera revolució burgesa a Rússia (1905) per a preparar la segona revolució burgesa (febrer de 1917) i després la revolució socialista (octubre de 1917). En segon lloc, aqueixa frase és d'una falta de lògica sorprenent. De què el parlament es convertisca en l'òrgan i “centre” (encara que dit siga de pas, no ha sigut mai ni ha pogut ser en realitat el “centre”) de la contrarevolució i que els obrers creen els instruments del seu Poder en forma de Soviets, s'hi dedueix que els treballadors han de preparar-se ideològicament, políticament i tècnicament per a la lluita dels Soviets contra el parlament, per a la dissolució del parlament pels Soviets. Però no s'hi dedueix de cap manera que semblant dissolució siga obstaculitzada, o no siga facilitada per la presència d'una oposició soviètica *en l'interior* d'un parlament contrarevolucionari. Mai hem notat durant la nostra lluita victoriosa contra Denikin i Koltxak que l'existència d'una oposició proletària, soviètica, en els seus dominis, haja sigut indiferent per als nostres triomfs. Sabem perfectament que la dissolució de la Constituent, portada a terme per nosaltres el 5 de gener de 1918, lluny de ser dificultada, va ser facilitada per la presència dins de la Constituent contrarevolucionària que dissollem, tant d'una oposició soviètica conseqüent, la bolxevic, com també d'una oposició soviètica inconseqüent, la dels socialrevolucionaris d'esquerra. Els autors de la tesi s'han embrollat completament i han oblidat l'experiència d'una sèrie de revolucions, si no de totes, experiència que acredita els serveis especials prestats, en temps de revolució, per la *combinació* de l'acció de masses fora del parlament reaccionari i d'una oposició simpatitzant de la revolució (o millor inclús, que la defenga francament) dins del parlament. Els holandesos i els “esquerrans” en general raonen ací com uns doctrinaris de la revolució que mai han pres part en una revolució vertadera, o que mai han reflexionat sobre la història de les revolucions o que prenen ingènuament la “negació” subjectiva d'una certa institució reaccionària, per la seua destrucció efectiva per mitjà del conjunt de forces d'una sèrie de factors objectius. El mitjà més segur de desacreditar una nova idea política (i no sols política) i perjudicar-la, consisteix en portar-la fins a l'absurd, sota pretext de defendre-la. Perquè tota veritat, si se l'obliga a “sobrepasar els límits” (com deia Dietzgen pare), si s'exagera, si s'estén més enllà dels límits dins dels quals és realment aplicable, pot ser portada a l'absurd, i, en les condicions assenyalades, es converteix infal·liblement en absurd. Tal és el mal servei que presten els esquerrans d'Holanda i Alemanya a la nova veritat de la superioritat del Poder soviètic sobre els parlaments democràticoburgesos. Indubtablement, qui d'una manera general continuara sostenint la vella afirmació que abstinde's de participar en els parlaments burgesos és inadmissible en totes les circumstàncies, estaria en un error. No puc intentar formular ací les condicions en què és útil el boicot, perquè l'objecte d'aquest article és més modest: es redueix només a analitzar l'experiència russa en relació amb algunes qüestions actuals de tàctica comunista internacional. L'experiència russa ens dona una aplicació feliç i encertada (1905) i una altra equivocada (1906) del boicot pels bolxevics. Analitzant el primer cas, veiem: els bolxevics van aconseguir *impedir la convocatòria* del parlament reaccionari pel Poder reaccionari, en un moment en què l'acció revolucionària extraparlamentària de les masses (particularment les vagues) creixia amb excepcional rapidesa, que no hi havia ni un sol sector del proletariat i de la classe camperola que poguera sostindre de cap mode el Poder reaccionari, que la influència del proletariat revolucionari sobre la massa endarrerida estava assegurada per la lluita vaguística i el moviment agrari. És per complet evident que *aquesta* experiència és inaplicable a les condicions actuals europees. I és també evident (en virtut dels arguments exposats més amunt) que la defensa, encara que condicional, de la renúncia a participar en els parlaments, feta pels holandesos i els “esquerrans”, és radicalment falsa i nociva per a la causa del proletariat revolucionari.

A Europa occidental i Amèrica, el parlament s'ha fet extraordinàriament odiós a l'avantguarda revolucionària de la classe obrera. És indiscutible. I es comprèn perfectament, perquè és difícil imaginar-se quelcom més vil, més abjecte, més traïdor que la conducta de la immensa majoria dels diputats socialistes i socialdemòcrates en el parlament durant la guerra i després. Però seria no sols desenraonat, sinó francament criminal deixar-se portar per aquests sentiments al decidir la qüestió de *com* s'ha de lluitar contra el mal universalment reconegut. En molts països de l'Europa occidental el sentiment revolucionari pot dir-se que és encara una “novetat”, una “rarsa” esperada massa temps, en va, amb impaciència, i per açò es deixa amb tanta facilitat que aquest sentiment predomine. Naturalment, sense un estat d'esperit revolucionari de les masses, sense condicions favorables per al desenvolupament de tal estat d'esperit, la tàctica revolucionària no es transformarà en acció; però a nosaltres, a Rússia, una llarga, dura i sagnant experiència ens ha convençut que amb el sentiment revolucionari només, és impossible crear una tàctica revolucionària. La tàctica ha de ser elaborada tenint en compte, serenament, i d'una manera estrictament objectiva, *totes* les forces de classe de l'Estat de què es tracte (i dels Estats que el rodegen i de tots els Estats en escala

mundial), així com l'experiència dels moviments revolucionaris. Manifestar el “esperit revolucionari” només amb injúries a l'oportunisme parlamentari, únicament condemnant la participació en els parlaments, resulta facilíssim; però precisament perquè és facilíssim no és la solució d'un problema difícil, d'un problema difícilíssim. És molt més difícil en els parlaments occidentals que a Rússia crear una fracció parlamentària vertaderament revolucionària. Per descomptat. Però açò no és sinó un reflex parcial de la veritat general de què a Rússia, en la situació històrica concreta, extraordinàriament original de l'any 1917, li va ser fàcil començar la revolució socialista; en canvi, *continuar-la* i portar-la a terme, li serà a Rússia més difícil que als països europeus. Ja al començament de 1918 vaig haver d'indicar aquesta circumstància, i l'experiència dels dos anys transcorreguts des de llavors ha vingut a confirmar l'exactitud d'aquella indicació. Condicions específiques com van ser: 1) la possibilitat de fer coincidir la revolució soviètica amb la terminació, gràcies a ella, de la guerra imperialista, que havia extenuat fins al límit els obrers i camperols; 2) la possibilitat d'aprofitar durant cert temps la lluita a mort que havien entaulat els dos grups mundials més poderosos de taurons imperialistes, grups que no podien unir-se contra l'enemic soviètic; 3) la possibilitat de suportar una guerra civil relativament llarga, en part per la gegantina extensió del país i els seus exigus mitjans de comunicació; 4) l'existència d'un moviment revolucionari democraticoburgès dels camperols, tan profund, que el partit del proletariat va fer seues les reivindicacions revolucionàries del partit dels camperols (del partit socialrevolucionari, profundament hostil, en la seua majoria, al bolxevisme), realitzant-les immediatament, gràcies a la conquesta del Poder polític pel proletariat; condicions específiques com aquestes no existeixen ara en l'Europa occidental, i la repetició d'aquestes condicions o de condicions anàlogues no és molt fàcil. Heus ací per què, entre altres coses (passant per alt una sèrie d'altres motius), li és més difícil a l'Europa occidental que a nosaltres *començar* la revolució socialista. Tractar de “esquivar” aquesta dificultat, “botant” per damunt de l'ardu problema d'utilitzar els parlaments reaccionaris per a fins revolucionaris, és pur infantilisme. Voleu crear una societat nova? I temeu la dificultat de crear una bona fracció parlamentària de comunistes convençuts, abnegats, heroics, en un parlament reaccionari! Potser no és açò infantilisme? ¿Si C. Liebknecht a Alemanya i Z. Höglund a Suècia han sabut fins i tot sense el suport de la massa des de baix, donar un exemple de la utilització realment revolucionària dels parlaments reaccionaris, com un partit revolucionari de masses, que creix ràpidament amb les desil·lusions i la irritació d'aquestes últimes, característiques de la postguerra, no pot *forjar* una fracció comunista en els pitjors parlaments?! Precisament perquè les masses endarrerides d'obriers, i més encara les de petits agricultors, estan més imbuïdes a Europa occidental que a Rússia de prejudicis democraticoburgesos i parlamentaris, precisament per açò *únicament* al si d'institucions com els parlaments burgesos poden (i deuen) els comunistes sostindre una lluita prolongada, tenaç, sense retrocedir davant de cap dificultat per a denunciar, esvair i superar tals prejudicis.

Els comunistes “d'esquerra” d'Alemanya es queixen dels roïns “caps” del seu partit i cauen en la desesperació, arribant fins a incórrer en la ridícula de “negar” als “caps”. Però en circumstàncies que obliguen sovint a mantindre a aquests últims en la clandestinitat, la *formació* de “caps” bons, segurs, provats, amb autoritat, és particularment difícil i triomfar sobre semblants dificultats és *impossible* sense la combinació del treball legal amb l'il·legal, *sense fer passar als “cap”, entre altres proves, també* per la del parlament. La crítica (la més violenta, més implacable, més intransigent) ha de dirigir-se no contra el parlamentarisme o l'acció parlamentària, sinó contra els caps que no saben (i encara més contra els que *no volen*) utilitzar les eleccions parlamentàries i la tribuna parlamentària a la manera revolucionària, a la manera comunista. Només aquesta crítica (unida, naturalment, a l'expulsió dels caps incapaços i a la seua substitució per altres més capaços) constituirà un treball revolucionari útil i fecund que educarà al mateix temps els “caps” perquè siguin dignes de la classe obrera i de les masses treballadores, i les masses perquè aprenguen a orientar-se com cal en la situació política i a comprendre els problemes, sovint summament complexos i embrollats, que en resulten⁶.

⁶ Han sigut massa poques les possibilitats que he tingut per a conèixer el comunisme “d'esquerra” d'Itàlia. És indubtable que el camarada Bordiga i la seua fracció de “comunistes boicotejadors” (Comunistes Abstencionistes) no estan en el cert en defendre la no participació en el parlament. Però hi ha un punt en què, al meu parer, tenen raó, pel que puc jutjar tenint en compte els dos números del seu diari *Il Soviet* (números 3 i 4 del 18/I i del 1/II de 1920), a quatre números de l'excel·lent revista del camarada Serrati *Comunisme* (números 1-4 1/X-30/XI de 1919) i a números solts de periòdics burgesos italians que ha pogut veure. Precisament el camarada Bordiga i la seua fracció tenen raó quan ataquen Turati i els seus partidaris, que estan en un partit que reconeix el poder dels soviets i la dictadura del proletariat, continuen sent membres del parlament i prossegueixen la seua vella i dolenta política oportunista. És natural que, en tolerar açò, el camarada Serrati i tot el Partit Socialista Italià incorren en un error tan prenyat de grans prejudicis i perills com en Hongria on els senyors Turati hongaresos van sabotejar des de dins el partit i el poder del soviets. Aqueixa actitud errònia, inseqüent i falta de caràcter amb respecte als parlamentaris oportunistes, d'una banda, engendra el comunisme “d'esquerra” i, d'altra banda, justifica *fins a cert punt* la seua existència. És evident que el camarada Serrati no té raó en acusar d' “incosequència” el diputat Turati (*Comunisme*,

VIII: CAP COMPROMÍS?

Hem vist en la citació del fullet de Frankfurt el to decidit amb què els “esquerrans” plantegen aquesta consigna. És trist veure com gents que evidentment es consideren com a marxistes i volen ser-ho, han oblidat les veritats fonamentals del marxisme. Heus ací el que en 1874 deia Engels (que, com Marx, pertany a aqueixa raríssima categoria d'escriptors cada una de les frases de cadascun dels seus grans treballs té una sorprenent profunditat de contingut), contra el Manifest dels 33 comuners blanquistes:

“...Som comunistes’ (deien en el seu manifest els comuners blanquistes) ‘perquè volem aconseguir el nostre fi, sense detindre’ns en etapes intermèdies i sense compromisos, que no fan més que allunyar el dia de la victòria i prolongar el període d’esclavitud”.

Els comunistes alemanys són comunistes perquè, a través de totes les etapes intermèdies i de tots els compromisos creats no per ells, sinó per la marxa del desenvolupament històric, veuen clarament i persegueixen constantment el seu objectiu final: la supressió de les classes i la creació d'un règim social en el qual no hi haurà ja lloc per a la propietat privada de la terra i de tots els mitjans de producció. Els 33 blanquistes són comunistes per quant es figuren que basta *el seu* bon desig de botar les etapes intermèdies i els compromisos perquè la cosa quede ja arreglada, i que si (ells ho creuen fermament) ‘s’arma’ un d’aquests dies i el Poder cau en les seues mans, el ‘comunisme estarà implantat’ l’endemà. Per consegüent, si no poden fer açò immediatament, no són comunistes.

“Que ingènua puerilitat la de presentar la pròpia impaciència com a argument teòric!” (F. Engels, *Programa dels comuners immigrants blanquistes*, en el periòdic socialdemòcrata alemany *Der Volksstaat*, 1874, núm. 73).

Engels expressa, en aqueix mateix article, el seu profund respecte per Vaillant, parla dels “mèrits indiscutibles” d’aquest últim (que va ser, com Guesde, un dels caps més eminents del socialisme internacional, abans de la seua traïció al socialisme a l’agost de 1914). Però Engels no deixa d’analitzar minuciosament el seu palès error. Naturalment, els revolucionaris molt joves i inexperimentats, així com els revolucionaris petitburgesos inclús d’edat ja provecta i molt experimentats, consideren extraordinàriament “perillós”, incompreensible, erroni, “autoritzar els compromisos”. I molts sofistes (que són polítics ultra o excessivament “experimentats”) raonen de la mateixa manera que els caps de l’oportuniste anglès mencionats pel camarada Landsbury: “Si els bolxevics es permeten tal o qual compromís, per què no hem de permetre’ns nosaltres qualsevol compromís?” Però els proletaris educats per vagues múltiples (per a no considerar més que aquesta manifestació de la lluita de classes) s’assimilen habitualment d’una manera admirable la profundíssima veritat (filosòfica, històrica, política, psicològica) enunciada per Engels. Tot proletari coneix vagues, coneix “compromisos” amb els opressors i explotadors odiats, després dels quals, els obrers han hagut de tornar al treball sense haver obtingut res o acontentant-se amb una satisfacció parcial de les seues demandes. Tot proletari, gràcies a l’ambient de lluita de masses i accentuada agudització dels antagonismes de classe en què viu, observa la diferència que hi ha entre un compromís imposat per condicions objectives (els vaguistes no tenen diners en la seua caixa, ni compten amb cap suport, pateixen fam, estan esgotats extraordinàriament) compromís que en res disminueix l’abnegació revolucionària ni l’ardor per a continuar la lluita dels obrers que l’han contret. Per un altre costat un compromís de traïdors que atribueixen a causes objectives el seu vil egoisme (l’esquirol també contrau “compromisos”!), la seua covardia, el seu desig de servir els capitalistes, la seua falta de fermesa davant de les amenaces, a vegades davant de les exhortacions, a vegades davant de les almoines o els afalacs dels capitalistes (aquests compromisos de traïdors són nombrosíssims, particularment en la història del moviment obrer anglès per part dels caps de les tradeunions, però, en una o altra forma, quasi tots els obrers de tots els països han pogut observar fenòmens anàlegs).

Evidentment, es donen casos aïllats extraordinàriament difícils i complexos, que només per mitjà dels més grans esforços cal determinar exactament el vertader caràcter de tal o qual “compromís”, de la mateixa manera que hi ha casos d’homicidi en què no és fàcil decidir si aquest era absolutament just, i inclús obligatori (com, per exemple, en cas de legítima defensa) o bé efecte d’un descuit imperdonable o inclús el resultat d’un pla pervers. És indubtable que en política, on es tracta a vegades de relacions nacionals i internacionals molt complexes entre les classes i els partits, es

número 3), puix l’inconseqüent és, precisament, el Partit Socialista Italià, que tolera al seu si oportunistes parlamentaris com Turati i companyia.

trobaran nombrosos casos molt més difícils que la qüestió de saber si un “compromís” contret amb ocasió d'una vaga és legítim, o si és més bé l'obra traïdora d'un esquirol, d'un cap traïdor, etc.

Preparar una recepta o una regla general (“cap compromís”!) per a tots els casos, és absurd. Cal tindre el cap damunt els múscles per a saber orientar-se en cada cas particular. La importància de posseir una organització de partit i caps dignes d'aquest nom, consisteix precisament, entre altres coses, en arribar per mitjà d'un treball prolongat, tenaç, múltiple i variat, de tots els representants de la classe capaç de pensar, a elaborar els coneixements necessaris, l'experiència necessària i a més dels coneixements i l'experiència, el sentit polític precís per a resoldre prompte i bé les qüestions polítiques complexes.

Les gents ingènues i totalment faltes d'experiència es figuren que basta admetre els compromisos *en general*, perquè desaparega tot límit entre l'oportunisme, contra el que sostenim i hem de sostindre una lluita intransigent, i el marxisme revolucionari o comunisme. Però aqueixes gents si encara no saben que *tots* els límits, en la naturalesa i en la societat, són variables i fins a cert punt convencionals, no tenen cura possible, com no siga per mitjà d'un estudi prolongat, l'educació, la il·lustració i l'experiència política i pràctica. En les qüestions de política pràctica que sorgeixen en cada moment particular o específic de la història, és important saber distingir aquelles en què es manifesten els compromisos de l'espècie més inadmissible, els compromisos de traïció, que encarnen un oportunisme funest per a la classe revolucionària, i consagrar tots els esforços a descobrir el seu sentit i a lluitar contra ells. Durant la guerra imperialista de 1914-1918 entre dos grups de països igualment bandidescos i voraços, el principal i fonamental dels oportunismes ha sigut el que va adoptar la forma de socialxovinisme, açò és, el suport de la “defensa de la pàtria”, la qual cosa equivalia de fet, en *aquella* guerra, a la defensa dels interessos de rapinya de la burgesia del “propi” país; després de la guerra, la defensa de la societat de bandits anomenada “Societat de Nacions”; defensa de les aliances franques o indirectes amb la burgesia del propi país, contra el proletariat revolucionari i el moviment “soviètic”; defensa de la democràcia i del parlamentarisme burgesos contra el “Poder dels Soviets”. Aquestes van ser les manifestacions principals d'aquests compromisos inadmissibles i traïdors que, en últim resultat, han acabat en un oportunisme funest per al proletariat revolucionari i per a la seua causa.

“...Rebutjar del mode més categòric tot compromís amb els altres partits... tota política de maniobra i conciliació”

diuen els esquerrans d'Alemanya en el fullet de Frankfurt.

És sorprenent que, amb semblants idees, aqueixos esquerrans no condemnem categòricament el bolxevisme. No és possible que els esquerrans alemanys ignoren que tota la història del bolxevisme, abans i després de la Revolució d'Octubre, està plena de casos de maniobra, d'acords, de compromisos amb altres partits, sense exceptuar els partits burgesos!

Fer la guerra per a afonar la burgesia internacional, una guerra cent vegades més difícil, prolongada i complexa que la més aferrissada de les guerres corrents entre Estats, i renunciar per endavant a tota maniobra, a tota utilització (encara que no siga més que temporal) de l'antagonisme d'interessos existent entre els enemics, als acords i compromisos amb possibles aliats (encara que siguin provisionals, inconsistents, vacil·lants, condicional), no és açò potser quelcom infinitament ridícul? ¿No s'assembla açò al cas de què en una ascensió difícil a una muntanya inexplorada, en la que ningú haguera posat peu encara, renunciara per endavant a fer zig-zags, a tornar a vegades sobre els seus passos, a prescindir de la direcció triada al principi i a provar diferents direccions? I gents tan poc conscients, tan inexperimentades (encara sort inclús si la causa d'això és la joventut, perquè aquesta està autoritzada per la providència a dir semblants favades durant cert temps) han pogut ser sostingudes directament o indirectament, francament o ocultament, íntegrament o parcialment, poc importa, per alguns membres del Partit Comunista Holandès!!

Després de la primera revolució socialista del proletariat, després de l'afonament de la burgesia en un país, el proletariat d'aquest últim continua sent *durant molt de temps encara més dèbil* que la burgesia, degut simplement a les immenses relacions internacionals d'aquesta i en virtut de la restauració espontània i contínua, del renaixement del capitalisme i de la burgesia pels petits productors de mercaderies del país que ha afonat la burgesia. Obtindre la victòria sobre un adversari més poderós únicament és possible posant en tensió totes les forces i utilitzant *obligatòriament* amb sol·licitud, minúcia, prudència i habilitat, el menor “clavill” entre els enemics, tota contradicció d'interessos entre la burgesia dels distints països, entre els diferents grups o diferents categories burgeses en l'interior de cada país; cal aprofitar igualment les menors possibilitats d'obtindre un aliat de masses, encara que siga temporal, vacil·lant, inestable, poc segur, condicional. El que no comprega açò no comprèn ni una paraula de marxisme ni de socialisme científic contemporani, *en general*. Qui no ha demostrat *en la pràctica*, durant un interval de temps prou considerable i en situacions polítiques prou variades, la seua habilitat per a aplicar aquesta veritat en la vida, no ha après encara a ajudar la classe revolucionària en la seua lluita per alliberar de l'explotació a tota la

humanitat treballadora. I el que s'ha dit s'aplica tant al període *anterior* a la conquesta del Poder polític pel proletariat, com al *posterior*.

La nostra teoria no és un dogma, sinó *una guia per a l'acció*, han dit Marx i Engels, i el gran error, l'immens crim d'alguns marxistes “patentats” com Karl Kautsky, Otto Bauer i altres, consisteix en no haver comprés açò, en no haver sabut aplicar-ho en els moments més importants de la revolució proletària. “L'acció política no s'assembla en res a la vorera de l'avinguda Nevski” (la vorera neta, ampla i llisa del carrer principal, absolutament recta, de Petersburg), deia ja N. G. Txernishevski, el gran socialista rus del període premarxista. Els revolucionaris russos, des de l'època de Txernishevski ací, han pagat amb innumerables víctimes la seua ignorància o oblit d'aquesta veritat. Cal aconseguir a tota costa que els comunistes d'esquerra i els revolucionaris d'Europa occidental i Amèrica fidels a la classe obrera paguen *menys cara* que els endarrerits russos l'assimilació d'aquesta veritat.

Els socialdemòcrates revolucionaris de Rússia van aprofitar sovint, abans de la caiguda del tsarisme, l'ajuda dels liberals burgesos, és a dir, van contraure amb ells innumerables compromisos pràctics, i en 1901-1902, inclús abans del naixement del bolxevisme, l'antiga redacció de *Iskra* (en què estàvem Plekhanov, Axelrod, Sasulix Martov, Potresov i jo) va concertar (no per molt de temps, és veritat) una aliança política formal amb Struve, cap polític del liberalisme burgès, sense deixar de sostindre al mateix temps la lluita ideològica i política més implacable contra el liberalisme burgès i les menors manifestacions de la seua influència en l'interior del moviment obrer. Els bolxevics van continuar practicant sempre aqueixa mateixa política. Des de 1905 van defensar sistemàticament l'aliança de la classe obrera amb els camperols, contra la burgesia liberal i el tsarisme, no negant-se mai, al mateix temps, a recolzar la burgesia contra el tsarisme (en els empats electorals, per exemple); i prosseguint així mateix la lluita ideològica i política més intransigent contra el partit camperol revolucionari burgès dels “socialrevolucionaris”, als quals denunciaven com a demòcrates petitburgesos que es presentaven falsament com a socialistes. En 1907, els bolxevics van constituir, per poc de temps, un bloc polític formal amb els “socialrevolucionaris” per a les eleccions a la Duma. Amb els menxevics hem estat molts anys formalment, des de 1903 a 1912, en un partit socialdemòcrata unit, *sense* interrompre *mai* la lluita ideològica i política contra ells, com contra agents de la influència burgesa al si del proletariat i oportunistes. Durant la guerra vam concertar una espècie de compromís amb els “kautskians”, els menxevics d'esquerra (Martov) i una part dels “socialrevolucionaris” (Txernov, Natanson).

Vam assistir amb ells a les Conferències de Zimmerwald i Kienthal, vam llançar manifestos comuns, però mai vam interrompre ni vam atenuar la lluita política i ideològica contra els “kautskians”, contra Martov i Txernov. (Natanson va morir en 1919 sent un “comunista revolucionari”, populista molt afí a nosaltres i quasi solidari). En el mateix moment de la Revolució d'Octubre vam concertar una aliança política, no formal, però molt important (i molt eficaç), amb la classe camperola petit burgesa, acceptant *enterament*, sense la menor modificació, el programa agrari dels *socialrevolucionaris*, és a dir, vam contraure indubtablement un compromís a fi de provar els camperols que no volíem imposar-nos a ells, sinó anar a un acord. Al mateix temps, vam proposar (i poc després el realitzàvem) un bloc polític formal amb la participació dels “socialrevolucionaris d'esquerra” en el govern, bloc que ells van trencar després de la pau de Brest, arribant al juliol de 1918 a la insurrecció armada i més tard a la lluita armada contra nosaltres.

Fàcil és concebre, per consegüent, per què els atacs dels esquerrans alemanys contra el Comitè Central del Partit Comunista a Alemanya per admetre aquest Comitè la idea d'un bloc amb els “independents” (“Partit Socialdemòcrata Independent d'Alemanya”, els kautskians) ens pareixen desproveïts de serietat i una demostració evident de la *posició errònia* dels “esquerrans”. A Rússia hi havia també menxevics de dreta (que van entrar en el govern de Kerenski), corresponents als Scheidemann d'Alemanya, i menxevics d'esquerra (Martov), que es trobaven en oposició amb els menxevics de dreta i corresponien als kautskians alemanys. En 1917 hem observat molt clarament com les masses obreres passaven gradualment dels menxevics als bolxevics. En el I Congrés dels Soviets de tota Rússia, celebrat al juny de tal any, teníem només el 13 per cent dels vots. La majoria pertanyia als socialrevolucionaris i als menxevics. En el II Congrés dels Soviets (25 d'octubre de 1917, segons l'antic calendari,) teníem el 51 per cent dels sufragis. ¿Per què a Alemanya una tendència *igual*, absolutament *idèntica* dels obrers a passar de la dreta a l'esquerra ha conduït, no a l'enfortiment immediat dels comunistes, sinó, en un començament, al del partit intermedi dels “independents”, encara que aquest partit no haja tingut mai cap idea política independent i cap política independent, ni haja fet mai una altra cosa que vacil·lar entre Scheidemann i els comunistes?

És indubtable que una de les causes ha sigut la tàctica *errònia* dels comunistes alemanys, els quals deuen honradament i sense temor reconèixer el seu error i aprendre a corregir-lo. L'equivocació ha consistit en negar-se a anar al parlament burgès reaccionari i als sindicats

reaccionaris, l'error ha consistit en múltiples manifestacions d'aquesta malaltia infantil del “esquerranisme” que ara ha fet erupció i que gràcies a això serà curada millor i més prompte, amb més profit per a l'organisme.

El “Partit Socialdemòcrata Independent” alemany manca visiblement d'homogeneïtat interior: al costat dels antics caps oportunistes (Kautsky, Hilferding i, pel que es veu, en gran part Crispian, Ledebour i altres), que han donat proves de la seua incapacitat per a comprendre la significació del Poder dels Soviets i de la dictadura del proletariat, així com per a dirigir la lluita revolucionària d'aquest últim, s'ha format i creix ràpidament, en tal partit, un ala esquerra proletària. Centenars de milers de membres del partit, que, segons pareix, compta en total uns 750.000, són proletaris que s'allunyen de Scheidemann i caminen a grans passos cap al comunisme. Aquesta ala proletària va proposar ja en el Congrés dels independents, celebrat en Leipzig (en 1919), l'adhesió immediata i incondicional a la III Internacional. Témer un “compromís” amb aqueixa ala del partit, és senzillament ridícul. Al contrari, és *un deure* dels comunistes buscar *i trobar* una forma adequada de compromís amb ella, compromís que permeta, d'una banda, facilitar i afanyar la fusió completa i necessària amb ella, i, d'una altra, que no cohibisca en res als comunistes en la seua lluita ideològica i política contra l'ala dreta oportunista dels “independents”. És probable que no siga fàcil elaborar una forma adequada de compromís, però només un xarlatà podria prometre als obrers i als comunistes alemanys un camí “fàcil” per a aconseguir la victòria.

El capitalisme deixaria de ser capitalisme, si el proletariat “pur” no estiguera rodejat d'una massa bigarradíssima de tipus que assenyalen la transició del proletari al semiproletari (el que obté en gran part els seus mitjans d'existència venent la seua força de treball), del semiproletari al petit camperol (i al petit productor, a l'artesà, al petit patró en general), del petit camperol al camperol mitjà, etc., i si en l'interior mateix del proletariat no hi haguera sectors d'un desenvolupament major o menor, divisions segons l'origen territorial, la professió, la religió a vegades, etc. De tot açò es desprèn imperiosament la necessitat (una necessitat absoluta) per a l'avantguarda del proletariat, per a la seua part conscient, per al Partit Comunista, de recórrer a la maniobra, als acords, als compromisos amb els diversos grups de proletaris, amb els diversos partits dels obrers i petits patrons. Tota la qüestió consisteix a *saber* aplicar aquesta tàctica per a *eleva*r i no per a rebaixar el nivell *general* de consciència, d'esperit revolucionari, de capacitat de lluita i de victòria del proletariat. És precís anotar, entre altres coses, que la victòria dels bolxevics sobre els menxevics va exigir, no sols abans de la Revolució d'Octubre de 1917, *sinó inclús després d'ella* l'aplicació d'una tàctica de maniobres, d'acords, de compromisos, encara que de tal naturalesa, és clar, que facilitaven i afanyaven la victòria dels bolxevics, els consolidava i enfortia a costa dels menxevics. Els demòcrates petitburgesos (els menxevics inclusivament) oscil·len inevitablement entre la burgesia i el proletariat, entre la democràcia burgesa i el règim soviètic, entre el reformisme i el revolucionarisme, entre l'amor als obrers i la por a la dictadura del proletariat, etc. La tàctica encertada dels comunistes ha de consistir a *utilitzar* aquestes vacil·lacions i no, de cap manera, a ignorar-les; aquesta utilització exigeix concessions als elements que s'inclinen cap al proletariat (en el cas i en la mesura exacta en què ho fan) i al mateix temps la lluita contra els elements que s'inclinen cap a la burgesia. Gràcies a l'aplicació per la nostra part d'una tàctica encertada, el menxevisme s'ha anat descomponent cada vegada més i segueix descomponent-se en el nostre país; dita tàctica ha anat aïllant els caps obstinats en l'oportunisme i portant al nostre camp als millors obrers, als millors elements de la democràcia petit burgesa. És açò un procés lent, i les “solucions” fulminants com ara “cap compromís, cap maniobra” no fan més que perjudicar la causa de l'acreixement de la influència i l'augment de les forces del proletariat revolucionari.

En fi, un dels errors indubtables dels “esquerrans” d'Alemanya consisteix en la seua intransigència rectilínia en no reconèixer el Tractat de Versalles. Com més gran és “l'aplom” i “la importància”, com més “categòric” i sense apel·lació el to amb què formula aquest punt de vista, per exemple, K. Horner, menys intel·ligent resulta. No n'hi ha prou amb renegar de les necieses evidents del “bolxevisme nacional” (Laufenberg i altres), el qual ha arribat fins a l'extrem de parlar de la formació d'un bloc amb la burgesia alemanya per a la guerra contra l'*Entente* en les condicions actuals de la revolució proletària internacional. Cal comprendre així mateix que és radicalment errònia la tàctica que nega l'obligació per a l'Alemanya Soviètica (si sorgira prompte una República Soviètica alemanya) de reconèixer per algun temps el Tractat de Versalles i sotmetre's a ell. D'açò no es dedueix que els “independents” tingueren raó quan, estant els Scheidemann en el govern, quan no havia sigut encara derrocat el Poder soviètic a Hongria, quan encara no estava exclosa la possibilitat d'una ajuda de la revolució soviètica a Viena per a recolzar l'Hongria Soviètica, quan, *en aqueixes condicions*, reclamaven la firma del Tractat de Versalles. En aquell moment, els “independents” maniobraven molt malament, perquè prenién sobre si una responsabilitat major o menor pels traïdors tipus Scheidemann i es desviaven més o menys del punt de vista de la guerra de classes implacable

(i fredament raonada) contra els Scheidemann, per a col·locar-se “fora” o “per damunt” d'aquesta lluita de classes.

Però la situació actual és de tal naturalesa, que els comunistes alemanys no han de lligar-se les mans i prometre la renúncia obligatòria i indispensable del Tractat de Versalles en cas de triomf del comunisme. Açò seria una favada. Cal dir: els Scheidemann i els kautskians han comès una sèrie de traïcions que han dificultat (i en part han fet fracassar) l'aliança amb la Rússia Soviètica, amb l'Hongria Soviètica. Nosaltres, els comunistes, procurarem per tots els mitjans *facilitar i preparar* aqueixa aliança, i, quant a la pau de Versalles, no estem obligats a rebutjar-la a tota costa i a més d'una manera immediat. La possibilitat de rebutjar-la eficaçment depèn no sols dels èxits del moviment soviètic a Alemanya, sinó també dels seus èxits internacionals. Aquest moviment ha sigut obstaculitzat pels Scheidemann i els Kautsky; nosaltres l'afavorim. Vegeu on està el fons de la qüestió, en què consisteix la diferència radical. I si els nostres enemics de classe, els explotadors i els seus lacais, els Scheidemann i els kautskians, han deixat escapar una sèrie d'ocasions propícies per a enfortir el moviment soviètic alemany i internacional, al mateix temps la revolució soviètica alemanya i internacional, la culpa és d'ells. La revolució soviètica a Alemanya reforçarà el moviment soviètic internacional, que és el reducte més fort (i l'únic segur i invencible, d'una potència universal) contra el Tractat de Versalles, contra l'imperialisme internacional en general. Posar obligatòriament, a tota costa i de seguida, l'alliberament del Tractat de Versalles en el primer pla, *abans que la qüestió* de l'alliberament del jou imperialista dels altres països oprimits per l'imperialisme, és una manifestació de nacionalisme petit burgès (digne dels Kautsky, Hilferding, Otto Bauer i companyia), però no d'internacionalisme revolucionari. L'afonament de la burgesia en qualsevol dels grans països europeus, Alemanya inclusivament, és un esdeveniment tan favorable per a la revolució internacional, que, perquè açò ocorregui, es pot i s'ha de deixar *viure per algun temps més el Tractat de Versalles*, si es necessari. Si Rússia per si sola ha pogut resistir durant alguns mesos amb profit per a la revolució el Tractat de Brest, no és impossible que l'Alemanya Soviètica, aliada amb la Rússia Soviètica, pugui suportar més temps, amb profit per a la revolució, el Tractat de Versalles.

Els imperialistes de França, Anglaterra, etc., volen provocar els comunistes alemanys, parant-los aquest llaç: “digueu que no firmareu el Tractat de Versalles”. I els comunistes “d'esquerra” es deixen agafar com a xiquets en el llaç que els han parat, en compte de maniobrar amb destresa contra un enemic pèrfid, i *en el moment actual* més fort, en compte de dir-li: “ara firmarem el Tractat de Versalles”. Lligar-nos per endavant les mans, declarar francament a l'enemic, actualment millor armat que nosaltres, si lluitarem amb ell i en quin moment, és una favada i no té res de revolucionari. Acceptar el combat a posta que ofereix avantatge a l'enemic i no a nosaltres, és un crim, i no serveixen per a res els polítics de la classe revolucionària que no saben “maniobrar”, que no saben procedir “per acords i compromisos” a fi d'evitar un combat que és desfavorable per endavant.

IX: EL COMUNISME “D'ESQUERRA” EN ANGLATERRA

A Anglaterra no existeix encara Partit Comunista, però entre els obrers s'adverteix un moviment comunista jove, però extens, poderós, que creix ràpidament i autoritza les més radiants esperances. Hi ha alguns partits i organitzacions polítiques (“Partit Socialista Britànic”, “Partit Socialista Obrer”, “Societat Socialista del Sud de Gal·les”, “Federació Socialista Obrera”) que desitgen crear el Partit Comunista i porten avant ja negociacions entre si amb aquest objecte. En el periòdic *Workers Dreadnought* (t. VI, núm. 48 del 21. II. 1920), òrgan setmanal de l'última de les organitzacions mencionades, dirigit per la camarada Sylvia Pankhurst, apareix un article d'aquesta última titulat: “Cap al Partit Comunista”. S'hi exposa la marxa de les negociacions entre les quatre organitzacions esmentades per a la formació d'un Partit Comunista unificat, sobre la base de l'adhesió a la III Internacional, del reconeixement del sistema soviètic en compte del parlamentarisme i del reconeixement de la dictadura del proletariat. Resulta que un dels principals obstacles per a la formació immediata d'un Partit Comunista únic, és la falta d'unanimitat sobre la qüestió de la participació en el parlament i de l'adhesió del nou Partit Comunista al vell “Partit Laborista” oportunista, socialxovinista, professionalista i compost predominantment per tradeunions. La “Federació Socialista Obrera” i el “Partit Socialista Obrer”⁷ es pronuncien contra la participació en les eleccions i en el parlament, contra l'adhesió al “Partit Laborista”, i sobre aquest punt estan en desacord amb tots o la majoria dels membres del Partit Socialista Britànic, que constitueix als seus ulls “la dreta dels Partits Comunistes” a Anglaterra (p. 5 del mencionat article de Sylvia Pankhurst).

⁷ Segons sembla, aquest partit s'oposa a l'adhesió al “Partit Laborista”, però no tots els seus membres són contraris a la participació en el parlament.

La divisió fonamental, puix, és la mateixa que a Alemanya, malgrat les enormes diferències de forma en què es manifesta la divergència (a Alemanya aquesta forma és molt més pareguda “a la russa” que a Anglaterra) i de moltes altres circumstàncies. Examinem els arguments dels “esquerrans”.

Sobre la qüestió de la participació en el parlament, la camarada Sylvia Pankhurst al·ludeix a una carta a la redacció, del camarada W. Gallacher, que escriu en nom del “Consell Obrer d'Escòcia”, de Glasgow, publicada en el mateix número:

“Aquest Consell (diu tal camarada) és fermament antiparlamentari i es troba sostingut per l'ala esquerra de diverses organitzacions polítiques. Representem el moviment revolucionari a Escòcia, que aspira a crear una organització revolucionària en les indústries (en les diverses branques de la producció) i un Partit Comunista, recolzat en Comitès socials en tot el país. Durant molt de temps hem enemistats amb els parlamentaris oficials. No hem jutjat necessari declarar-los obertament la guerra, i ells *temen* iniciar l'atac contra nosaltres.

“Però semblant situació no pot prolongar-se molt. Nosaltres triomfem en tota la línia.

“Els membres de files del Partit Obrer Independent d'Escòcia senten una repugnància cada vegada major per la idea del parlament, i quasi tots els grups locals són partidaris dels Soviets [en la transcripció anglesa s'empra el terme rus] o Consells obrers. Indubtablement açò té una importància enorme per als senyors que consideren la política com un mitjà de vida (com una professió) i posen en joc tots els procediments per a persuadir els seus membres que tornen arrere, al si del parlamentarisme. Els camarades revolucionaris *no deuen* [allò que s'ha subratllat és en totes parts de l'autor] sostindre aquesta banda. La nostra lluita serà en aquest sentit molt difícil. Un dels seus trets pitjors consistirà en la traïció d'aquells per als que l'interès personal és un motiu de més força que el seu interès per la revolució. Defendre el parlamentarisme, de qualsevol manera que siga, equival a preparar la caiguda del Poder en mans dels nostres Scheidemann i Noske britànics. Henderson, Clynes i companyia són uns reaccionaris incurables. El Partit Obrer Independent oficial cau, cada vegada més, davall el domini dels liberals burgesos que han trobat un refugi espiritual en el camp dels senyors MacDonald, Snowden i companyia. El Partit Obrer independent oficial és violentament hostil a la III Internacional, però la massa és partidària d'ella. Sostindre, siga com siga, als parlamentaris oportunistes, significa simplement fer el joc a aqueixos senyors. El Partit Socialista Britànic no significa res... El que es necessita és una bona organització revolucionària industrial i un Partit Comunista que actue sobre bases clares, ben definides, científiques. Si els nostres camarades poden ajudar-nos a crear una i un altre, acceptarem gustosos el seu concurs; si no poden, per Déu, que no es mesclen en això, si no volen traïr la revolució sostenint els reaccionaris que amb tant de zel tracten d'adquirir l'“honorable” (?) [la interrogació és de l'autor] títol de parlamentari i que cremen en desitjos de demostrar que *són capaços de governar* tan bé com els mateixos ‘amos’, els polítics de classe”.

Aquesta carta a la redacció expressa admirablement, al meu parer, l'estat d'esperit i el punt de vista dels comunistes joves o dels obrers lligats a les masses, que acaben d'arribar al comunisme. Aquest estat d'esperit és altament consolador i valuós; és necessari saber apreciar-lo i sostindre'l, perquè sense ell caldria desesperar de la victòria de la revolució proletària a Anglaterra o en qualsevol altre país. Cal conservar cuidadosament i ajudar amb qualsevol classe de sol·licitud els homes que saben reflectir aqueix estat d'esperit de les masses i suscitar-lo (perquè molt sovint jau ocult, inconscient, sense despertar-se). Però, al mateix temps, és menester dir-los clarament i sincerament que aqueix esperit *per si sol* és insuficient per a dirigir les masses en la gran lluita revolucionària, i que aquests o els altres errors en què poden incórrer o en què incorren els homes més fidels a la causa revolucionària, són susceptibles de perjudicar-la. La carta dirigida a la redacció pel camarada Gallacher mostra, en germen, d'una manera indubtable *tots* els errors que cometen els comunistes “d'esquerra” alemanys i en què van incórrer els bolxevics “d'esquerra” russos en 1908 i 1918.

L'autor de la carta està imbuït del més noble odi proletari contra els “polítics de classe” de la burgesia (odi comprensible i simpàtic, d'altra banda, no sols als proletaris, sinó també a tots els treballadors, a totes les “petites gents”, per a emprar l'expressió alemanya). Aquest odi d'un representant de les masses oprimides i explotades és, certament, el “principi de tota saviesa”, la base de tot moviment socialista i comunista i del seu èxit. Però l'autor no té en compte, pel que s'ha vist, que la política és una ciència i un art que no cau del cel, que no s'obté gratis, i que si el proletariat vol vèncer la burgesia, ha de formar *els seus* “polítics de classe”, proletaris, i de tal alçada, que no siguin inferiors als polítics burgesos.

L'autor ha comprés admirablement que no és el parlament, sinó només els Soviets obrers, els que poden proporcionar al proletariat l'instrument necessari per a aconseguir els seus objectius, i, naturalment, el que fins ara no haja comprés açò, és el pitjor dels reaccionaris, encara que siga l'home més il·lustrat, el més experimentat polític, el socialista més sincer, el marxista més erudit, el ciutadà i pare de família més honorat. Però hi ha una qüestió que l'autor no planteja, que ni tan sols considera necessari plantejar: la de si es pot conduir els Soviets a la victòria sobre el parlament sense fer que els polítics “soviètics” *entren* en aquest últim, sense descompondre el parlament *des de dins*, sense preparar en l'interior del parlament l'èxit dels Soviets, en el compliment

de la tasca que davant d'ells es planteja d'acabar amb el parlament. No obstant, l'autor expressa una idea absolutament exacta al dir que el Partit Comunista anglès ha d'actuar sobre bases *científiques*. La ciència exigeix, en primer lloc, que es tinga en compte l'experiència dels altres països, sobretot si aquests països, també capitalistes, passen o han passat recentment per una experiència molt pareguda; en segon terme, exigeix que es tinguin en compte *totes* les forces, *tots* els grups, partits, classes i masses, que actuen en l'interior de tals països, en compte de determinar la política únicament conforme als desitjos i opinions, el grau de consciència i preparació per a la lluita, d'un sol grup o d'un sol partit.

Que els Henderson, Clynes, MacDonald, Snowden són uns reaccionaris incurables, és cert. I no ho és menys que volen prendre el Poder en les seues mans (preferint, dit siga de pas, la coalició amb la burgesia), que volen "governar" amb les regles burgeses del bons vells temps i que, una vegada en el Poder, es conduiran inevitablement com Scheidemann i Noske. Tot això és veritat, però d'açò no es dedueix, ni de bon tros, que recolzar-los equivalga a traïr la revolució, sinó que, en interès d'aquesta, els revolucionaris de la classe obrera han de concedir a aquests senyors un cert suport parlamentari. Per a aclarir aquesta idea prendré dos documents polítics anglesos d'actualitat: 1) el discurs del primer ministre Lloyd George, del 18 de març de 1920 (segons el text del *The Manchester Guardian* del 19 del mateix mes) i 2) els raonaments d'una comunista "d'esquerra", la camarada Sylvia Pankhurst, en l'article més amunt citat.

Lloyd George polemiza en el seu discurs amb Asquith (que havia sigut invitat especialment a la reunió, però que es va negar a assistir) i amb els liberals que volen una aproximació al Partit Laborista i no la coalició amb els conservadors. (En la carta dirigida a la redacció pel camarada Gallacher hem vist ja citar el fet de l'entrada d'alguns liberals en el Partit Obrer Independent). Lloyd George demostra que és necessària una coalició dels liberals amb els conservadors, i inclús una coalició *estreta*, perquè d'una altra manera podria aconseguir la victòria el Partit Laborista, que Lloyd George prefereix anomenar "socialista" i que aspira a "la propietat col·lectiva" dels mitjans de producció. "A França açò s'anomenava comunisme (explicava el cap de la burgesia anglesa als seus auditors, membres del Partit Liberal parlamentari que, segurament, fins llavors ho ignoraven), a Alemanya açò s'anomenava socialisme; a Rússia açò s'anomena bolxevisme". Per als liberals açò és inadmissible en principi (explicava Lloyd George), perquè els liberals són per principi defensors de la propietat privada. "La civilització està en perill" (declarava l'orador) i per això els liberals i conservadors han d'unir-se...

"...Si aneu als districtes agrícoles (deia Lloyd George) hi veureu, ho reconec, conservades com abans les antigues divisions de partit; allí està lluny el perill, allí no hi ha el perill. Però, quan hi arribe, serà tan gran com ho és hui en alguns districtes industrials. Les quatre quintes parts del nostre país s'ocupen en la indústria i el comerç; només una quinta part escassa viu de l'agricultura. Heus ací una de les circumstàncies que tinc sempre present quan reflexione en els perills amb què ens amenaça l'esdevenidor. A França, la població és agrícola i constitueix per això una base sòlida de determinats punts de vista, base que no canvia tan ràpidament i que no és senzill remoure pel moviment revolucionari. En el nostre país, la cosa és molt distinta. El nostre país és més fàcil de transformar que cap altre en el món, i si comença a vacil·lar, la catàstrofe serà ací, en virtut de les raons indicades, més forta que en els altres països".

El lector pot apreciar per aquestes citacions que el senyor Lloyd George, no sols és un home molt intel·ligent, sinó que a més ha après molt dels marxistes. Tampoc nosaltres faríem malament en aprendre de Lloyd George.

És també interessant fer notar el següent episodi de la discussió, que va tindre lloc després del discurs de Lloyd George:

"G. Wallace : Voldria preguntar com considera el primer ministre els resultats de la seua política en els districtes industrials, pel que es refereix als obrers industrials, molts dels quals són actualment liberals i ens presten un suport tan gran. No es pot preveure un resultat que provoqe un augment enorme de la força del Partit Laborista per part d'aquests mateixos obrers que ens recolzen hui sincerament?

El primer ministre: Tinc una opinió completament distinta. El fet que els liberals lluiten entre si espanta indubtablement un bon nombre dels mateixos, portats per la desesperació, cap a les files del Partit Laborista, on hi ha ja un nombre considerable de liberals molt capaços que s'ocupen actualment de desacreditar el govern. El resultat, evidentment, és un moviment important de l'opinió pública a favor del Partit Laborista. L'opinió pública s'inclina, no als liberals que estan fora del Partit Laborista, sinó a aquest, com ho mostren les eleccions parcials".

Diguem de pas que aquests raonaments proven sobretot fins a quin punt estan desorientats i no poden deixar de cometre irreparables disbarats els homes més intel·ligents de la burgesia. Açò és el que la farà perir. Els nostres poden inclús cometre necieses (és veritat, a condició que no siguin molt considerables i siguin reparades a temps), i, no obstant, acabaran per triomfar.

El segon document polític són les següents consideracions de la comunista "d'esquerra", camarada Sylvia Pankhurst:

“...El camarada Inkpin (secretari del Partit Socialista Britànic) anomena el Partit Laborista 'l'organització principal del moviment de la classe obrera'. Un altre camarada del Partit Socialista Britànic ha expressat encara amb més relleu aquest punt de vista, en la Conferència de la III Internacional: 'Considerem el Partit Laborista (ha di) com la classe obrera organitzada'.

“No compartim aquesta opinió sobre el Partit Laborista. Aquest és molt important numèricament, encara que els seus membres són considerablement inerts i apàtics; es tracta d'obrers i obreres que han entrat en les tradeunions, perquè els seus companys de taller són tradeunionistes i perquè desitgen rebre subsidis.

“Però reconeixem que la importància numèrica del Partit Laborista obeeix també al fet que aquest representa una manera de pensar els límits de la qual inclús no ha sobrepassat la majoria de la classe obrera britànica, encara que es preparen grans canvis en l'esperit del poble que modificaran molt prompte semblant situació...”

“...El Partit Laborista Britànic, com les organitzacions socialpatriotes dels altres països, arribarà inevitablement al Poder pel curs natural del desenvolupament social. El deure dels comunistes consisteix en organitzar les forces que derrocaran els socialpatriotes, i en el nostre país no hem de retardar aquesta acció, ni vacil·lar.

“No hem de gastar la nostra energia en augmentar les forces del Partit Laborista; el seu adveniment al Poder és inevitable. Hem de concentrar les nostres forces en la creació d'un moviment comunista que vença aqueix partit. Dins de poc, el Partit Laborista serà govern; l'oposició revolucionària ha d'estar preparada per a mamprendre l'atac contra ell...”

Així, puix, la burgesia liberal renuncia al sistema històric, consagrat per una experiència secular i extraordinàriament avantatjosa per als explotadors, el sistema dels “dos partits” (dels explotadors) per considerar necessària la unió de les seues forces a fi de lluitar contra el Partit Laborista. Una part dels liberals, com a rates d'un navili que se'n va a pic, corren cap al Partit Laborista. Els comunistes d'esquerra consideren inevitable el pas del Poder a les mans del Partit Laborista, i reconeixen que hui la major part dels treballadors està a favor de tal partit. De tot açò trauen l'estranya conclusió que la camarada Sylvia Pankhurst formula de la manera següent:

“El Partit Comunista no ha de contraure compromisos... Ha de conservar pura la seua doctrina i immaculada la seua independència enfront del reformisme; la seua missió és anar avant, sense detindre's ni desviar-se del seu camí, avançar en línia recta cap a la Revolució Comunista”.

Al contrari, del fet que la majoria dels obrers a Anglaterra seguisca encara als Kerenski o Scheidemann anglesos, que no haja passat encara per l'experiència d'un govern format per aqueixos homes, experiència que ha sigut necessària tant a Rússia com a Alemanya perquè els obrers passaren en massa al comunisme, es dedueix d'una manera indubtable que els comunistes anglesos *han de* participar en el parlamentarisme, han d'ajudar, *des de l'interior* del parlament, la massa obrera a veure en la pràctica els resultats del govern dels Henderson i els Snowden, han d'ajudar els Henderson i els Snowden a vèncer la coalició dels Lloyd George i Churchill. Procedir d'una altra manera significa obstaculitzar l'obra de la revolució, perquè si no es produeix un canvi en les opinions de la majoria de la classe obrera, la revolució és impossible, i aqueix canvi s'aconsegueix a través de l'experiència política de les masses, mai de la propaganda sola. El lema “Avant sense compromisos, sense apartar-se del camí!”, és manifestament erroni, si qui parla així és una minoria evidentment impotent d'obrers que saben (o almenys han de saber) que la majoria, dins de poc de temps, en el cas que els Henderson i Snowden triomfen sobre Lloyd George i Churchill, perdrà la fe en els seus caps i recolzarà el comunisme (o, en tot cas, adoptarà una actitud de neutralitat i en la majoria dels casos de neutralitat favorable respecte als comunistes). És el mateix que si 10.000 soldats es llançaren al combat contra 50.000 enemics en el moment en què és necessari “detindre's”, “apartar-se del camí” i fins i tot concertar un “compromís” encara que no siga més que per a esperar l'arribada d'un reforç promès de 100.000 homes, que no poden entrar immediatament en acció. És una puerilitat pròpia d'intel·lectuals i no una tàctica seriosa de la classe revolucionària.

La llei fonamental de la revolució, confirmada per totes les revolucions, i en particular per les tres revolucions russes del segle XX, consisteix en el següent: per a la revolució no basta amb què les masses explotades i oprimides tinguen consciència de la impossibilitat de viure com abans i reclamen canvis, per a la revolució és necessari que els explotadors no puguin viure ni governar com abans. Només quan les “capes baixes” no volen allò que és vell i les “capes altes” no poden sostindre'l al mode antic, només llavors pot triomfar la revolució. En altres termes, aquesta veritat s'expressa de la manera següent: la revolució és impossible sense una crisi nacional general (que afecte explotats i explotadors). Per consegüent, per a la revolució cal aconseguir, primer, que la majoria dels obrers (o en tot cas, la majoria dels obrers conscients, reflexius, políticament actius) compregua profundament la necessitat de la revolució i estiga disposada a sacrificar la vida per ella; en segon lloc, és necessari que les classes governants travessen una crisi governamental que arrossegué a la política fins a les masses més endarrerides (el símptoma de tota revolució vertadera és el decuplicament o centuplicament del nombre d'homes aptes per a la lluita política, representants de la massa treballadora i oprimida, abans apàtica), que reduísca a la impotència el govern i faça possible el seu afonament ràpid pels revolucionaris.

A Anglaterra veiem desenvolupar-se de manera evident, i precisament el discurs de Lloyd George ho demostra, els dos factors d'una revolució proletària victoriosa. I els errors dels comunistes d'esquerra són especialment perillosos en l'actualitat, precisament perquè observem una actitud poc raonada, poc atenta, poc conscient, poc reflexiva respecte a cada un d'aquests factors, per part d'alguns revolucionaris. Si som el partit *de la classe* revolucionària, i no un grup revolucionari, si volem arrossegar *les masses* (sense la qual cosa correm el risc de no passar de simples xarlatans) devem: primer, ajudar Henderson o Snowden a vèncer Lloyd George i Churchill (més exactament: hem d'obligar els primers a vèncer els segons, perquè els primers *tenen por de la seua pròpia victòria!*); segon, ajudar la majoria de la classe obrera a convèncer-se per experiència pròpia de la raó que ens assisteix, és a dir, de la incapacitat completa dels Henderson i Snowden, de la seua naturalesa petit burgesa i traïdora, de la inevitabilitat de la seua fallida; i tercer, acostar el moment en què, *sobre la base* del desencant produït pels Henderson en la majoria dels obrers, es pugui, amb grans probabilitats d'èxit, derrocar d'un sol colp el govern dels Henderson, que perdrà el cap amb tant major motiu si inclús Lloyd George, aqueix polític intel·ligentíssim i solvent, no petit, sinó gran burgès, el perd també i es debilita (amb tota la burgesia) cada dia més, ahir amb la seua “tensió” amb Churchill, hui amb la seua “tensió” amb Asquith.

Parlaré d'una manera més concreta. Els comunistes anglesos deuen, al meu entendre, reunir els seus quatre partits i grups (tots molt dèbils i alguns extraordinàriament dèbils) en un Partit Comunista únic, sobre la base dels principis de la III Internacional i la participació *obligatòria* en el parlament. El Partit Comunista proposa als Henderson i Snowden un “compromís”, una aliança electoral: anem junts contra la coalició de Lloyd George i els conservadors, repartim-nos els llocs en el parlament en proporció al nombre de vots donats pels treballadors al Partit Laborista o als comunistes (no en les eleccions generals, sinó en una votació especial), conservem *la llibertat més completa* d'agitació, de propaganda, d'acció política. Sense aquesta última condició, naturalment, és impossible fer el bloc, perquè seria una traïció: els comunistes anglesos han de reivindicar per a ells i conservar una llibertat completa per a desemascarar els Henderson i els Snowden, d'una manera tan absoluta com ho van fer (*durant 15 anys*, de 1903 a 1917) els bolxevics russos respecte als Henderson i Snowden de Rússia, açò és els menxevics.

Si els Henderson i Snowden accepten el bloc en aquestes condicions, haurem guanyat, perquè el que ens importa no és ni de bon tros el nombre d'actes electorals, no és açò el que perseguim; en aquest punt serem transigents (mentre que els Henderson i sobretot els seus nous amics, o els seus nous amos, els liberals que han ingressat en el Partit Obrer Independent corren més que res a la caça d'actes electorals). Haurem guanyat, perquè portarem *la nostra* agitació a *les masses* en el moment en què les haurà “irritat” Lloyd George *en persona* i no sols contribuirem a què el Partit Laborista forme més de pressa el seu govern, sinó que ajudarem les masses a comprendre millor tota la nostra propaganda comunista, que realitzarem contra els Henderson sense cap limitació, sense silenciar res.

Si els Henderson i els Snowden rebutgen el bloc amb nosaltres en aquestes condicions, haurem guanyat encara més, perquè haurem mostrat d'un sol colp a *les masses* (tingueu en compte que inclús en l'interior del Partit Obrer Independent, purament menxevic, completament oportunista, *les masses* són partidàries dels Soviets) que els Henderson prefereixen *la seua* intimitat amb els capitalistes, a la unió de tots els treballadors. Haurem guanyat immediatament davant de *la massa*, que, sobretot després de les explicacions brillantíssimes, extremadament encertades i útils (per al comunisme) donades per Lloyd George, simpatitzarà amb la idea de la unió de tots els obrers contra la coalició de Lloyd George amb els conservadors. Haurem guanyat des del primer moment, perquè haurem demostrat a les masses que els Henderson i Snowden tenen por de vèncer els Lloyd George, temen prendre el Poder tots sols i aspiren a obtindre *en secret* el suport de Lloyd George, el qual tendeix *obertament* la mà als conservadors contra el Partit Laborista. Cal advertir que a Rússia, després de la revolució del 27 de febrer de 1917 (antic calendari), l'èxit de la propaganda dels bolxevics contra els menxevics i socialrevolucionaris (és a dir, els Henderson i Snowden russos) es va deure precisament a les mateixes circumstàncies. Nosaltres dèiem als menxevics i als socialrevolucionaris: preneu tot el Poder sense la burgesia, ja que teniu la majoria en els Soviets (en el I Congrés dels Soviets de tot Rússia, celebrat al juny de 1917, els bolxevics no tenien més que el 13 per cent dels vots). Però els Henderson i Snowden russos tenien por de prendre el Poder sense la burgesia, i quan aquesta ajornava les eleccions a l'Assemblea Constituent, perquè sabia perfectament que els socialrevolucionaris i els menxevics tindrien la majoria⁸ (els uns i els altres formaven un bloc polític molt estret, representaven pràcticament a la democràcia petit burgesa *unida*), els socialrevolucionaris i els menxevics no van tindre prou força per a lluitar enèrgicament i fins a la fi contra aquests ajornaments.

En el cas que els Henderson i Snowden es negaren a formar un bloc amb els comunistes, aquests eixirien guanyant des del punt de vista de la conquesta de la simpatia de les masses i el descrèdit dels Henderson i Snowden. Poc importaria llavors perdre algunes actes electorals per aqueixa causa. No presentariem candidats sinó en una ínfima minoria de districtes absolutament segurs; és a dir, on la presentació dels nostres candidats no donara la victòria a un liberal contra un laborista. Realitzaríem la nostra campanya electoral distribuint fulls a favor del comunisme i invitant en *tots* els districtes en què no presentarem candidat *a què es vote a favor del laborista contra el burgès*. S'equivoquen els camarades Sylvia Pankhurst i Gallacher si veuen en açò una traïció al comunisme o un renunciament a la lluita contra els socialtraïdors. Al contrari, és indubtable que la causa del comunisme eixiria guanyant amb això.

Als comunistes anglesos els és hui sovint molt difícil inclús acostar-se a les masses, fer que aquestes els escolten. Però si jo em presente com a comunista, i al mateix temps invite que es vote a favor de Henderson contra Lloyd George, segurament se m'escoltarà. I podré explicar de manera accessible a tots, no sols per què els Soviets són millors que el parlament i la dictadura del proletariat millor que la dictadura de Churchill (coberta pel pavelló de la “democràcia” burgesa), sinó també que jo voldria recolzar Henderson amb el meu vot de la mateixa manera que la soga sosté el penjat; que l'aproximació dels Henderson als llocs del seu propi govern justificarà les meues idees, atraurà les masses al meu costat, accelerarà la mort política dels Henderson i Snowden, tal com va succeir amb els seus correligionaris a Rússia i a Alemanya.

I si se m'objecta que aquesta tàctica és massa “astuta” o complicada, que no la comprendran les masses, que dispersarà i disgregarà les nostres forces impeding concentrar-les en la revolució soviètica, etc., respondré als meus contradictors “d'esquerra”: no feu recaure sobre les masses vostre propi doctrinarisme! És de suposar que a Rússia les masses no són més cultes, sinó, al contrari, menys cultes que a Anglaterra i, no obstant, van comprendre els bolxevics; i a aquests, lluny de perjudicar-los, els va afavorir el fet que *en vigílies* de la revolució soviètica al setembre de 1917, hagueren format llistes de candidats seus al parlament burgès (a l'Assemblea Constituent) i que *l'endemà* de la revolució soviètica al novembre de 1917, prengueren part en les eleccions a aqueixa mateixa Constituent, que va ser dissolta per ells el 5 de gener de 1918.

No puc detindre'm sobre la segona divergència entre els comunistes anglesos, consistent en si s'han d'adherir o no al Partit Laborista. Posseisc pocs materials sobre aquesta qüestió, summament complexa, donada l'extraordinària originalitat del “Partit Laborista” Britànic, molt poc paregut, per la seua estructura, als partits polítics ordinaris del continent europeu. Però és indubtable, primer, que comet també un error qui dedueix la tàctica del proletariat revolucionari de principis com: “el Partit Comunista ha de conservar pura la seua doctrina i immaculada la seua independència enfront del reformisme, la seua missió és anar avant sense detindre's ni desviar-se del

⁸ Les eleccions de novembre de 1917 a l'Assemblea Constituent en Rússia, segons les dades que afecten a més de 36 milions d'electors, foren un 25% dels vots als bolxevics, un 13% als distints partits dels grans terratinents i de la burgesia i el 62% a la democràcia petit burgesa, és a dir: als socialistes revolucionaris i menxevics plegats als petits grups afins a d'ells.

seu camí, avançar en línia recta cap a la revolució comunista”. Perquè semblants principis no fan més que repetir l'error dels comuns blanquistes francesos, que en 1874 propagaven la “negació” de tot compromís i tota etapa intermèdia. Segon, en aquest punt la tasca consisteix, indubtablement, com sempre, en saber aplicar els principis generals i fonamentals del comunisme a les peculiaritats de les relacions entre les classes i els partits, a les peculiaritats en el desenvolupament objectiu cap al comunisme, pròpies de cada país i que cal saber estudiar, descobrir i endevinar.

Però cal parlar d'açò, no sols en relació amb el comunisme anglès, sinó amb les conclusions generals que es refereixen al desenvolupament del comunisme en tots els països capitalistes. Aquest és el tema que abordarem ara.

X: ALGUNES CONCLUSIONS

La revolució burgesa russa de 1905 va palesar un viratge extraordinàriament original de la història universal: en un dels països capitalistes més endarrerits es desenvolupava, per primera vegada en el món, un moviment vaguístic d'una força i amplitud inusitades. Només en el mes de gener de 1905 el nombre de vaguistes va ser deu vegades major que el nombre anual mitjà de vaguistes durant els deu anys precedents (1895-1904), i de gener a octubre de 1905 les vagues van augmentar constantment i en proporcions colossals. La Rússia endarrerida, davall la influència d'una sèrie de factors històrics completament originals, va donar al món el primer exemple, no sols d'un bot bruscat de l'activitat espontània en època de revolució de les masses oprimides (cosa que va ocórrer en totes les grans revolucions), sinó també de la significació d'un proletariat que exercia un paper infinitament superior a la seua importància numèrica en la població; va mostrar per primera vegada la combinació de la vaga econòmica i la vaga política, amb la transformació d'aquesta en insurrecció armada, el naixement d'una nova forma de lluita de masses i organització de les masses de les classes oprimides pel capitalisme, els Soviets.

Les revolucions de febrer i octubre de 1917 van determinar el desenvolupament dels Soviets fins al punt d'estendre's a tot el país, i, després, la seua victòria en la revolució proletària socialista. Menys de dos anys més tard, es va posar de manifest el caràcter internacional dels Soviets, l'extensió d'aquesta manera de lluita i organització al moviment obrer mundial, el destí històric dels Soviets consistent en ser els soterradors, els hereus, els successors del parlamentarisme burgès, de la democràcia burgesa en general.

Inclús més. La història del moviment obrer mostra hui que aquest està cridat a travessar en tots els països (i ha començat ja a travessar-lo) un període de lluita del comunisme naixent, cada dia més fort, que camina cap a la victòria, primer que res i principalment contra el “menxevisme” propi de cada país, és a dir, contra l'oportunisme i el socialxovinisme, i, d'una altra part, com a complement, per dir-ho així, contra el comunisme “d'esquerra”. La primera d'aquestes lluites s'ha desenvolupat en tots els països, sense excepció segons pareix, en forma de lluita entre la Segona Internacional (hui pràcticament morta) i la Tercera Internacional. La segona lluita s'observa tant a Alemanya, com a Anglaterra, a Itàlia, als Estats Units (on una part almenys de “Els Treballadors Industrials del Món” i les tendències anarcosindicalistes sostenen els errors del comunisme d'esquerra al mateix temps que reconeixen de manera quasi general, quasi incondicional, el sistema soviètic) i a França (actitud d'una part dels exsindicalistes respecte al partit polític i al parlamentarisme, paral·lelament també al reconeixement del sistema dels Soviets), és a dir, que s'observa, indubtablement, en una escala no sols internacional, sinó universal.

Però encara que l'escola preparatòria que condueix al moviment obrer a la victòria sobre la burgesia siga en totes parts idèntica en el fons, el seu desenvolupament es realitza en cada país d'una manera original. Els grans països capitalistes avançats avancen en aquest camí molt més ràpidament que el bolxevisme, el qual va obtenir en la història un termini de quinze anys per a preparar-se, com a tendència política organitzada, per a la victòria. La III Internacional, en un termini tan breu com és un any, ha aconseguit un triomf decisiu, desfent la II Internacional, la Internacional groga, socialxovinista, que fa uns mesos era incomparablement més forta que la Tercera, pareixia sòlida i poderosa, i gaudia en totes les formes, directes i indirectes, materials (llocs ministerials, passaports, premsa) i morals, del suport de la burgesia mundial.

Allò que importa ara és que els comunistes de cada país adquirisquen completa consciència, tant dels principis fonamentals de la lluita contra l'oportunisme i el doctrinarisme “d'esquerra”, com de les particularitats concretes que aquesta lluita pren i hi ha de prendre inevitablement en cada país aïllat, conforme als trets originals de la seua economia, de la seua política, de la seua cultura, de la seua composició nacional (Irlanda, etc.), de les seues colònies, de les seues divisions religioses, etc., etc. Per totes les bandes se sent estendre's i créixer el descontentament contra la II Internacional pel seu oportunisme al mateix temps que per la seua

inhabilitat i incapacitat per a crear un nucli realment centralitzat i dirigent, apte per a orientar la tàctica internacional del proletariat revolucionari, en la seua lluita per la República soviètica universal. Cal adonar-se perfectament que tal centre dirigent no pot, en cap cas, ser format d'acord amb un model establert d'una vegada per sempre, per mitjà de la igualació mecànica o uniformitat de les diverses regles tàctiques de lluita. Mentre subsistisquen diferències nacionals i estatals entre els pobles i els països (i aquestes diferències subsistiran inclús molt de temps després de la instauració universal de la dictadura del proletariat), la unitat de la tàctica internacional del moviment obrer comunista de tots els països exigeix, no la supressió de la varietat, no la supressió de les particularitats nacionals (la qual cosa constitueix en l'actualitat un somni absurd), sinó una aplicació tal dels principis *fonamentals* del comunisme (Poder dels Soviets i dictadura del proletariat) que *modifique com cal* aquests principis *en les seues aplicacions parcials*, que els adapte, que els aplique encertadament a les particularitats nacionals i polítiques de cada Estat. Investigar, estudiar, descobrir, endevinar, comprendre allò que hi ha de nacionalment particular, nacionalment específic en la manera com cada país *aborda concretament* la solució d'un mateix problema internacional: el triomf sobre l'oportunisme i el doctrinarisme d'esquerra al si del moviment obrer, l'enderrocament de la burgesia, la instauració de la República Soviètica i la dictadura del proletariat, és el principal problema del període històric que travessen actualment tots els països avançats (i no sols els avançats). El principal (naturalment que no tot ni de bon tros, però sí el principal) ja s'ha fet per a atraure l'avantguarda de la classe obrera, per a posar-la al costat del Poder dels Soviets contra el parlamentarisme, al costat de la dictadura del proletariat contra la democràcia burgesa. Ara cal concentrar totes les forces, tota l'atenció, en l'acció *immediata*, que pareix i és realment, fins a cert punt, menys fonamental, però que, en canvi, està pràcticament més prop de la solució efectiva del problema, a saber: el descobriment de les formes d'*abordar* la revolució proletària o de *passar* a la mateixa.

L'avantguarda proletària està conquistada ideològicament. Açò és el principal. Sense això és impossible donar ni tan sols el primer pas cap al triomf. Però d'açò al triomf dista encara prou. Únicament amb l'avantguarda, és impossible triomfar. Llançar només l'avantguarda a la batalla decisiva, quan tota la classe, quan les grans masses no han adoptat encara una posició de suport directe a aquesta avantguarda, o almenys de neutralitat benèvola respecte a ella, que la incapacite per complet per a defensar l'adversari, seria no sols una estupidesa, sinó a més un crim. I perquè en realitat tota la classe, les grans masses dels treballadors i dels oprimits pel capital arriben a ocupar semblant posició, són insuficients la propaganda i l'agitació soles. Per a això és necessària la pròpia experiència política d'aquestes masses. Tal és la llei fonamental de totes les grans revolucions, confirmada hui, amb una força i un relleu sorprenents, no sols a Rússia, sinó també a Alemanya. No sols les masses incultes de Rússia, sovint analfabetes, sinó també les masses molt cultes, sense analfabets, d'Alemanya, van necessitar experimentar en la seua pròpia pell tota la impotència, tota la falta de caràcter, tota la debilitat, tot el servilisme davant de la burgesia, tota la infàmia del govern dels cavallers de la II Internacional, tota la ineluctabilitat de la dictadura dels ultrareaccionaris (Kornilov a Rússia; von Kapp i companyia a Alemanya) com a única alternativa enfront de la dictadura del proletariat, per a orientar-se decididament cap al comunisme.

La tasca immediata de l'avantguarda conscient del moviment obrer internacional, és a dir, dels partits, grups i tendències comunistes, consisteix en saber *portar* a les àmplies masses (hui encara, en la seua major part, somnolentes, apàtiques, rutinàries, inertes, endormiscades) a aquesta nova posició seua, o, millor dit, a saber dirigir no *sols* el propi partit, sinó també aquestes masses, en la marxa encaminada a ocupar aqueixa nova posició. Si la primera tasca històrica (atraure l'avantguarda conscient del proletariat al Poder soviètic i a la dictadura de la classe obrera) no podia ser resolta sense una victòria ideològica i política completa sobre l'oportunisme i el socialxovinisme, la segona tasca que resulta ara d'actualitat i que consisteix en saber portar *les masses* a aqueixa nova posició capaç d'assegurar el triomf de l'avantguarda en la revolució, aquesta segona tasca no pot ser resolta sense liquidar el doctrinarisme d'esquerra, sense esmenar per complet els seus errors, sense desembarassar-se'n.

Mentre es tracte (com es tracta encara ara) d'atraure's al comunisme l'avantguarda del proletariat, la propaganda ha d'ocupar el primer terme; inclús els cercles, amb totes les debilitats de l'estretor inherent als mateixos, són útils i donen resultats fecunds en aquest cas. Però quan es tracta de l'acció pràctica de les masses, de posar en ordre de batalla (si és permès expressar-se així) l'exèrcit de milions d'homes, de la disposició de *totes* les forces de classe d'una societat *per a la lluita final i decisiva*, no aconseguireu res amb les úniques arts de propagandista, amb la repetició concisa de les veritats del comunisme “pur”. I és que en aquest terreny, el compte no s'efectua per milers, com fa en substància el propagandista membre d'un grup reduït i que no dirigeix encara masses, sinó per milions i desenes de milions. En aquest cas heu de preguntar-vos no sols si heu convençut l'avantguarda de la classe revolucionària, sinó també si estan disposades les forces històricament

actives de *totes* les classes, obligatòriament de *totes* les classes de la societat sense excepció, de manera que la batalla decisiva es trobe completament al punt, de manera que 1) *totes* les forces de classe que ens són adverses estiguen prou sumides en la confusió, prou enfrontades entre si, prou debilitades per una lluita superior a les seues forces; 2) que tots els elements vacil·lants, versàtils, inconsistents, intermedis (és a dir, la petita burgesia, la democràcia petit burgesa, a diferència de la burgesia), s'hagen posat prou al nus davant del poble, s'hagen cobert d'ignomínia per la seua fallida pràctica; 3) que en el proletariat comence a formar-se i a estendre's amb poderós impuls un estat d'esperit de masses favorable a recolzar les accions revolucionàries més resoltes, més valentes i abnegades contra la burgesia. Heus ací en quin moment està madura la revolució, heus ací en quin moment nostra victòria està segura, si hem calculat ben totes les condicions indicades i esbossades breument més amunt i hem triat encertadament el moment.

Les divergències entre els Churchill i els Lloyd George d'una part (tipus polítics que existeixen en *tots* els països, amb particularitats nacionals ínfimes) i entre els Henderson i els Lloyd George d'una altra, no tenen absolutament cap importància, són insignificants des del punt de vista del comunisme pur, açò és, abstracte, incapaç encara d'acció política pràctica, de masses. Però des del punt de vista d'aquesta acció pràctica de les masses, aquestes divergències són d'una importància extraordinària. Saber estimar-les, saber determinar el moment en què estan plenament al punt els conflictes inevitables entre aqueixos “amics”, conflictes que debiliten i fins desarmen *tots els “amics” presos en conjunt*, és l'obra, és la missió del comunista que desitge ser no sols un propagandista conscient, convençut i ideològic, sinó un dirigent pràctic de les masses en la revolució. És necessari unir la fidelitat més abnegada a les idees comunistes amb l'art d'admetre tots els compromisos pràctics necessaris, les maniobres, els acords, els zig-zags, les retirades, etc., susceptibles de precipitar primer la pujada al Poder dels Henderson (dels herois de la II Internacional per a no citar individus, dels representants de la democràcia petit burgesa que s'anomenen socialistes) i la seua fallida en el mateix, per a accelerar la seua fallida inevitable en la pràctica, fallida que il·lustrarà a les masses precisament en el nostre esperit i les orientarà precisament cap al comunisme; per a accelerar la tensió, les disputes, els conflictes, l'escissió completa inevitables entre els Henderson, els Lloyd George i els Churchill (entre els menxevics i els socialrevolucionaris, els kadets, els monàrquics entre Scheidemann, la burgesia, els partidaris de von Kapp; etc.) i per a triar encertadament el moment en què arriba al seu grau màxim la dissensió entre tots aqueixos “pilars de la sacrosanta propietat privada”, a fi de desfer-los d'un colp, per mitjà d'una ofensiva resolta del proletariat, i conquerir el Poder polític.

La història en general, la de les revolucions en particular, és sempre més rica de contingut, més variada de formes i aspectes, més viva, més “astuta” del que s'imaginem els millors partits, les avantguardes més conscients de les classes més avançades. Es comprèn fàcilment, perquè les millors avantguardes expressen la consciència, la voluntat, la passió, la imaginació de desenes de milers d'homes, mentre que la revolució la fan, en moments de tensió i excitació especials de *totes* les facultats humanes, la consciència, la voluntat, la passió, la imaginació de desenes de milions d'homes agullonats per la lluita de classes més aguda. D'ací se'n deriven dos conclusions pràctiques molt importants: la primera és que la classe revolucionària, per a realitzar la seua missió, ha de saber utilitzar *totes* les formes i els aspectes, sense la més mínima excepció, de l'activitat social (disposada a completar després de la conquesta del Poder polític, a vegades amb gran risc i immens perill, allò que no ha acabat abans d'aquesta conquesta); la segona és que la classe revolucionària ha de trobar-se disposada a reemplaçar d'una manera ràpida i inesperada una forma per una altra.

Tot el món convindrà que seria insensata i fins i tot criminal la conducta d'un exèrcit que no es disposara a utilitzar qualsevol classe d'armes, tots els mitjans i procediments de lluita que posseeix o pot posseir l'enemic. Però aquesta veritat és encara més aplicable a la política que a l'art militar. En política es pot encara menys saber per endavant quin mètode de lluita serà aplicable i avantatjós per a nosaltres en tals o quals circumstàncies futures. Sense dominar tots els mitjans de lluita, podem córrer el risc de patir una enorme derrota, a vegades decisiva, si canvis independents de la nostra voluntat en la situació de les altres classes posen a l'ordre del dia una forma d'acció en la qual som particularment dèbils. Si dominem tots els mitjans de lluita, el nostre triomf és segur, ja que representem els interessos de la classe realment avançada, realment revolucionària, inclús en el cas que les circumstàncies no ens permeten fer ús de l'arma més perillosa per a l'enemic, de l'arma susceptible d'assestar amb la major rapidesa colps mortals. Els revolucionaris inexperimentats s'imaginem sovint que els mitjans legals de lluita són oportunistes, perquè en aquest terreny (sobretot en els períodes anomenats “pacífics”, en els períodes no revolucionaris) la burgesia enganyava i entabanava amb una freqüència particular els obrers, i que els procediments il·legals són revolucionaris. Tal afirmació, no obstant, no és justa. El més just és que els oportunistes i traïdors a la

classe obrera, són els partits i caps que no saben o no volen (no digueu mai: no puc, sinó: no vull) aplicar els procediments il·legals en una situació com la guerra imperialista de 1914-1918 per exemple, que la burgesia dels països democràtics més lliures enganyava els obrers amb una insolència i crueltat mai vistes, prohibint que es diguera la veritat sobre el caràcter de rapinya de la guerra. Però els revolucionaris que no saben combinar les formes il·legals de lluita amb *totes* les formes legals són uns mals revolucionaris. No és difícil ser revolucionari quan la revolució ha esclatat ja i es troba en el seu apogeu, quan tots i cada un s'adhereixen a la revolució simplement per entusiasme, per moda i a vegades per interès personal de fer carrera. Al proletariat li costa molt, li produeix dures penalitats, li origina vertaders turments “desfer-se”, després del seu triomf, d'aquests “revolucionaris”. És infinitament més difícil (i moltíssim més meritori) saber ser revolucionari quan *encara no* es donen les condicions per a la lluita directa, franca, la vertadera lluita de masses, la vertadera lluita revolucionària, saber defensar els interessos de la revolució (per mitjà de la propaganda, l'agitació, l'organització) en institucions no revolucionàries i sovint senzillament reaccionàries, en la situació no revolucionària entre unes masses incapaces de comprendre d'una manera immediata la necessitat d'un mètode revolucionari d'acció. Saber trobar, percebre, determinar exactament la marxa concreta o el canvi bruscat dels esdeveniments *susceptibles de conduir* les masses a la gran i vertadera lluita revolucionària final i decisiva, és en el que consisteix la missió principal del comunisme contemporani en l'Europa occidental i a Amèrica.

Exemple: Anglaterra. No podem saber (ni ningú es troba en estat de determinar-ho per anticipat) quan esclatarà allí la vertadera revolució proletària i *quin serà el motiu* principal que despertarà, inflamarà, llançarà a la lluita les grans masses, hui inclús endormiscades. Tenim el deure, per consegüent, de realitzar tot el nostre treball preparatori tenint ferrades les quatre potes (segons l'expressió favorita del difunt Plekhanov quan encara era marxista i revolucionari). Potser serà una crisi parlamentària la que “òbriga el pas”, la que “trenque el gel”; potser una crisi que derive de les contradiccions colonials i imperialistes irremeiablement complicades, cada vegada més inextricables i exasperades; són possibles altres causes. No parlem del gènere de lluita que *decidirà* la sort de la revolució proletària a Anglaterra (aquesta qüestió no suggereix cap dubte per a cap comunista, perquè per a tots nosaltres està fermament resolta), però sí del *motiu* que despertarà les masses proletàries endormiscades hui encara, les posarà en moviment i les conduirà a la revolució. No oblidem que, per exemple, en la república burgesa de França, en una situació que, tant des del punt de vista internacional com de l'interior, era cent vegades menys revolucionària que l'actual, va bastar una circumstància tan “inesperada” i tan “mesquina” com l'assumpte Dreyfus (una de les mil gestes deshonroses de la banda militarista reaccionària) per a conduir el poble a dos dits de la guerra civil.

A Anglaterra, els comunistes han d'utilitzar constantment, sense parar ni vacil·lar, les eleccions parlamentàries i totes les peripècies de la política irlandesa, colonial i imperialista mundial del govern britànic, com tots els altres camps, esferes i aspectes de la vida social, treballant-hi amb un esperit nou, amb l'esperit del comunisme, amb l'esperit de la Tercera, no de la Segona Internacional. No dispose de temps i espai per a descriure ací els procediments “russos”, “bolxevics” de participació en les eleccions i en la lluita parlamentària; però puc assegurar als comunistes dels altres països que no s'assemblaven en res a les campanyes parlamentàries corrents en l'Europa occidental. D'ací es trau sovint la conclusió següent: “És que el vostre parlamentarisme no era el mateix que el nostre”. La conclusió és falsa. Per a això existeixen en el món comunistes i partidaris de la III Internacional en tots els països, per a *transformar* en tota la línia, en tots els dominis de la vida, la vella labor socialista, tradeunionista, sindicalista i parlamentària, en una labor *nova*, comunista. En les nostres eleccions hem vist també, de sobra, trets purament burgesos, trets d'oportunisme, de practicisme vulgar, d'engany capitalista. Els comunistes d'Europa occidental i d'Amèrica han d'aprendre a crear un parlamentarisme nou, poc comú, no oportunista, que no tinga res d'arribista; és necessari que el Partit Comunista llance les seues consignes, que els vertaders proletaris, amb ajuda de la massa de la gent pobra, no organitzada i esclafada, repartisquen i distribuïsquen octavilles, recorreguen les vivendes dels obrers, les cabanyes dels proletaris del camp i dels camperols que viuen en els llocs més recòndits (per ventura, a Europa n'hi ha molts menys que a Rússia, i a Anglaterra a penes si existeixen), penetren en les tavernes més concorregudes, s'introduïsquen en les associacions, en les societats, en les reunions fortuïtes dels elements pobres, que parlen al poble amb un llenguatge senzill (i no d'una manera molt parlamentària), no vagen, per res en el món, darrere d'un “lloquet” en els escons del parlament, desperten en totes parts el pensament, arrossequen la massa, agafen la burgesia per la paraula, utilitzen l'aparell creat per ella, les eleccions convocades per ella, la crida feta per ella a tot el poble, donen a conèixer a aquest últim el bolxevisme com mai havien tingut ocasió de fer-ho (davall el domini burgès), fora del període electoral (sense comptar, naturalment, amb els moments de grans vagues, quan *aqueix mateix* aparell d'agitació popular funcionava en el nostre país amb més intensitat encara). Fer açò en

l'Europa occidental i a Amèrica és molt difícil, difícilíssim, però pot i ha de fer-se, perquè les tasques del comunisme no poden complir-se, en general, sense treball, i cal esforçar-se per a resoldre els problemes *pràctics* cada vegada més variats, cada vegada més lligats a tots els aspectes de la vida social i que *van arrabassant-li* cada vegada més a la *burgèsia* un sector, un camp de la vida social darrere l'altre.

En aqueixa mateixa Anglaterra és així mateix necessari organitzar d'una manera nova (no d'una manera socialista, sinó d'una manera comunista; no d'una manera reformista, sinó d'una manera revolucionària) la labor de propaganda, d'agitació i d'organització en l'exèrcit i entre les nacions oprimides i les que no gaudeixen de la plenitud de drets en “*el seu*” Estat (Irlanda, les colònies). Perquè tots aquests sectors de la vida social, en l'època de l'imperialisme en general i sobretot ara, després d'aquesta guerra que ha turmentat els pobles i que els ha obert ràpidament els ulls a la veritat (la veritat que desenes de milions d'homes han mort o han sigut mutilats únicament per a decidir si serien els bandits anglesos o els bandits alemanys els que saquejarien més països), tots aquests sectors de la vida social se saturen particularment de matèries inflamables i donen origen a molts conflictes, a moltes crisis i a l'exacerbació de la lluita de classes. No sabem ni podem saber quina de les espurnes que, en eixam, sorgeixen ara pertot arreu en tots els països davall la influència de la crisi econòmica i política mundial, podrà originar l'incendi, és a dir, despertar d'una manera especial les masses, i per tant hem de mamprendre, amb els nostres nous principis, els nostres principis comunistes, la “preparació” de tots els camps, siguen de la naturalesa que siguen, fins als mes vells, els més vetustos, i en aparença els més estèrils, perquè en cas contrari no estarem a l'altura de la nostra missió, faltarem en quelcom, no dominarem totes les classes d'armes, no ens prepararem ni per a la victòria sobre la burgesia (la qual ha organitzat la vida social en tots els seus aspectes a la manera burgesa i ara l'ha desorganitzat d'aqueix mateix mode) ni per a la reorganització comunista de tota la vida, que haurem de realitzar una vegada obtinguda la victòria.

Després de la revolució proletària a Rússia, de les victòries d'aqueixa revolució en el terreny internacional, inesperades per a la burgesia i els filisteus, el món sencer s'ha transformat i la burgesia és també en totes parts una altra. La burgesia està espantada pel “bolxevisme”, està irritada contra ell quasi fins a perdre la raó, i precisament per això accelera, d'una banda, el desenvolupament dels esdeveniments i, d'una altra, concentra l'atenció en l'aixafament del bolxevisme per la força, debilitant amb això la seua posició en molts altres terrenys. Els comunistes de tots els països avançats han de tindre en compte aquestes dos circumstàncies per a la seua tàctica.

Quan els kadets russos i Kerenski van mamprendre una persecució furiosa contra els bolxevics (sobretot després d'abril de 1917, i més inclús al juny i juliol del mateix any), “van sobrepassar els límits”. Els milions d'exemplars dels periòdics burgesos que cridaven en tots els tons contra els bolxevics, ens van ajudar a aconseguir que les masses valoraren el bolxevisme i, inclús sense comptar amb la premsa, tota la vida social, gràcies al “zel” de la burgesia, es va impregnar de discussions sobre el bolxevisme. En el moment actual, els milionaris de tots els països es condueixen de tal manera en l'escala internacional, que hem d'estar-los reconeguts de tot cor. Persegueixen el bolxevisme amb el mateix zel que el perseguien abans Kerenski i companyia, i, com aquests, “sobrepassen també els límits” i *ens ajuden*. Quan la burgesia francesa converteix el bolxevisme en el punt central de la campanya electoral, injuriant pel seu bolxevisme a socialistes relativament moderats o vacil·lants; quan la burgesia nord-americana, perdent completament el cap, deté a milers i milers d'individus sospitosos de bolxevisme i crea un ambient de pànic propagant pertot arreu la notícia de conjuracions bolxevics; quan la burgesia anglesa, la més “sòlida” de totes les burgesies del món, amb tot el seu talent i la seua experiència, comet inversemblants favades, funda riquíssimes “societats per a la lluita contra el bolxevisme”, crea una literatura especial sobre aquest últim, pren al seu servei, per a la lluita contra el bolxevisme, un personal suplementari de savis, d'agitadors, de capellans, hem d'inclinar-nos i donar les gràcies als senyors capitalistes. Aquests treballen per a nosaltres, ens ajuden a interessar les masses en la qüestió de la naturalesa i la significació del bolxevisme. I no poden obrar d'una altra manera, perquè *ja* han fracassat en els seus intents de “fer el silenci” al voltant del bolxevisme i ofegar-lo.

Però, al mateix temps, la burgesia veu en el bolxevisme quasi únicament un dels aspectes d'aquest últim: la insurrecció, la violència, el terror; per açò es prepara particularment per a resistir i rebutjar el bolxevisme en *aquest* terreny. És possible que en casos aïllats, en alguns països, en tals o quals períodes breus ho aconseguisca; cal comptar amb aqueixa possibilitat, que no té per a nosaltres res de temible. El comunisme “brolla”, literalment, en tots els aspectes de la vida social, es manifesta decididament pertot arreu, el “contagi” (per a emprar la comparació preferida de la burgesia i de la policia burgesa, i la més “agradable” per a ella) ha penetrat molt profundament en tots els porus de l'organisme i l'ha impregnat per complet. Si s'“obtura” amb zel particular una de les

eixides, el “contagi” trobarà una altra, a vegades completament inesperada; la vida triomfa per damunt de tot. Que la burgesia se sobresalte, s'irrite fins a perdre el cap, que sobrepassi els límits, que faça necieses, que es venge per endavant dels bolxevics i s'esforce en anihilar (a l'Índia, a Hongria, a Alemanya, etc.) centenars, milers, centenars de milers de bolxevics de demà o d'ahir, a l'obrar així procedeix com han obrat totes les classes condemnades per la història a desaparèixer. Els comunistes han de saber que, en tot cas, l'esdevenidor els pertany, i per açò podem (i devem) unir el màxim de passió en la gran lluita revolucionària amb la consideració més freda i serena de les furioses sacssades de la burgesia. La revolució russa va ser cruelment derrotada en 1905; els bolxevics russos van ser esclafats al juliol de 1917; més de 15.000 comunistes alemanys van ser anihilats per mitjà de la provocació arterosa i de les maniobres hàbils de Scheidemann i Noske, aliats a la burgesia i els generals monàrquics; a Finlàndia i a Hongria fa estralls el terror blanc, però en tots els casos i en tots els països, el comunisme s'està temperant i creix; les seues arrels són tan profundes que les persecucions no el debiliten, no el desarmen, sinó que el reforcen. L'única cosa que fa falta perquè anem cap a la victòria més fermament i més segurs, és que els comunistes de tots els països actuem en totes parts i fins a la fi, guiats per la convicció de la necessitat d'una *flexibilitat* màxima en la nostra tàctica. El que actualment fa falta al comunisme, que creix magníficament, sobretot en els països avançats, és aquesta consciència i l'encert per a aplicar-la en la pràctica.

Podria (i hauria de) ser una lliçó útil allò que ha ocorregut amb uns erudits marxistes i uns caps de la II Internacional tan fidels al socialisme com Kautsky, Otto Bauer i altres. Aquests tenien perfecta consciència de la necessitat d'una tàctica flexible, havien après i ensenyaven als altres la dialèctica marxista (i molt d'allò que s'ha fet per ells en aquest camp, serà considerat sempre com una valuosa adquisició de la literatura socialista); però a *l'aplicar* aquesta dialèctica, han incorregut en un error de tal naturalesa, s'han mostrat en la pràctica *tan apartats* de la dialèctica, tan incapaços de tindre en compte els ràpids canvis de forma i la ràpida entrada d'un contingut nou en les antigues formes, que la seua sort no és més envejable que la de Hyndman, Guesde i Plekhanov.

La causa fonamental de la seua fallida consisteix en el fet que s'han deixat “enlluernar” per una forma determinada de creixement del moviment obrer i del socialisme, oblidant-se de la seua unilateralitat; han tingut por a veure la brusca ruptura, inevitable per les circumstàncies objectives, i han continuat repetint les simples veritats apreses de memòria i a primera vista indiscutibles: tres són més que dos. Però la política s'assembla més a l'àlgebra que a l'aritmètica i encara més a les matemàtiques superiors que a les matemàtiques simples. En realitat, totes les formes antigues del moviment socialista s'han omplert d'un contingut nou i un nou signe ha aparegut per tant davant de les xifres, el signe “menys”, mentre els nostres savis seguien (i segueixen) afirmant tenaçment a tot el món que “menys tres” és major que “menys dos”.

Cal procurar que els comunistes no repetisquen el mateix error en l'altre sentit, o millor dit, que *aqueix mateix error*, comés, encara que en un sentit contrari, pels comunistes “d'esquerra” siga corregit i guarit amb el màxim de rapidesa i el mínim de dolor per a l'organisme. No sols el doctrinarisme de dreta constitueix un error, també el constitueix el doctrinarisme d'esquerra. Naturalment, l'error del doctrinarisme d'esquerra en el comunisme és en el moment actual mil vegades menys perillós i greu que el de dreta (açò és, del socialxovinisme i dels kautskians); però açò es deu únicament a què el comunisme d'esquerra és una tendència novíssima, que acaba de nàixer. Només per açò, la malaltia pot ser, en certes condicions, fàcilment vençuda i és necessari mamprendre el seu tractament amb el màxim d'energia.

Les antigues formes s'han trencat, puix ha resultat que el seu nou contingut (antiproletari, reaccionari) ha adquirit un desenvolupament incommensurable. Des del punt de vista del desenvolupament del comunisme internacional, posseïm hui un contingut tan sòlid, tan fort, tan potent, de la nostra activitat (pel Poder dels Soviets per la dictadura del proletariat) que pot i *ha de* manifestar-se en qualsevol forma tant antiga com nova, que pot i ha de transformar, vèncer, sotmetre a totes les altres formes, no sols noves, sinó també antigues, no per a conciliar-se amb elles, sinó a fi de saber convertir-les totes, les noves i les velles, en una arma per a la victòria completa i definitiva, decisiva i irremissible del comunisme.

Els comunistes han de consagrar tots els seus esforços a dirigir el moviment obrer i el desenvolupament social en general pel camí més recte i ràpid cap a la victòria mundial del Poder soviètic i de la dictadura del proletariat. És una veritat indiscutible. Però basta donar un petit pas més enllà (encara que parega efectuat en la mateixa direcció), perquè aquesta veritat es canvie en error. Basta amb què diguem, com fan els comunistes d'esquerra alemanys i anglesos, que no acceptem més que un camí, el camí recte, que no admitem les maniobres, els acords, els compromisos, perquè siga un error que pot causar, i que ha causat ja en part i continua causant, els més seriosos perjudicis al comunisme. Els doctrinaris de dreta s'han obstinat en no admetre més que les formes

antigues, i han fracassat del mode més complet per no haver-se adonat del nou contingut. Els doctrinaris d'esquerra s'obstinen en rebutjar incondicionalment determinades formes antigues, sense veure que el contingut nou s'obre pas a través de qualsevol classe de formes i que el nostre deure de comunistes consisteix en apoderar-nos de totes elles, en aprendre a completar amb el màxim de rapidesa unes amb altres, en substituir-les unes per altres, en adaptar la nostra tàctica a tot canvi d'aquest gènere, suscitat per una classe que no siga la nostra o per uns esforços que no siguin els nostres.

La revolució mundial, que ha rebut un impuls tan poderós i ha sigut tan intensament accelerada pels horrors, les vilanies i les abominacions de la guerra imperialista mundial, de la situació sense eixida creada per la mateixa, aqueixa revolució s'estén i s'aprofundeix amb una rapidesa tan extraordinària, amb una riquesa tan magnífica de formes successives, amb una refutació pràctica tan edificant de tot doctrinarisme, que tenim tots els motius per a creure en un guariment ràpid i complet de l'“esquerranisme”, malaltia infantil en el moviment comunista internacional.

27-IV-1920

ANNEX

Mentre les impremtes del nostre país (saquejat pels imperialistes de tot el món en venjança per la revolució proletària i al que continuen saquejant i bloquejant malgrat totes les promeses donades als seus obrers) preparaven l'edició del meu llibre, han arribat de l'estranger materials complementaris. Sense una altra pretensió que la de traçar unes notes fugitives de publicista, tractaré breument alguns punts.

I: L'ESCISSIÓ DELS COMUNISTES ALEMANYS

L'escissió dels comunistes a Alemanya és un fet consumat. Els “esquerrans” o “oposició de principis” han constituït un “Partit Comunista Obrer” a banda, oposat al “Partit Comunista”. A Itàlia, les coses condueixen també, segons pareix, a l'escissió; i dic segons pareix perquè no posseïsc més que dos números complementaris (els números 7 i 8) del periòdic d'esquerra // *Soviet*, en què s'hi discuteix obertament la possibilitat i la necessitat de l'escissió i es parla també d'un congrés de la fracció dels “abstencionistes” (o boicotistes, és a dir adversaris de la participació en el parlament), fracció que fins ara forma part del Partit Socialista Italià.

Pot témer-se que l'escissió dels “esquerrans”, dels antiparlamentaris (en part també antipolítics, adversaris d'un partit polític i de l'acció en els sindicats) es convertisca en un fenomen internacional, com l'escissió dels “centralistes” (o kautskians, longuetistes, “independents”, etc.). Admetem que siga així. Sempre és preferible una escissió a una situació confusa que obstaculitze el desenvolupament ideològic, teòric i revolucionari del Partit, la seua maduració i el seu treball pràctic, harmònic i realment organitzat, que prepara realment la dictadura del proletariat.

Deixem als “esquerrans” que es posen a prova pràcticament en el terreny nacional i internacional, deixem-los en llibertat de preparar (i després realitzar) la dictadura del proletariat, sense un partit estrictament centralitzat que tinga una disciplina fèrria, sense saber dominar tots els sectors, rams i varietats de l'activitat política i cultural. L'experiència pràctica els ensenyarà ràpidament.

L'única cosa que cal fer és consagrar tots els esforços a què l'escissió dels “esquerrans” no dificulte, o dificulte el menys possible, la fusió necessària i inevitable, en un futur pròxim, en un sol partit de tots els que prenen part en el moviment obrer i són partidaris sincers i de bona fe del Poder dels Soviets i de la dictadura del proletariat. A Rússia ha sigut una gran sort per als bolxevics que hagen pogut disposar de quinze anys de lluita sistemàtica i acabada contra els menxevics (és a dir, els oportunistes i “centristes”) i contra els “esquerrans” molt abans de la lluita directa de les masses per la dictadura del proletariat. A Europa i Amèrica aquest treball cal efectuar-lo ara “a marxés forçades”. Alguns individus, sobretot entre els pretendents derrotats al paper de cabdills, poden (si no tenen prou esperit de disciplina proletària i “franquesa amb si mateixos”) obstinar-se llarg temps en els seus errors; però les masses obreres, quan arribe el moment, s'uniran fàcilment i ràpidament i s'agruparan amb tots els comunistes sincers en un partit únic, capaç d'implantar el règim dels Soviets i la dictadura del proletariat⁹.

II: COMUNISTES I INDEPENDENTS A ALEMANYA

He expressat en el meu fullet l'opinió que un compromís entre els comunistes i l'ala esquerra dels independents és indispensable i útil per al comunisme, però que la seua realització no serà fàcil. Els periòdics que he rebut després m'han confirmat en aquestes dos opinions. El número 32 de “Bandera Roja”, òrgan del Comitè Central del Partit Comunista d'Alemanya (*Die Rote Fahne, Zentralorgan der Kommunistischen Partei Deutschlands, Spartakusbund*, del 26-III-1920), conté una “declaració” de tal Comitè Central sobre la qüestió del “putsch” (complot, aventura) militar Kapp-Lüttwitz i sobre el “govern socialista”. La declaració és completament justa, tant pel que fa a les premisses fonamentals com des del punt de vista de les conclusions pràctiques. Les premisses fonamentals es redueixen a afirmar que, en el moment actual, no hi ha la “base objectiva” per a la dictadura del proletariat, perquè la “majoria dels obrers urbans” està a favor dels independents. Conclusió: promesa d'una “oposició lleial” (és a dir, renúncia a la preparació de l'“enderrocament per la força”) al govern “socialista, excloent-ne els partits capitalistes burgesos”.

Aquesta tàctica indubtablement és justa en el fons. Però si no hi ha per què detindre's en quines imprecisions de fórmula, és impossible, no obstant, passar en silenci que no es pot anomenar “socialista” (en una declaració oficial del Partit Comunista) un govern de socialtraïdors, que no es pot parlar de l'exclusió “dels partits capitalistes burgesos”, quan els partits dels Scheidemann i els Kautsky-Crispien són partits democràtics petitburgesos, i en fi, que no s'hi val a escriure coses com les que es diuen en el paràgraf IV de la declaració mencionada, on llegim:

“...Per a aconseguir que les masses proletàries s'adherisquen a la causa del comunisme és un element d'importància immensa, des del punt de vista del desenvolupament de la dictadura del proletariat, que pugui ser utilitzat il·limitadament l'estat de coses creat per la llibertat política i que la democràcia burgesa no pugui manifestar-se com a dictadura del capital...”

Semblant estat de coses és impossible. Els cabdills petitburgesos, els Henderson (els Scheidemann) i els Snowden (els Crispien) alemanys no ixen ni poden eixir-se del marc de la democràcia burgesa, la qual, al seu torn, no pot deixar de ser la dictadura del capital. D'aquestes coses, falses en principi i perjudicials políticament, no hi havia per què parlar des del punt de vista del resultat pràctic que perseguia amb tota justesa el Comitè Central del Partit Comunista. Per a això bastava dir (si es volia emprar la cortesia parlamentària): mentre la majoria dels obrers de les ciutats seguisca els independents, nosaltres, els comunistes, no podem impedir que aquests obrers s'alliberen de les seues últimes il·lusions democràtiques i petitburgeses (és a dir, “burgeses-capitalistes” també) a base de l'experiència “del seu” govern. Açò és prou per a justificar el compromís, que és realment necessari i que ha de consistir en renunciar per cert temps a tota temptativa de derrocar per la força un govern que gaudeix de la confiança de la majoria dels obrers de les ciutats. Però en l'agitació quotidiana entre les masses, que no té per què fer-se amb la cortesia

⁹ En allò que fa a la futura fusió dels comunistes d'“esquerra”, dels antiparlamentaris, amb els comunistes en general senyalaré, a més a més, el següent. En la mesura en què he pogut conèixer els periòdics dels comunistes d'“esquerra” i dels comunistes en general d'Alemanya, els primers tenen l'avantatge sobre els segons que saben efectuar millor l'agitació sobre les masses. Quelcom anàleg he observat repetides vegades (encara que en menors proporcions i en organitzacions locals aïllades, i no en tot el país) en la història del Partit Bolxevic. En 1907-1908, per exemple, els bolxevics d'“esquerra” realitzaven a vegades i en alguns llocs amb més èxit que nosaltres la seua tasca d'agitació entre les masses. Açò s'explica, en part, perquè és més fàcil apropiarse a les masses amb la tàctica de la negació “simple” en una situació revolucionària o quan estan frescos els records de la revolució. Açò, tanmateix, no representa encara un argument a favor de la justesa de semblant tàctica. En qualsevol cas, no ofereix el menor dubte que un Partit Comunista que vullga ser de veritat l'avantguarda, el destacament avançat de la classe revolucionària, del proletariat, i que desitge, a més, aprendre a dirigir la gran massa no sols proletària sinó, també, no proletària, la massa treballadora i explotada, està obligat a saber fer propaganda, organitzar i fer propaganda de la manera més accessible, comprensible, comprensible, clara i viva tant per al “carre” urbà, fabril, com per a l'aldea.

parlamentària oficial, es podria, naturalment, afegir: deixem que aqueixos canalles com Scheidemann, aqueixos filisteus com els Kautsky-Crispien posen de manifest amb les seues obres fins a quin punt estan ells mateixos enganyats i enganyen els obrers; el seu govern “pur” efectuarà “millor que cap altre” el treball de “netejar” els estables d'Augies del socialisme, del socialdemocratism i la resta de formes de la socialtraïció.

La vertadera naturalesa dels caps actuals del “Partit Socialista Independent d'Alemanya” (d'aqueixos caps dels que es diu equivocadament que han perdut ja tota influència, quan en realitat són encara més perillosos per al proletariat que els socialdemòcrates hongaresos, que havien pres el nom de comunistes i promès “sostindre” la dictadura del proletariat) s'ha posat de manifest una vegada més amb ocasió de l'aventura dels Kornilov d'Alemanya, açò és, del colp d'Estat de von Kapp i Lüttwitz¹⁰. I tenim també una petita però clara prova d'açò en els articles de C. Kautsky “El minuts decisius” [“Entscheidende Stunden”] en *Freiheit* [La Llibertat, òrgan dels independents] del 30 de març de 1920 i d'Artur Crispian: “Sobre la situació política” (en el mateix periòdic del 14 d'abril de 1920). Aquests senyors no saben en absolut pensar i raonar com a revolucionaris. Són uns demòcrates petitburgesos plorons, mil vegades més perillosos per al proletariat si es declaren partidaris del Poder dels Soviets i de la dictadura del proletariat, perquè, en realitat, en cada instant difícil i perillós cometran inevitablement una traïció... quedant convençuts amb la “major sinceritat” que ajuden el proletariat! Els socialdemòcrates d'Hongria, que es van batejar de comunistes, volien també “ajudar” el proletariat, quan, gràcies a la seua covardia i a la seua falta de caràcter, van jutjar desesperada la situació del Poder soviètic a Hongria i van començar a plorar davant dels agents dels capitalistes i botxins de l'Entente.

III: TURATI I COMPANYIA A ITÀLIA

Els números del periòdic italià *Il Soviet*, que he indicat més amunt, confirmen plenament el que he dit en el meu fullet sobre l'error del Partit Socialista Italià al tolerar en les seues files membres semblants i fins a un grup parlamentari compost d'aqueixa gent. Però confirma encara més això un testimoni tan desinteressat com el corresponal a Roma del periòdic liberal burgès anglès *The Manchester Guardian*, el qual, en el número del 12 de març de 1920, publica una entrevista amb Turati.

“...El senyor Turati (diu tal corresponal) estima que el perill revolucionari a Itàlia no és tal que puga suscitar temors, que no tenen cap fonament. Els maximalistes juguen amb el foc de les teories soviètiques, només per a conservar les masses en un estat d'agitació i excitació. En realitat, no obstant, aqueixes teories són concepcions purament llegendàries, programes no madurs, que no valen per a ser aplicats pràcticament i que no serveixen més que per a mantindre les classes treballadores en situació expectant. Aqueixos mateixos homes que les empenen a atractiu per a enlluernar el proletariat, es veuen obligats a sostindre una lluita diària per a conquistar algunes millores econòmiques, sovint insignificants, a fi de retardar el moment en què les classes treballadores perden la seua fe i les seues il·lusions en els seus mites favorits. D'ací una llarga etapa de vagues de les més diverses proporcions, provocades pels motius més diversos, fins a arribar a les últimes dels empleats de correus i ferrocarrils, vagues que fan encara més penosa la situació ja difícil del país. El país està irritat a conseqüència de les dificultats relacionades amb el problema de l'Adriàtic, està aixafat pel seu deute exterior, per la seua emissió fiduciària desproporcionada, i, malgrat tot, no té encara consciència ni de bon tros, de la necessitat d'assimilar-se aqueixa disciplina en el treball, que és l'única que pot restablir l'ordre i la prosperitat...”

És clar com la llum del dia que el corresponal anglès ha deixat escapar la veritat que Turati i els seus defensors, còmplices i inspiradors burgesos a Itàlia, probablement oculten i disfressen la veritat que afirma que les idees i l'actuació política dels senyors Turati, Treves, Modigliani, Dugoni i companyia són precisament les que descriu el corresponal anglès. Açò no és més que una socialtraïció completa. Què em direu d'aquesta defensa de l'ordre i de la disciplina dels obrers que pateixen l'esclavitud de l'assalariat, que treballen en benefici dels capitalistes! Què bé coneixem nosaltres, els russos, tots aquests discursos menxevics! Que preciosa confessió la que les masses són *partidàries* del Poder dels Soviets! Quina incomprensió obtusament i baixament burgesa del paper revolucionari de les vagues que van creixent espontàniament! Sí, el corresponal del periòdic liberal burgès d'Anglaterra ha prestat un mal servei als senyors Turati i companyia i ha confirmat d'una manera excel·lent la raó del camarada Bordiga i dels seus amics del periòdic *Il Soviet*, quan exigeixen que el Partit Socialista Italià, si vol efectivament estar a favor de la III Internacional, expulsi de les seues files, cobrint-los d'oprobri, els senyors Turati i companyia i es convertisca en Partit Comunista tant pel seu nom com pels seus fets.

¹⁰ Siga dit de passada, açò ha sigut explicat amb extraordinària claredat, concreció i exactitud, a l'estil marxista, pel magnífic periòdic del Partit Comunista Austríac *Bandera Roja* als seus números del 28 i de 30 de març de 1920 (*Die Rote Fahne*, Wien 1920, número 266 und 267; L. L. *Ein neuer Abschnitt der deutschen Revolution*).

IV: CONCLUSIONS FALSES DE PREMISSES JUSTES

Però el camarada Bordiga i els seus amics “d'esquerra” trauen de la seua justa crítica dels senyors Turati i companyia la conclusió falsa de què és perjudicial, en termes generals, la participació en el parlament. Els “esquerrans” italians no poden adduir ni un sol argument seriós en defensa d'aquest punt de vista. Ignoren simplement (o s'esforcen en oblidar) els exemples internacionals d'utilització realment revolucionària i comunista, indiscutiblement útil per a la preparació de la revolució proletària, dels parlaments burgesos. No s'imaginem simplement un mode “nou” d'utilitzar el parlamentarisme i, repetint-se constantment, vociferen contra el “vell” mode, no bolxevic, d'utilitzar-lo.

En açò consisteix precisament el seu error radical. No sols en el terreny parlamentari, sinó en *tots* els camps d'activitat, *deu* el comunisme *introduir* (i sense un treball prolongat, constant, tenaç, *serà incapaç* de fer-ho) quelcom principalment nou, que trenque radicalment amb les tradicions de la II Internacional (conservant i desenvolupant al mateix temps el que aquesta ha deixat de bo).

Prenquem com a exemple la labor periodística. Els periòdics, fullets, proclames, omplen una funció necessària de propaganda, d'agitació, d'organització. Cap moviment de masses en un país, per poc civilitzat que siga, pot passar-se sense un aparell periodístic. I ni les vociferacions contra els “caps” ni el jurament solemne de conservar la puresa de les masses contra la influència dels caps ens alliberaran de la necessitat d'utilitzar per a aquest treball homes procedents del medi intel·lectual burgès, ni tampoc ens alliberaran de l'atmosfera democraticoburguesa, de l'ambient de “propietat privada” amb què s'efectua aquest treball davall el capitalisme. Inclús al cap de dos anys i mig de l'enderrocament de la burgesia i de la conquesta del Poder polític pel proletariat, veiem al nostre voltant aqueixa atmosfera, aqueix ambient de relacions democraticoburgeses i de propietat en massa (camperola, artesana).

El parlamentarisme és una forma d'acció, el periodisme una altra. En ambdós el contingut pot i ha de ser comunista, si els que treballen en l'un i l'altre terreny són realment comunistes, realment membres del partit de les masses proletàries. Però en una i una altra (*i en tot camp d'acció* davall el capitalisme i en el període de transició d'aquest al socialisme) és impossible evitar les dificultats, els problemes especials que ha de vèncer i resoldre el proletariat, per a utilitzar en profit seu els homes procedents del medi burgès, per a triomfar sobre els prejudicis i les influències intel·lectuals burgeses, per a debilitar la resistència de l'ambient petit burgès (i per a transformar-lo després per complet).

¿És que potser abans de la guerra de 1914-1918 no vam veure en tots els països infinitat de casos d'anarquistes, sindicalistes i altres gents molt “d'esquerra” que fulminaven contra el parlamentarisme, es burlaven dels socialistes parlamentaris baixament aburgesats, fustigaven el seu arribisme, etc., etc. i se servien ells mateixos *del* periodisme, *de la* labor en els sindicats, per a fer exactament la mateixa carrera burgesa? ¿És que els exemples dels senyors Jouhaux i Merrheim, si ens limitem a França, no són típics?

La puerilitat de “rebutjar” la participació en el parlament consisteix precisament en què es crega “*resoldre*” amb aquest mitjà “simple”, “fàcil”, que es pretén revolucionari, el difícil problema de la lluita contra les influències democraticoburgeses *al si* del moviment obrer, quan, en realitat, no es fa una altra cosa que fugir de la pròpia ombra, tancar els ulls davant de la dificultat, alliberar-se d'ella amb paraules. L'arribisme desvergonyat, l'explotació burgesa de les actes parlamentàries, l'escandalosa deformació reformista de l'activitat parlamentària, la rutina petit burgesa vulgar, són sens dubte els trets característics, freqüents i dominants que engendra el capitalisme pertot arreu i tant fora com en l'interior del moviment obrer. Però aquest mateix capitalisme i l'ambient burgès per ell creat (que desapareix molt lentament inclús després de l'enderrocament de la burgesia, perquè la classe camperola engendra la burgesia de continu) donen origen decididament, en totes les esferes de l'activitat i de la vida, a un arribisme burgès, a un xovinisme nacional, a una vulgaritat petit burgesa, que són, en el fons, amb variants insignificants, exactament els mateixos.

Vosaltres, benvolguts boicotistes i antiparlamentaris, vos creieu “terriblement revolucionaris”, quan en realitat *esteu espantats* de les dificultats relativament petites de la lluita contra les influències burgeses en l'interior del moviment obrer, quan la vostra victòria, és a dir, l'enderrocament de la burgesia i la conquesta del Poder polític pel proletariat, crearà *aquestes mateixes* dificultats en una mesura fins i tot més gran, incomparablement més gran. Vos heu espantat com a xiquets davant de la petita dificultat que se vos presenta hui, sense comprendre que demà i despús-demà vos veureu obligats, malgrat tot, a aprendre, i aprendre bé, a vèncer aqueixes dificultats en proporcions incomparablement majors.

Davall el Poder dels Soviets tractaran de penetrar en el partit del proletariat, en el vostre i en el nostre, encara més elements procedents de la intel·lectualitat burgesa. Lliscaran així mateix en els Soviets, en els tribunals, en les administracions, perquè és impossible construir el comunisme d'una altra manera que amb els materials humans creats pel capitalisme, perquè no hi ha altres materials per a això; és impossible expulsar i aniquilar els intel·lectuals burgesos, cal vèncer-los, transformar-los, assimilar-se'ls, reeducar-los, com cal reeducar, amb una lluita prolongada, sobre la base de la dictadura del proletariat, els mateixos proletaris, que no es desembarassen dels seus prejudicis petitburgesos de colp, per un miracle, per gràcia de l'Esperit Sant o per l'efecte màgic d'una consigna, d'una resolució, d'un decret, sinó únicament per mitjà d'una lluita de masses prolongada i difícil contra les influències petit burgeses que existeixen entre les masses. Davall el Poder dels Soviets aquests mateixos problemes, dels quals hui l'antiparlamentari amb un sol gest es desembarassa d'una manera tan orgullosa, tan altiva, amb tanta lleugeresa i tanta puerilitat, *aquests mateixos* problemes tornaran a sorgir en l'*interior* dels Soviets, en l'administració soviètica, entre “els defensors del dret” soviètics (a Rússia hem suprimit, i amb raó, l'advocacia burgesa, però aquesta ressuscita entre nosaltres davall la coberta dels “advocats” “soviètics”). Entre els enginyers, entre els mestres soviètics, entre *els obrers* privilegiats, és a dir, els més qualificats i col·locats en millors condicions, en les fàbriques soviètiques, advertim un renaixement continu de *tots*, absolutament de tots, els trets negatius propis del parlamentarisme burgès, i només per mitjà d'una lluita repetida, incansable, prolongada i tenaç de l'esperit d'organització i disciplina del proletariat, anem triomfant a poc a poc sobre aqueix mal.

Naturalment, davall la dominació de la burgesia és molt “difícil” vèncer els hàbits burgesos en el propi partit, és a dir, en el partit obrer, és “difícil” tirar del partit els caps parlamentaris acostumats als prejudicis burgesos i corromputs sense remei pels mateixos, és “difícil” sotmetre a la disciplina proletària el nombre estrictament necessari d'homes procedents de la burgesia (encara que siga en nombre molt limitat), és “difícil” crear en el parlament burgès una fracció comunista plenament digna de la classe obrera, és “difícil” aconseguir que els diputats comunistes no es deixen portar pel joc del parlamentarisme burgès, sinó que s'ocupen d'una labor substancial de propaganda, agitació i organització entre les masses. Tot açò, no cal ni dir-ho, és “difícil”, ho era a Rússia, ho és incomparablement més en l'Europa occidental i a Amèrica, on la burgesia, les tradicions democràticoburgeses, etc., són molt més fortes.

Però aquestes “dificultats” són un joc de xiquets en comparació amb els problemes absolutament *de la mateixa naturalesa* que el proletariat haurà de resoldre inevitablement, tant per a aconseguir la victòria, com durant la revolució proletària i després que haja conquistat el Poder. En comparació amb aquests problemes, vertaderament gegantins, que es plantejaran quan davall la dictadura del proletariat siga necessari reeducar milions de camperols i petits propietaris, centenars de milers d'empleats, funcionaris, intel·lectuals burgesos, subordinant tots a l'Estat proletari i la direcció proletària, i vèncer en ells els seus hàbits i tradicions burgeses, en comparació amb aquests problemes gegantins, és una labor d'una facilitat pueril formar, davall el domini burgès, en un parlament burgès, una fracció realment comunista d'un vertader partit proletari.

Si els camarades “esquerrans” i antiparlamentaris no aprenen a vèncer ara una dificultat tan petita, es pot afirmar amb seguretat que, o no es trobaran en estat d'instaurar la dictadura del proletariat, no podran subordinar-se en gran escala i transformar els intel·lectuals i les institucions burgeses, o es veuran obligats a *completar precipitadament la seua instrucció*, pressa que ocasionarà un perjudici immens a la causa del proletariat, els farà incórrer en més errors que d'ordinari, posarà al descobert la seua debilitat i inhabilitat més que mitjanès, etc., etc.

Mentre la burgesia no siga derrocada i, després del seu enderrocament, mentre no haja desaparegut per complet la petita explotació i la petita producció mercantil, l'ambient burgès, els hàbits de propietari, les tradicions petitburgeses corrompan la labor del proletariat no sols des de fora, sinó en el si mateix del moviment obrer, no sols en l'esfera d'acció parlamentària, sinó inevitablement en tots i cadascun dels aspectes de l'activitat pública, en tots els aspectes, sense excepció, de l'activitat cultural i política. Constitueix un error profundíssim, que inevitablement es pagarà més tard, el tractar de desembarassar-se, de preservar-se d'*un* dels problemes “desagradables” o de les dificultats que es presenten en una de les esferes del treball. Cal estudiar i aprendre a dominar tots els aspectes d'activitat i treball sense excepció, a vèncer totes les dificultats, costums, tradicions i rutines burgeses sempre i en totes parts. Qualsevol altra manera de plantejar la qüestió no és seriosa; no és més que una puerilitat.

12-V-1920

V

En l'edició russa d'aquest llibre he exposat amb certa inexactitud la conducta del Partit Comunista Holandès en el seu conjunt en el terreny de la política revolucionària mundial. Per això aprofite l'ocasió per a publicar la carta, que es reproduïx més avall, dels nostres camarades holandesos sobre aquest problema i, a més, per a corregir l'expressió "tribunistes holandesos" empleada per mi en el text rus, substituint-la per les paraules "alguns membres del Partit Comunista Holandès".

V. I. Lenin

CARTA DE WIJNKOOP

Moscú, 30 de juny de 1920.

Benvolgut camarada Lenin:

Gràcies a la seua amabilitat, els membres de la delegació holandesa al II Congrés de la Internacional Comunista hem tingut la possibilitat de llegir el seu llibre *L"esquerranisme", malaltia infantil del comunisme* abans que apareguera traduït als idiomes d'Europa occidental. En aquest llibre subratlla vostè diverses vegades la seua desaprovació del paper que han exercit alguns membres del Partit Comunista Holandès en la política internacional.

Hem de protestar, no obstant, contra el fet que atribuïska vostè al Partit Comunista la responsabilitat pels actes d'aqueixos membres. Açò és inexacte en extrem. Més encara, és injust, perquè aqueixos membres del Partit Comunista Holandès participen molt poc o no participen en absolut en la labor quotidiana del Partit; intenten també directament o indirectament, aplicar en el Partit Comunista les consignes oposicionistes contra les que el Partit Comunista Holandès i tots els seus òrgans han entaulat i entaulen fins al dia de hui la lluita més enèrgica.

Amb un salutació fraternal
(en nom de la delegació holandesa)
D. I. WIJNKOOP